

Årsberetning 2023

Kragerø kommune

Innhold

Underskriftsblad	3
1.0 Innledning	4
2.0 Resultat 2023	4
3.0 Økonomisk handleevne	5
3.1 Økonomisk utvikling	5
3.2 Handlingsregler	6
3.3 KOSTRA 2023	9
4.0 Budsjettgjennomføring drift alle kommunalområder	12
4.1 Oversikt alle driftsområder	12
4.2 Kommune felles	14
4.3 Kommunalområdet støtte og utvikling	14
4.4 Kommunalområdet helse og omsorg	15
4.5 Kommunalområdet oppvekst	20
4.6 Kommunalområdet samfunn	23
4.7 Selvkost	27
4.8 Driftsområdet kommunedirektør	28
4.9 Politikk	29
5.0 Investeringer	30
6.0 Øvrige økonomiområder	33
6.1 Finans og Låneopptak	33
6.2 Likviditet	34
6.3 Startlån	35
6.4 Kommunal innkreving	37
7.0 Ansatte	37
7.1 Sykefravær	37
7.2 Årsverk	38
7.3 Ligestilling	39
7.4 Etisk standard	39
8.0 Internkontroll	39
9.0 Oppfølging handlingsplaner	40
Vedlegg	41
Vedlegg 1 - Status og oppfølging investeringsprosjekter	41
Vedlegg 2 - Status og oppfølging handlingsplaner	43
Vedlegg 3 - Årsrapport Avvik, skader og sykefravær 2023	51
Vedlegg 4 - KOSTRA analysen 2023	58

Underskriftsblad

Med dette avlegges Kragerø kommunes årsberetning for 2023.

Årsberetningen 2023 må sees i sammenheng med avlagt regnskapet 2023. Årsberetningen 2023 inneholder forklaringer til budsjettavvik, og oppfølging av handlingsplanen for 2023. I tillegg omfatter årsberetningen statusbeskrivelse av finans og likviditet, forhold knyttet til ansatte i Kragerø kommune, samt vurderinger for å oppnå en bærekraftig kommuneøkonomi over tid.

Når revisjonsberetning og uttalelsene fra kontrollutvalget foreligger, blir disse en del av den samlede saksfremstilling til kommunestyrebehandling av regnskapet 23. mai 2024.

Kragerø, 27. mars 2024

Gunnar Sveen

Økonomi- og analysesjef

Dag Willien Eriksen

Kommunedirektør

1.0 Innledning

Regnskapet 2023 avsluttes med et betydelig merforbruk, noe som medfører at Kragerø kommune blir meldt inn i ROBEK. Årsberetningen 2023 til Kragerø kommune må sees i sammenheng med regnskapet 2023. Årsberetningen inneholder forklaringer og analyser knyttet til budsjettavviket for 2023, samt vurderinger for å oppnå en bærekraftig kommuneøkonomi over tid. I tillegg omfatter årsberetningen beskrivelse av finans og likviditet, samt forhold knyttet til ansatte i Kragerø kommune.

2.0 Resultat 2023

Tabellen nedenfor viser en samlet oversikt over driftsregnskapet for hele kommunen.

Tabell – Økonomisk oversikt drift Kragerø kommune

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjet	Regnskap i fjor
Driftsinntekter				
1 Rammetilskudd	370 093 804	385 647 000	375 665 000	360 847 512
2 Inntekts- og formuesskatt	346 153 834	322 051 000	321 769 000	339 401 299
3 Eiendomsskatt	72 723 354	70 998 500	70 998 500	71 632 481
4 Andre skatteinntekter	227 921	200 000	200 000	-
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	49 136 612	41 215 404	37 565 404	28 244 078
6 Overføringer og tilskudd fra andre	176 751 674	98 993 593	91 412 546	157 903 752
7 Brukerbetalinger	22 512 483	22 801 655	23 421 655	24 003 057
8 Salgs- og leieinntekter	161 528 823	156 663 398	155 830 579	141 909 737
9 Sum driftsinntekter	1 199 128 505	1 098 570 550	1 076 862 684	1 123 941 916
Driftsutgifter				
10 Lønnsutgifter	637 442 211	605 548 216	555 156 044	569 544 856
11 Sosiale utgifter	154 917 679	148 049 982	141 612 270	143 295 471
12 Kjøp av varer og tjenester	292 846 084	214 649 964	247 569 982	282 876 051
13 Overføringer og tilskudd til andre	96 990 349	56 832 546	48 175 973	91 500 027
14 Avskrivninger	58 421 656	58 500 000	58 500 000	58 229 769
15 Sum driftsutgifter	1 240 617 979	1 083 580 708	1 051 014 269	1 145 446 174
16 Brutto driftsresultat	- 41 489 475	14 989 842	25 848 415	- 21 504 258
Finansinntekter				
17 Renteinntekter	11 702 911	11 100 000	11 100 000	6 703 635
18 Utbytter	13 017 654	13 070 000	7 070 000	6 105 834
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 117	-	-	2 013
20 Renteutgifter	53 523 867	42 135 327	41 785 327	27 509 378
21 Avdrag på lån	59 250 000	60 000 000	60 000 000	58 000 000
22 Netto finansutgifter	- 88 053 418	- 77 965 327	- 83 615 327	- 72 697 896
23 Motpost avskrivninger	58 421 656	58 500 000	58 500 000	58 229 769
24 Netto driftsresultat	- 71 121 237	- 4 475 485	733 088	- 35 972 384
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering	-	-	-	-
26 Avsetninger til bundne driftsfond	9 886 541	241 000	241 000	10 805 030
27 Bruk av bundne driftsfond	- 12 797 052	- 3 745 544	- 4 095 544	- 25 536 708
28 Avsetninger til disposisjonsfond	-	4 587 632	4 587 632	-
29 Bruk av disposisjonsfond	- 14 722 609	- 5 558 573	-	- 21 240 707
30 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsres	- 17 633 120	- 4 475 485	733 088	- 35 972 384
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	- 53 488 117	-	-	-

De viktigste driftsøkonomiske resultatene for kommunen er som følger:

- Driftsinntekter på 1199 mill. kroner.

- Netto driftsresultat viser et merforbruk på 71,1 mill. kroner.
- Disposisjonsfondet er redusert til null .
- Årsregnskapet 2023 er avlagt med et regnskapsmessig merforbruk på 53,5 mill. kroner.
- **Jfr Kommuneloven § 28-1** Innmelding i registeret om betinget godkjenning og kontroll pkt d. Når resultatet er mere enn 3% av driftsinntektene (36 mill. kroner), vil Kragerø kommune bli innmeldt i ROBEK registeret så snart regnskapet 2023 er behandlet av kommunestyret.

3.0 Økonomisk handleevne

For en tjenesteproduserende organisasjon som Kragerø kommune er økonomi ikke noe mål i seg selv, men et middel for å kunne tilby gode tjenester til befolkning. En bærekraftig økonomi er nødvendig for å kunne tilby et tjenestetilbud av tilstrekkelig omfang, forutsigbart og kvalitet over flere generasjoner. Vurdering av den økonomiske handleevnen over tid inngår som en del av årsberetning. Økonomisk handleevne omtales også som økonomisk bærekraft.

3.1 Økonomisk utvikling

Ved utgangen av 2023 er disposisjonsfondet redusert til null og det regnskapsmessige resultatet er 53,5 mill. kroner. Det er ingen økonomisk handlefrihet igjen. Når er ser nærmere på tallene er dette en situasjon som ikke har oppstått plutselig. Tidligere analyser har vist en svak resultat utviklingen i perioden fra 2019 til 2023. Dette fremkommer når en ser på avvik mot budsjett i perioden for drift og for kommune felles (et område for felles inntekter og kostnader).

Tabell – Avvik mot budsjett på drift samlet og kommune felles

	Avvik 2019	Avvik 2020	Avvik 2021	Avvik 2022	Avvik 2023
Avvik drift	- 23 308 037	6 016 060	24 762 468	92 594 301	74 666 144
Avvik kommune felles	- 5 726 579	1 537 699	- 49 761 581	- 59 102 551	- 3 561 802
Avvik totalt (netto drift)	- 29 034 616	7 553 759	- 24 999 113	33 491 750	71 104 342

For perioden 2021 til 2023 har ordinær netto drift totalt ligget betydelig over det som er budsjettet. Korrigert for ekstraordinært avvik knytt til næringsavfall i 2022 er driftsavviket i 2022 og 2023 nokså likt. 2019 er et spesielt budsjettår ved at refusjon sykepenges ikke ble budsjettet på kommunalområdene, slik at dette ble som en ekstra inntekt i forhold til budsjettet og kamuflerte det faktiske driftsnivå på tjenestekområdene. Videre var 2019 det siste året for gamle regler knyttet til avdragsbetaling. Når det gjelder «kommune felles» legger en merke til at for årene 2021 og 2022 kom det inn betydelig med frie inntekter. Spesielt 2022 var ekstraordinært med omlegging av skatteregler. Store inntekter i 2022 og 2021 kamuflerer et dårlig driftsresultat og bidrar til utsatt økonomisk omstilling. I tillegg var rentene svært lave i perioden 2019 til 2021.

Regnskapet for kommunens felles inntekter og felles kostnader i perioden 2019 til 2023 viser flere betydelig endringer som har konsekvenser for det økonomiske resultatet.

Tabell – Utvikling regnskap kommune felles 2019-2023

	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022	Regnskap 2023
Frie inntekter	- 606 011 087	- 620 717 151	- 665 184 598	- 700 248 811	- 716 247 638
Eiendomskatt	- 48 138 959	- 60 011 784	- 67 361 789	- 71 632 481	- 72 723 354
Avdrag	33 192 713	58 687 610	59 843 203	58 000 000	59 250 000
Netto renter	16 269 998	18 827 361	16 463 625	20 972 645	42 030 240
Annet	- 36 189 486	- 26 755 837	- 26 001 342	- 47 334 703	- 68 883 224
Sum	- 640 876 821	- 629 969 801	- 682 240 901	- 740 243 350	- 756 573 976
Endring		-1,7 %	8,3 %	8,5 %	2,2 %

Avdrag øker med 25 mill. kroner fra 2019 til 2020 ved innføring av ny kommunelov. Det er naturlig å se avdrag og renter i sammenheng med eiendomsskatten, da de frie inntektene ikke kompenserer

for renter og avdrag. Det innføres ny eiendomsskatt i 2020 basert på ny verdifastsettelse etter 10 årstaksering. Eiendomsskatten øker med nesten 12 mill. kroner fra 2019 til 2020. Differansen mellom eiendomsskatt og avdrag/renter var i 2019 bare 1,3 mill. kroner. Denne utgifts differansen økte til 17,5 mill. kroner i 2020. Eiendomsskatten er økt i perioden frem til 2023, men det har også rentene. Utgifts differansen mellom eiendomsskatt og renter/avdrag er nå 28,5 mill. kroner. Dette må finansiere med de frie inntektene, men avviket ble kamuflert i perioden 2020 til 2022 på grunn av høye frie inntekter. Driftsnivå er ikke endret i perioden, slik at denne økte utgifts differansen får direkte innvirkning på bunnlinja når inntektene fra Staten blir som budsjettet. Konsekvensen av at fellesinntektene blir som budsjettet er et betydelig underskudd i 2023.

3.2 Handlingsregler

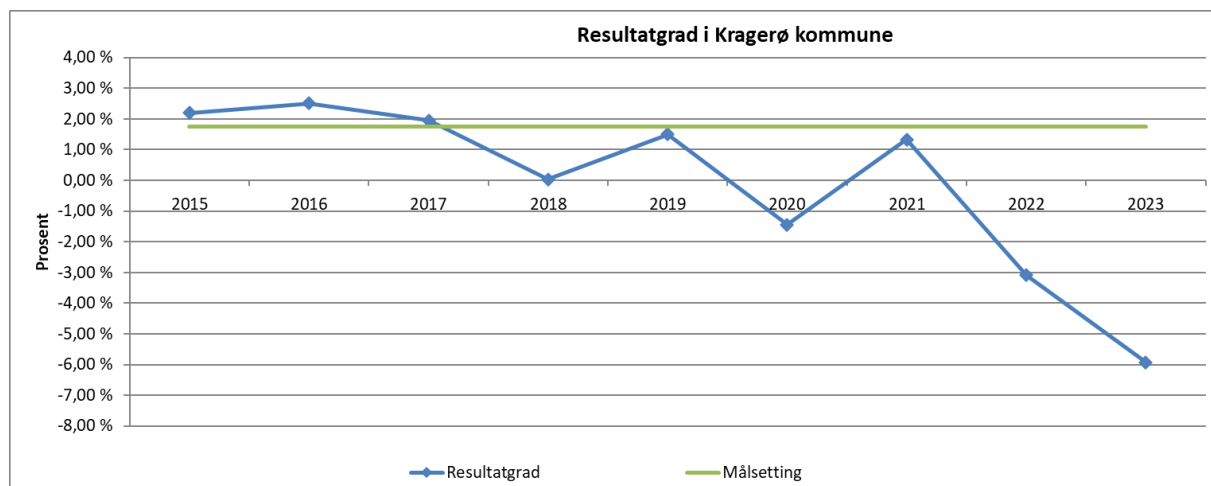
Vurdering av kommunens økonomiske bærekraft er basert på fire finansielle måltall. Det er: resultatgrad, fondsgrad, gjeldsgrad og belastningsgrad. Disse handlingsreglene er også samlet i en indeks.

Nivået på disse handlingsreglene er ikke regulert i loven, og det er opp til kommunen selv å gjøre slike vurderinger. Målsettinger knyttet til disse handlingsreglene er behandlet av kommunestyret i forbindelse med behandlingen av perspektivanalysen i 2020.

Resultatgrad

Resultatgrad er netto driftsresultat i forhold til brutto driftsinntekter. Dette er den viktigste handlingsregelen og bør alltid være bedre enn null. Riktig nivå på resultatgrad vil sikre en bærekraftig kommuneøkonomi over tid.

Figur – Utvikling resultatgrad Kragerø kommune.

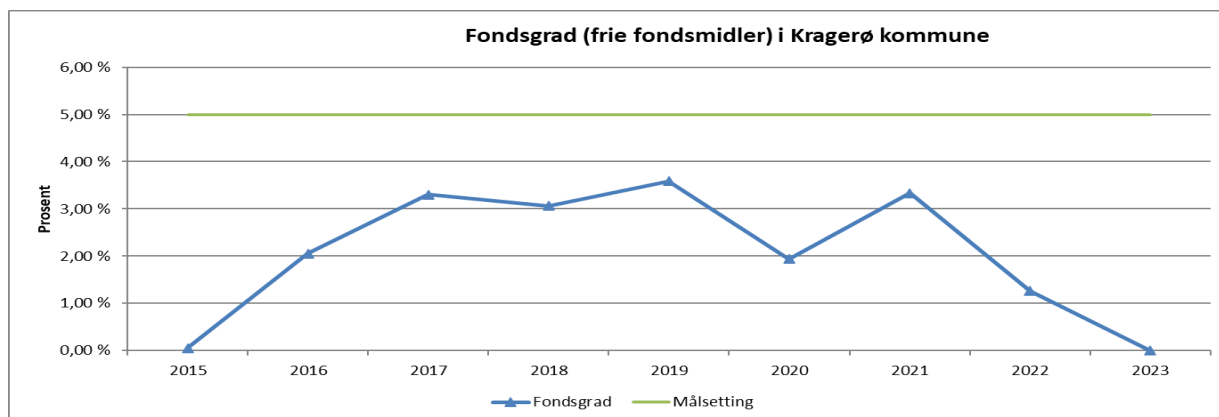
Resultatgraden i 2023 er negativ og klart under målsetting. Resultatgraden i 2023 er hele -5,9%. Resultatet til Kragerø kommune fra 2015 til 2017 var over målsetting på 1,75%. I den perioden var også skatteinntektene på et godt nivå, noe de også var frem til 2022. Inntektene i 2023 ble som budsjettet. Driftsnivået har vært stabilt i hele perioden, dermed kunne ikke et merforbruk bli kamuflert med høye skatteinntekter.

Fondsgrad

Fondsgrad er disposisjonsfond i forhold til brutto driftsinntekter. Fondsgrad er et mål på nivået på disposisjonsfondet. Dette nøkkeltallet bør være bedre enn null slik at Kragerø kommune har en

buffer mot uforutsette hendelser og ikke minst politisk handlefrihet til å gripe de muligheter som byr seg.

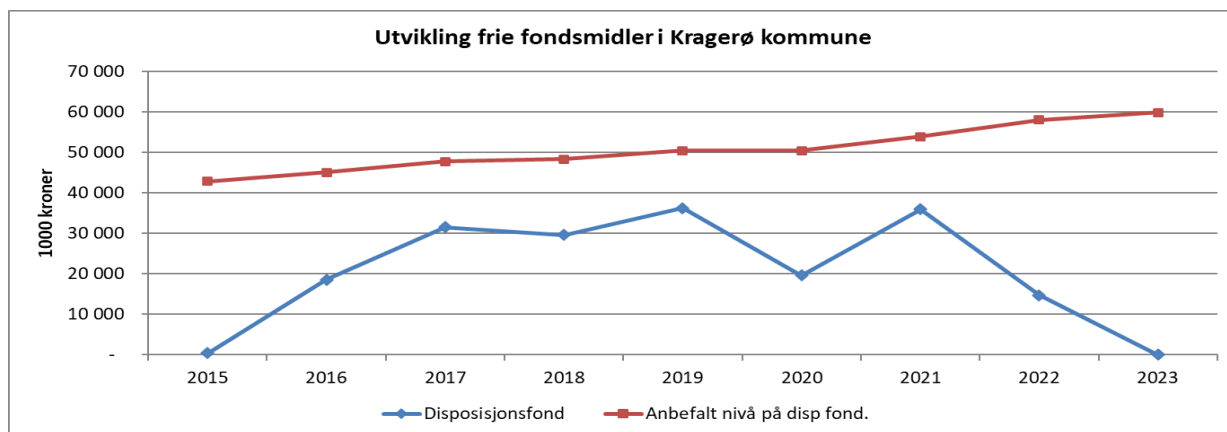
Figur – Utvikling fondsgrad Kragerø Kommune.

Utviklingen av disposisjonsfondet henger tett sammen med netto driftsresultat og vil variere over tid i tråd med de økonomiske resultatene. Videre påvirker bruken av disposisjonsfondet utviklingen til fondet. Fondsgraden vil som hovedregel øke når resultatgraden er bedre enn null (mindreforbruk) og reduseres når den er mindre enn null (merforbruk). Tallene viser at fondsmidler reduseres betydelig i 2022 som en følge av et netto merforbruk. I 2023 er resultatet enda dårligere og disposisjonsfondet blir brukt opp. Dette er i tråd med prognosen i årsberetningen 2022.

Disposisjonsfondet er en buffer for å håndtere kortsiktige driftsendringer og andre nødvendige prioriteringer. Disposisjonsfondet er ved utgangen av 2023 redusert til null. Det økonomiske handlingsrommet til Kragerø kommune er nå borte.

Figur – Utvikling fondsmidler Kragerø Kommune (i 1000 kr).

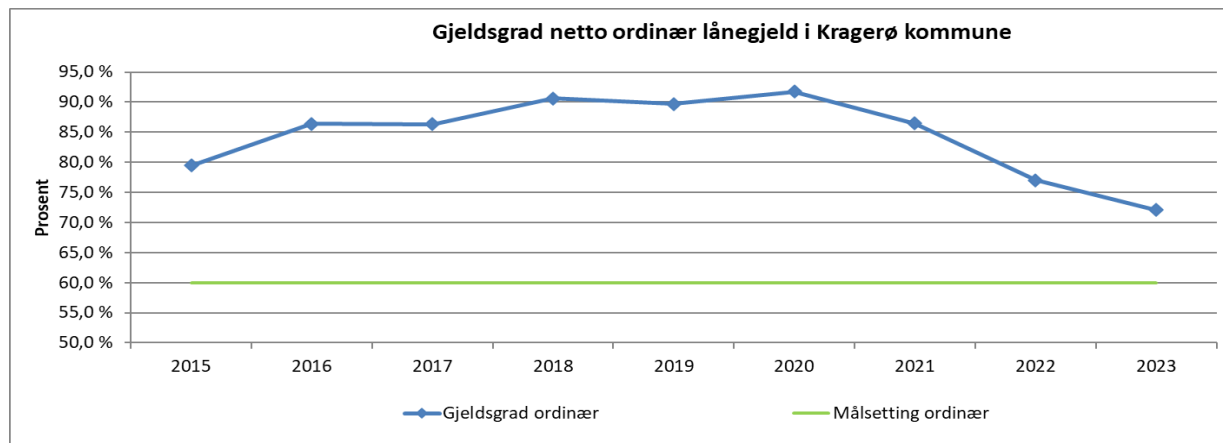
Det er helt normalt å håndtere omstillinger og endringer i driften med bruk av disposisjonsfond. Det er ikke en løsning over tid, men bruk av disposisjonsfond kan gi kommunen bedre tid til å tilpasse driften til driftsinntektene. Nå som disposisjonsfondet er redusert til null er denne muligheten borte.

Gjeldsgrad

Gjeldsgrad er netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter. Målsetting for netto total lånegjeld er på 80% og 60% for netto ordinær lånegjeld. Av samlet netto lånegjeld er omtrent 34% av lånegjelda utgangen 2023 knyttet til VA området og er selvfinansierende med kommunale avgifter fra

abonnentene. I takt med økt gjeld til vann og avløp, samt økt rentenivå, vil de kommunale avgiftene øke tilsvarende. Ordinær gjeld vil belaste driftsregnskapet med renter og avdrag og må dekkes av de frie inntektene. Husbanklån og ikke brukte lånemidler inngår **ikke** i netto lånegjeld.

Figur – Utvikling ordinær gjeldsgrad for netto lånegjeld for Kragerø kommune

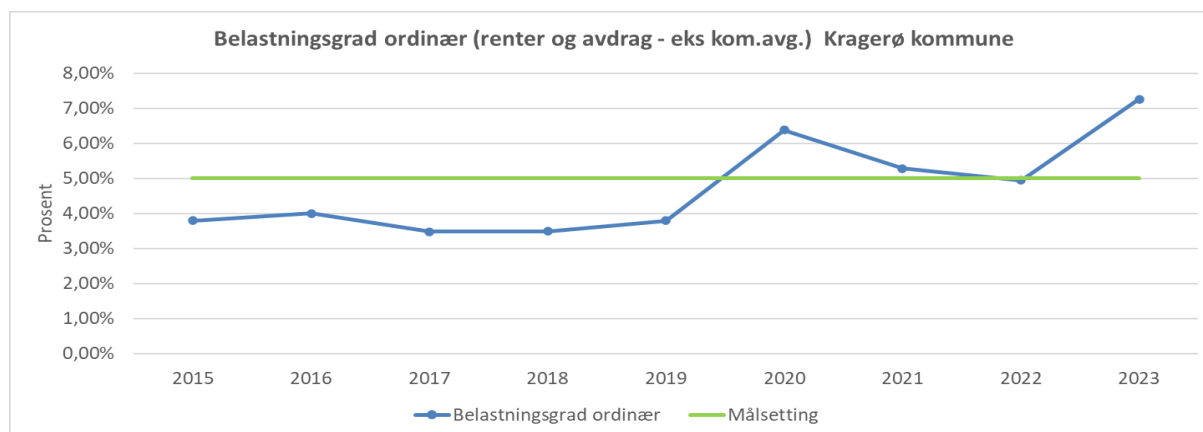
Det ordinære gjeldsnivået i Kragerø kommune går nedover, men det er fremdeles for høyt. Ved utgangen av 2023 er ordinær gjeldsgrad på 72,1% i forhold til brutto driftsinntekter. *Dette er ikke korrigert for ubrukte lånemidler.* Det skyldes en kombinasjon av økte driftsinntekter og at avdragene er større enn nye låneopptak. Gjeldsnivået utgjør en stor risiko ved en renteoppgang. Nedbetaling av gjeld belaster også driften betydelig med avdragsutgifter i tillegg til renteutgifter.

Belastningsgrad

Belastningsgrad omfatter alle driftsutgiftene til renter og avdrag i forhold til brutto driftsinntekter.

Gjeldsgrad og belastningsgrad henger sammen. Avdrag og rentebelastning er en konsekvens av netto lånegjeld. Belastningsgrad påvirkes også av rentenivå og avdragstid. **Kragerø kommune benytter minimumsavdrag.** Høy gjeld medfører til høy risikoeksponering for renteøkning. Rentenivået har vært veldig lavt, men renten har økt betydelig i 2022 og 2023. Rentenivå på gjelden til Kragerø kommunen beveger seg mot et nivå på over 5% gjennom nye låneopptak og refinansiering av eksisterende gjeld. Ved utgangen av 2023 var gjennomsnittlig rentenivå 3,85%, noe som er en økning på 1,19% i 2022 og 1,7% i 2023. Denne økning medfører en betydelig økning i rentekostnader.

Figur – Utviklingen ordinær belastningsgrad for Kragerø kommune

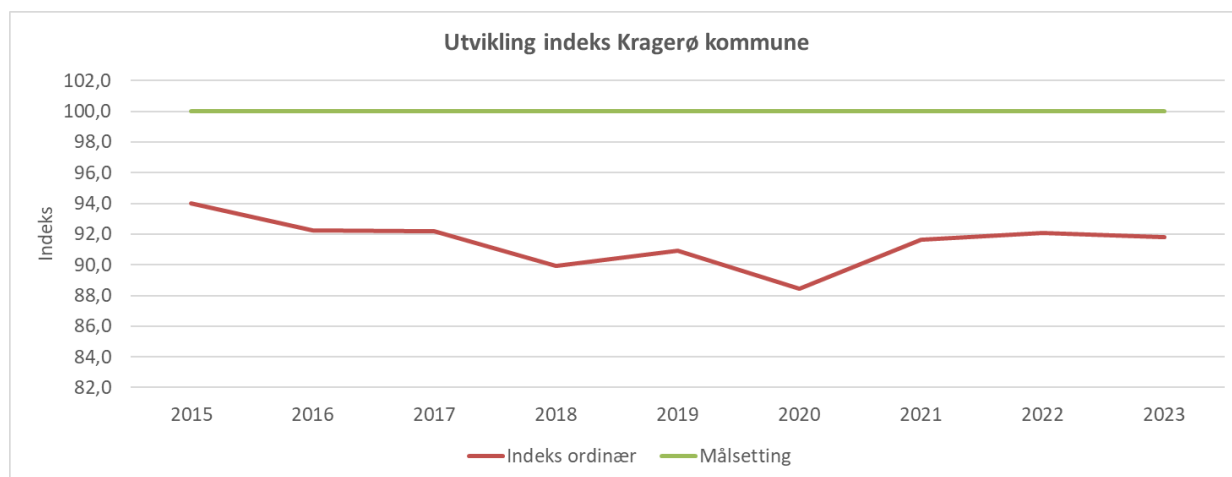
Riktig belastningsgrad er det Kragerø kommune har råd til over tid og det er vurdert at 5% er riktig nivå for Kragerø i forhold til ordinær gjeld. En legger merke til at belastningsgraden øker betydelig fra 2022 til 2023. Renteøkning er årsaken til denne utviklingen. Økte finansutgifter til øvrig gjeld må dekkes av de frie inntekten og eiendomsskatten, samt et redusert tjenestenivå.

Indeks

Det er utarbeidet en indeks basert på de fire handlingsreglene. Hovedhensikten med en indeks er at den skal være enkel og intuitiv å forstå.

Indeksberegningen er et resultat av vekting og målsetting av handlingsreglene. Resultatgraden er den viktigste indikatoren for en bærekraftig kommuneøkonomi og av størst betydning for løpende økonomistyring. Den er derfor vektet 50% i indeksen. Vektingen er vurdert til et nivå som skal gi robusthet over tid. Indeks over 100 er definert som en bærekraftig kommuneøkonomi. Indeksen vil variere over tid i takt med summen av handlingsreglene.

Figur – Utvikling indeks Kragerø kommune.

Det skilles mellom indeks total og indeks ordinær. Indeks ordinær er uten gjelds konsekvenser fra VAR-området.

For 2023 er ordinær indeks litt dårligere enn i 2022. Det er utvikling gjeldsgrad som går at indeksen er relativt stabil dårlig, men det forsterkes av en dårlig resultatgrad i 2022 og 2023. Indeksen er i hele perioden under 100. Kragerø kommune har ikke en bærekraftig kommuneøkonomi. Driften må tilpasses den demografiske utviklingen og til et gjeldsnivå kommunen har råd til.

3.3 KOSTRA 2023

De pågående demografiske endringene i Kragerø kommune medfører et behov for økonomiske tilpasninger. En analyse av KOSTRA tall gir en indikasjon på hvor det kan være et behov for driftstilpasninger – **se også vedlegg 4**. SSB publiserer foreløpige tall for kommunene 15. mars og endelige tall 15. juni hvert år. Tallene i denne analysen bygger på foreløpige tall for 2023 som var tilgjengelig fra 15. mars 2024.

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjonen om kommunale tjenester og bruk av

ressurser på ulike tjenesteområder registreres og sammenstilles for å gi relevant informasjon til beslutningstagere. Inndelinger i ulike KOSTRA grupper utføres av SSB. Fra 2020 er alle KOSTRA grupper blitt endret – se vedlegg 1. Kragerø kommune tilhører nå KOSTRA gruppe 7, som inneholder kommuner med 10000 til 19999 innbyggere som har lave frie disponible inntekter per innbygger. KOSTRA gruppe 1 inneholder kommuner med 2000 til 9999 innbyggere med de samme økonomiske rammebetingelsene som gruppe 7. Kragerø er ikke langt unna gruppe 1, slik at her er det også kommuner Kragerø kan sammenligne seg med.

For å finne frem til reelle sammenligningskommuner er det tatt utgangspunkt i KOSTRA gruppe 7 og KOSTRA gruppe 1. Sammenligningskommunene en har benyttet i KOSTRA analysen 2023 blir videreført fra analysen i 2022. Det viktigste kriteriet er befolkningssammensetningen, slik at en sammenligner Kragerø kommune med kommuner med tilsvarende demografiske utfordringer. Tabellen nedenfor viser sammenligningskommuner med aktuell bakgrunnsinformasjon.

Tabell – Oversikt sammenligningskommuner og KOSTRA grupper til sammenligning

Befolkningsindikatorer for sammenligningskommuner 31.12.23				
	Antall innb.	Andel 0-5 år	Andel 6-15 år	Andel o 67 år
3814 Kragerø	10445	4,7 %	10,3 %	23,8 %
4201 Risør*	6825	4,7 %	10,3 %	23,9 %
3813 Bamble	14269	5,3 %	11,0 %	21,0 %
3808 Notodden	13266	5,3 %	11,2 %	20,5 %
3401 Kongsvinger	18058	4,8 %	10,6 %	22,6 %
3446 Gran	13593	4,3 %	11,0 %	20,8 %
5054 Indre Fosen	10023	5,1 %	11,8 %	22,2 %
Kostragruppe 7	582955	6,2 %	12,6 %	17,2 %
Kostragruppe 1	254440	5,7 %	12,0 %	19,4 %
* Risør kommune er Kostragruppe 1, øvrige sammneligningskommuner er i kostragruppe 7				

Tallene fra KOSTRA oversikten viser tydelige differanse mellom beregnet utgiftsbehov og faktisk ressursbruk i Kragerø kommune sammenlignet mot gjennomsnittet for landet. Dette gjelder også for flere av sammenligningskommunene. Utgiftsbehov er statens beregning av kommunens utfordringer på det aktuelle tjenesteområdet basert på ulike indikatorer. Utgiftsbehovet tilsvarer beregninger av utgiftsutjevningen i rammeoverføringen fra staten.

Tallene i KOSTRA viser flere store differanser mellom beregnet utgiftsbehov og faktisk ressursbruk i Kragerø kommune sammenlignet mot gjennomsnittet for landet. Differansen mellom utgiftsbehov og ressursbruk indikerer hvilke tjenesteområder som blir prioritert og hvilke tjenesteområder som blir nedprioritert.

Dette kan også til en viss grad vurderes opp mot budsjettavvikene i 2023. Positive avvik viser at området tilføres mere midler enn landsgjennomsnittet, mens negative avvik viser det motsatte.

Tabell – Avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø kommune i forhold til landet

Beregnet utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø kommune i forhold til landet - 2023						
	Grunnskole	Pleie/omsorg	Barnevern	Barnehage	Kommunehelse	Sosiale tj.
Beregnet utgiftsbehov 2023	91,2	123,0	96,4	77,7	109,7	100,6
Ressursbruk 2023	107,8	101,4	89,8	98,6	143,0	136,3
Avvik 2023	16,6	-21,6	-6,6	20,9	33,3	35,7

Det er et stort negativt avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk på pleie og omsorg. Beregnet utgiftsbehov er tilpasset befolkningssammensetningen og behovet for omsorgstjenester. Budsjettavviket i 2023 er stort, men det gir ikke vesentlig utslag på ressursbruken i forhold til 2023. Tallene viser også et stort avvik innen kommunehelse og det har en klar sammenheng med budsjettavviket for 2023 som også har et høyt ressursbruk.

Det er et positivt avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk for grunnskole og barnehage. Tallene viser at kommunen prioriterer grunnskole og barnehager. Tallene indikerer også at kommunen ikke i like stor grad prioriterer pleie og omsorg. Disse relativt store differansene skyldes med stor sannsynlighet den demografiske endringen i befolkningssammensetningen og at ressursbruken ikke er blitt tilpasset tilsvarende. En bedre prioritering av ressursbruken til gjeldende befolkningssammensetningen vil være en stor utfordring for alle distriktskommuner som er berørt av de demografiske endringene som pågår.

Når det gjelder sammenligningskommunene er det tydelig at prioriteringene også her er preget av demografiutviklingen. Skole og barnehage blir prioritert og pleie og omsorg blir mindre prioritert. I forhold til sammenligningskommunene er det tydelig at Kragerø har de største differansene mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk innen kommunehelse og sosiale tjenester.

Grunnlaget for beregningen av handlingsrommet er regnskap 2023. For Kragerø kommune fremkommer beregningen fra avviket i netto enhetskostnader mellom Kragerø kommune og de utvalgte sammenligningskommunene og KOSTRA gruppene. Beregningen av et handlingsrom eller et alternativt driftsnivå, fremkommer i tabellen nedenfor.

Tabell - Oversikt handlingsrommet ift. sammenligningskommuner og KOSTRA grupper (mill. kr)

	Risør	Bamble	Notodden	Kongsvinger	Gran	Indre Fosen	Kostra-gruppe 7	Kostra-gruppe 1
Grunnskole	-7,0	-5,6	11,3	27,7	-4,7	5,9	15,4	9,8
Pleie og omsorg	-10,6	-14,1	13,0	45,0	40,7	48,7	22,8	12,7
Barnevern	2,6	-5,3	-6,4	-8,3	5,6	-5,8	-4,3	-6,1
Barnehage	-9,6	-5,0	1,7	-3,4	1,6	-10,7	0,4	-2,2
Kommunehelse	33,0	14,2	19,3	36,1	23,8	18,5	24,5	26,9
Sosiale tjenester	4,4	9,1	22,2	10,5	27,0	85,0	21,9	21,7
Kultur og idrett	-13,6	-13,3	-10,2	-8,3	-1,7	-5,6	-2,2	1,0
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	3,8	1,4	6,0	6,3	6,9	11,4	6,8	6,3
Adm. styring og fellesutgifter	5,6	5,7	21,1	5,6	14,1	-1,7	12,2	7,2
Andre områder	-9,6	1,4	15,1	11,8	-13,0	4,7	11,2	8,6
Totalt	-0,9	-11,4	92,9	123,0	100,3	150,6	108,8	85,9
Totalt (eks pleie og omsorg)	9,7	2,7	79,9	78,0	59,6	101,9	86,0	73,2
Totalt (eks pleie/oms. Og sos.tj)	5,3	-6,4	57,7	67,5	32,6	16,9	64,1	51,5

Negative tall viser at Kragerø kommune har et lavere kostnadsnivå enn de en sammenligner seg med. Positive tall viser at Kragerø kommune har et høyere kostnadsnivå enn de en sammenligner seg med.

Tallene i tabellen viser handlingsrommet på de ulike områdene i forhold til sammenligningskommunene og KOSTRA gruppene. Handlingsrommet viser både negative og positive tall. Handlingsrommet er spesifisert på de store områdene. Flere mindre områder inngår ikke i denne oversikten. Alle områdene har store tall og beregningen oppfattes som pålitelig. Tallene viser store variasjoner i utgiftsnivå og at Kragerø har et høyt driftsnivå på mange områder sammenlignet andre kommuner og KOSTRA grupper.

Det en legger spesielt merke til er at sammenlignet med KOSTRA gruppe 7 og 1 har de samlet en mer effektiv drift enn Kragerø på de fleste områdene. Det er bare innenfor barnevern og kultur/idrett at Kragerø har et driftsnivå på omtrent samme nivå som KOSTRA gruppe 7 og 1. Totalt handlingsrom er på 108,8 mill. kroner sammenlignet med KOSTRA gruppe 7 (gjennomsnitt av 38 kommuner). Korrigert for pleie og omsorg og sosiale tjenester er handlingsrommet redusert til 86 mill. kroner. Av dette utgjør kommunehelse 24,5 mill. kroner.

En legger også merke til at kommunene Risør og Bamble har en mindre effektiv drift enn Kragerø kommune. Videre er tallene for Indre Fosen preget av et ekstremt lavt driftsnivå på sosiale tjenester og til dels også innen pleie og omsorg. Tallene for Indre Fosen kan være fordelt feil, slik at Indre Fosen egner seg dårlig for videre sammenligning. Videre tilsier tallene at det er Notodden kommune som peker seg ut som en bra sammenligningskommune.

Det er store variasjoner mellom sammenligningskommunene på område pleie og omsorg, slik at det gir ingen entydig styringsinformasjon utover at det er ulike organisering av pleie og omsorg. En nærmere analyse av institusjonsbruk, som er det mest kostbare innen pleie og omsorg, vil gi et bedre grunnlag for vurderingen av dette området.

Selv om det er variasjoner i ressursbruken innen områdene kommunehelse, sosiale tjenester og plan/kulturminner, er det entydig at alle sammenligningskommuner har en mer effektiv drift enn Kragerø på disse områdene. Det største effektiviseringspotensialet er innenfor kommunehelse.

I forhold til Notodden kan Kragerø forbedre det totale handlingsrommet med 92,9 mill. kroner. Korrigert for pleie og omsorg og sosiale tjenester er handlingsrommet redusert til 57,7 mill. kroner. Av dette utgjør kommunehelse 19,3 mill. kroner. Resultatet for 2023 tilsier at Kragerø må redusere driftsnivået med 50-70 mill. kroner, dvs til samme driftsnivå som Notodden kommune. Her kan det være mye å lære!

4.0 Budsjettgjennomføring drift alle kommunalområder

4.1 Oversikt alle driftsområder

Kommunestyrets bevilgning til tjenesteyting skal være førende for budsjettgjennomføringen. Budsjettgjennomføringen i kommunalområdene er kommentert ut fra resultatene som vist i tabellene under.

Tabell – Budsjett gjennomføringen netto drift alle kommunalområder (1000 kroner).

	Tjenesteproduksjon pr kommunalområdet			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Politikk	8 114	7 979	8 000	21
Kommunedirektøren	19 264	24 754	19 653	- 5 101
Støtte og utvikling	42 997	45 218	46 131	913
Helse og omsorg	284 702	314 678	365 216	50 537
Oppvekst	226 180	241 674	241 737	62
Samfunn	134 033	146 023	152 825	6 802
Sum kommunalomr	715 291	780 327	833 562	53 235
Selvkost	- 24 526	- 22 839	- 5 866	16 973
Kommune felles	- 691 498	- 753 012	- 756 574	- 3 562
Netto driftsresultat	- 733	4 475	71 121	66 646
*Merutgifter i forhold til budsjett er pluss.				
** Mindre forbruk (overskudd) er minus				

Netto driftsresultat viser et merforbruk på 71,1 mill. kroner. Det er kommunalområdet helse og omsorg som har det største merforbruket i forhold til budsjett. Budsjettavviket på kommunalområdet samfunn i hovedsak utgifter til bosetting av flyktninger. Det utgjør 6,3 mill. kroner Kragerø kommune har mottatt i integreringstilskudd, og som ikke er regulert videre til NAV da midlene ble mottatt sent på året. Det er også et stort merforbruk på selvkost. 6 mill. kroner i avvik tilhører bygg og areal som en konsekvens av manglende inntekter. Avviket må dekkes innenfor ordinær drift. Det øvrige avviket på selvkost tilhører VAR og dekkes av fond og økte kommunale avgifter over tid.

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner Kragerø kommune (1000 kroner).

	Kragerø kommune			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Kommunalområdene	715 291	780 327	833 562	53 235
Selvkost drift	-24 526	-22 839	-5 866	16 973
Kommune felles	-691 498	-753 012	-756 574	-3 562
Netto driftsresultat	-733	4 475	71 121	66 646
Avsetninger*	733	-4 475	-17 633	-13 158
Regnskapsresultat	0	0	53 488	53 488

Årsregnskapet viser et merforbruk på 53,48 mill. kroner. Merforbruket er høyt og medfører at Kragerø kommune kommer på ROBEK. Inndekning av merforbruket skal ifølge kommuneloven skje i neste økonomiplanperiode.

Sum inntekter på «kommune felles» blir omtrent som budsjettet. Merforbruket er redusert noe ved å bruke hele disposisjonsfondet og ved å bruke hele det avsatte fondet på VAR området.

Alle budsjettavvik forklares nærmere under de ulike budsjettområdene.

4.2 Kommune felles

Område kommune felles omfatter alle felles inntekter og felles utgifter. Det danner rammebetingelsene for all kommunal tjenesteproduksjonen. Den største inntektsposten er skatt og rammeoverføringer.

Tabell – Budsjett gjennomføringen kommunens fellesområde (skatt og rammeoverføringer).

	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik
Rammeoverføringer	- 340 508 000	- 338 926 000	1 582 000
Skatt/inntektsutj.	- 367 190 000	- 377 321 638	- 10 131 638
Eiendomsskatt	- 70 998 500	- 72 723 354	- 1 724 854
Integreringstilskudd	- 38 450 000	- 44 757 400	- 6 307 400
Konsesjonskraft	- 11 500 000	- 6 547 015	4 952 985
Utbytte/eieruttak	- 13 070 000	- 13 017 654	52 346
Avdrag	60 000 000	59 250 000	- 750 000
Netto renter ordinær	36 400 327	41 884 831	5 484 504
Netto renter startlån	- 5 415 000	145 409	5 560 409
Annet	- 2 281 001	- 4 561 159	- 2 280 158
Kommune felles	- 753 012 174	- 756 573 980	- 3 561 806

Merk at rammeoverføring er uten inntektsutjevningen, da den sees i sammenheng med skatt. Skatt og rammeoverføringer totalt ble bare 8,5 mill. kroner over budsjett. Dette er betydelig under det vi har mottatt i årene 2021 og 2022.

Eiendomsskatten har stabilisert seg på et forventet nivå.

Integreringstilskuddet ble regulert i forhold til antatt økt bosetting av flyktninger. Det var forutsatt mottak av 100 flyktninger. 93 flyktninger kom til Kragerø i 2023, og gir økte inntekter på «kommune felles» utover det som er budsjettet. Utgifter føres på virksomhet NAV.

Inntekter på konsesjonskraft i 2023 ble lavere enn budsjettet. Dette er en konsekvens av at strømprisene ble lavere enn antatt.

Det var stor usikkerhet knyttet til renteutviklingen i 2023. Det var forventet at lånerentene skulle øke i 2023, men konsekvensen ble høyere enn forventet. Avviket mot budsjett for ordinære renter ble 5,5 mill. kroner. Økning i renteutgiften vil fortsette i tiden fremover.

I 2023 ble det også et stort avvik på netto renter startlån. 5,5 mill. kroner ble avviket i 2023 mot budsjett. Regnskapet viser at renteutgiften på husbanklån er høyere enn det som er mottatt. Hovedårsaken er at renten er for høy til at Kragerø kommune kan ha en stor reserve på ikke utlånte husbankmidler. Utgangen 2023 viste at kommunen har 28, 5 mill. kroner som ikke er videreformidlet. Dette blir et rentetap selv om marginen mellom innlån og utlån er 0,25%. Administrering av startlån er bankvirksomhet og risikoen øker med omfanget av innlån og utlån.

4.3 Kommunalområdet støtte og utvikling

Kommunalområde Støtte og utvikling har et merforbruk på 1,1 mill. kroner. Kommunalområde har gjennom flere år hatt et mindreforbruk. Hovedårsaken til merforbruket i 2023 ligger innenfor virksomhet HR og er i hovedsak knyttet til lønnsområdet og lærlinger.

Tabell – Budsjett gjennomføringen netto drift kommunalområdet støtte og utvikling.

	Støtte og utvikling			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Lærlinger	2 927	3 085	3 212	127
Service	5 794	6 149	5 888	- 260
Støtte og utv felles	5 867	6 289	6 650	361
Økonomi	4 374	4 601	4 640	39
IT	13 266	13 520	13 536	16
HR	10 769	11 374	12 204	830
Netto driftsresultat	42 997	45 018	46 131	1 113

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl. årsoppgjørdisposisjoner kommunalområdet støtte og utvikling.

	Støtte og utvikling			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	45 145	47 366	53 608	6 242
Øvrige Inntekter	-2 148	-2 148	-7 477	-5 329
Netto driftsresultat	42 997	45 218	46 131	913
Avsetning/bruk fond	0	-200	-200	0
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	42 997	45 018	45 931	913

*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner

IT

Merforbruket skyldes økte utgifter som følge av nytt sakssystem Acos Websak.

Lærlinger

Merforbruket skyldes tilbakekomst for en med langvarig permisjon, for å få fullført sitt lærlingeløp.

HR

Merforbruket skyldes hovedsakelig økte utgifter til lønn til vikarer/ekstrahjelp og overtid innenfor lønnsområdet. Det har vært høy turnover med behov for opplæring av nye medarbeidere innen lønnsfeltet, samt turnover av ledere i organisasjonen. Det er ikke budsjettert utgifter til nevnte områder i virksomheten.

Service

Mindreforbruket skyldes i hovedsak sykkelønnsrefusjoner. Avdelingen har i 2023 hatt et høyt fravær hvor det ikke har vært mulig å sette inn vikar.

Støtte og utvikling felles

Merforbruket er i hovedsak knyttet til brannen i Kragerø sentrum.

Økonomi

Utviser god økonomistyring og leverer på budsjett.

4.4 Kommunalområdet helse og omsorg

Helse og omsorgstjenestene har hadde også i 2023 et svært krevende driftsår, med vel 50 mill. kroner i samlet merforbruk. Merforbruket var også noe høyere enn meldt prognose for per 2. tertial. Alle tjenesteområdene har bidratt til merforbruket, men Spesialiserte helsetjenester og Heldøgns bemannede omsorgsboliger er virksomheter med det største merforbruket. Se under hver virksomhet for mer inngående forklaring.

Kommunalområdet har hatt et gjennomsnittlig sykefravær på 13,6%, som sammen med vakante stillinger og rekrutteringsutfordringer gir press på tjenestene og mye bruk av overtid for å få til en forsvarlig bemanning i driften. Overtid samlet for kommunalområdet ble på 13,6 mill. kroner. Nødvendig bruk av vikarer i fastlegeordningen, overliggere i sykehus og ekstrakostnader grunnet økt brukerbehov har også bidratt til det omfattende merforbruket. De økte inntektene som kommer frem i tabell 6.2 er blant annet knyttet ordningen særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester.

For ytterligere detaljer se under det enkelte område nedenfor.

Tabell – Budsjett gjennomføringen netto drift kommunalområdet helse og omsorg.

	Helse og omsorg			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Demenstilbud	24 616	27 343	29 517	2 174
Helse og omsorg felles	7 342	7 660	8 493	833
Hjemmetjenesten	37 728	41 627	47 341	5 714
Institusjon	47 286	53 077	56 507	3 430
Omsorgsboliger HDO	42 886	48 881	59 606	10 725
Omsorgsboliger HDU	52 856	59 366	65 669	6 303
Oppfølging psykisk helse og ru	24 748	27 112	30 962	3 851
Spes Helsetjenester	33 581	35 622	51 451	15 829
Tjenestetildeling og koordine	13 658	13 989	15 667	1 679
Netto driftsresultat	284 702	314 678	365 216	50 537

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner kommunalområdet helse og omsorg.

	Helse og omsorg			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	321 097	352 280	425 004	72 725
Øvrige Inntekter	-36 395	-37 601	-59 789	-22 187
Netto driftsresultat	284 702	314 678	365 216	50 537
Avsetning/bruk fond	0	0	-1 732	-1 732
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	284 702	314 678	363 484	48 805

**Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner*

Demenstilbud

Demens tilbud er avdelingene Helle og Furubo som yter heldøgns omsorg for til sammen 29 beboere. Merforbruket i virksomheten er på 2,3 mill. kroner. Avdelingen har flere beboere med alvorlig demens, og vikarutgifter og bruk av overtid er den vesentlige kostnadsdriveren og utgjør over 1,7 mill. kroner. Økte transportkostnader på 500 000 kroner til dagtilbud utgjør også en del av merforbruket.

	Demenstilbud			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	25 064	28 015	30 576	2 561
Øvrige Inntekter	-448	-672	-1 058	-387
Netto driftsresultat	24 616	27 343	29 517	2 174
Avsetning/bruk fond	0	0	160	160
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	24 616	27 343	29 677	2 334
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Helse og omsorg felles

Helse og omsorg felles har et merforbruk på 230 000 kroner. Her inngår økte inntekter på særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester som en positiv faktor, samtidig som overliggere i sykehus kostet 2,2 mill. kroner og omsorgsstønad hadde et merforbruk på 1,8 mill. kroner som de største negative postene. Overliggere i sykehus var 1,2 mill. kroner lavere enn i 2022.

	Helse og omsorg felles			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	25 357	26 658	37 723	11 066
Øvrige Inntekter	-18 015	-18 997	-29 230	-10 233
Netto driftsresultat	7 342	7 660	8 493	833
Avsetning/bruk fond	0	0	-601	-601
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	7 342	7 660	7 893	232
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Hjemmetjeneste

Merforbruket på 5,7 mill. kroner er knyttet til økte kostnader til taxibåt på 850 000 kroner, innleie av vikarer via til vikarbyrå til 3 mill. kroner og 2,2 mill. kroner i bruk av overtid som de største kostnadsdriverne. Det har vært krevende å rekruttere spesielt sykepleiere til hjemmetjenesten. Sykefraværet har i perioder vært høyt og påvirket bruken av overtid.

	Hjemmetjenesten			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	40 311	44 210	50 524	6 314
Øvrige Inntekter	-2 583	-2 583	-3 183	-600
Netto driftsresultat	37 728	41 627	47 341	5 714
Avsetning/bruk fond	0	0	28	28
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	37 728	41 627	47 369	5 742
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Institusjon

Merforbruket innen Institusjonstjenester er på 3,7 mill. kroner. Utgifter til overtid/vikarer på 1,4 mill. kroner, 1,3 mill. kroner i ekstrakostnader til innkjøp av mat og forbruksmateriell og 1 mill. kroner til vikarer via vikarbyrå er årsaker til merforbruket.

	Institusjon			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	54 412	60 202	64 957	4 755
Øvrige Inntekter	-7 125	-7 125	-8 450	-1 325
Netto driftsresultat	47 286	53 077	56 507	3 430
Avsetning/bruk fond	0	0	356	356
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	47 286	53 077	56 863	3 785
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Omsorgsboliger HDU

Området har et samlet merforbruk på 6,2 mill. kroner. Høyt sykefravær, vikarmangel og vakante stillinger bidrar til mye bruk av overtid. I tillegg har området de fleste av brukerne som trenger svært omfattende tjenester, som gjør det samlede driftsbildet krevende.

	Omsorgsboliger HDU			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	53 336	59 847	66 364	6 517
Øvrige Inntekter	-480	-480	-695	-214
Netto driftsresultat	52 856	59 366	65 669	6 303
Avsetning/bruk fond	0	0	-20	-20
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	52 856	59 366	65 649	6 283
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Omsorgsboliger HDO

Området har et merforbruk på 10,6 mill. kroner. Tomgangsleie på 2 mill. kroner, og 3 mill. kroner skyldes ikke gjennomførte innsparingskrav. Det er også brukt 1 mill. kroner til vikarer via vikarbyrå for å sikre tilstrekkelig bemanning. Høyt sykefravær og overtidbruk bidrar også til merforbruket.

	Omsorgsboliger HDO			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	43 455	49 450	60 665	11 215
Øvrige Inntekter	-569	-569	-1 058	-490
Netto driftsresultat	42 886	48 881	59 606	10 725
Avsetning/bruk fond	0	0	-117	-117
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	42 886	48 881	59 489	10 608
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Oppfølging psykisk helse og rus

Området har et merforbruk 2,3 mill. kroner. Ved den ene avdelingen har en måttet styrke bemanningen som trygghetsskapende tiltak gjennom store deler av året, som en vesentlig del av merforbruket (1 mill. kroner). Ekstrakostnader til vikarer på 400 000 kroner og engangskostnader på 400 000 kroner knyttet til nye lokaler for AMT bidro også til merforbruket. Som i de fleste avdelinger er forhøyet sykefravær også en kostnadsdriver i dette området også.

	Oppfølging psykisk helse og rus			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	24 748	27 112	31 555	4 443
Øvrige Inntekter	0	0	-592	-592
Netto driftsresultat	24 748	27 112	30 962	3 851
Avsetning/bruk fond	0	0	-1 531	-1 531
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	24 748	27 112	29 431	2 320
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Spes. Helsetjenester

Det samlede merforbruket innen Spesialiserte helsetjenester utgjør 15,8 mill. kroner. Legetjenesten har nasjonalt sett blitt et kommunalt ansvar, så også økonomisk. Dette er et svært krevende driftsområde for kommune-Norge i år og i årene framover, også for Kragerø. Det er hos legevakt og fastlegeordningen det meste av merforbruket ligger. Ekstrakostnader til basistilskudd på utgjør alene 3 mill. kroner. Engangskostnader knyttet til etablering av kommunalt legesenter utgjør 2,5 mill. kroner. Både i legevakt, fastlegetjenesten og sykehjemslege har en gjennom deler av året måttet dekke med vikar via vikarbyrå, med til sammen 8 mill. kroner. Det har også vært nødvendig å bruke ekstra hjelpepersonell ved det kommunale legekontoret.

Fysio- ergoterapi, med dagtilbud og hverdagsrehabilitering har driftet som planlagt og er i tilnærmet balanse økonomisk.

	Spes Helsetjenester			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	40 756	42 798	66 936	24 139
Øvrige Inntekter	-7 175	-7 175	-15 485	-8 310
Netto driftsresultat	33 581	35 622	51 451	15 829
Avsetning/bruk fond	0	0	-7	-7
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	33 581	35 622	51 444	15 822
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Tjenestetildeling og koordinering

Merforbruket på 1,7 mill. kroner skyldes i det vesentlige merkostnader til BPA 900 000 kroner og bruk av privatavlastning på 630 000 kroner. Lisenser har økt med 100 000 kroner ut over budsjett.

	Tjenestetildeling og koordinering			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	13 658	13 989	15 704	1 715
Øvrige Inntekter	0	0	-36	-36
Netto driftsresultat	13 658	13 989	15 667	1 679
Avsetning/bruk fond	0	0	0	0
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	13 658	13 989	15 667	1 679
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

4.5 Kommunalområdet oppvekst

Totalt sett har oppvekst et regnskapsmessig resultat som viser et merforbruk på 62 000kr.

Tabell – Budsjett gjennomføringen netto drift kommunalområdet oppvekst.

	Oppvekst			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Barnehage øvrig	17 856	18 280	18 879	599
Barnehager kommunale	46 381	48 975	49 951	977
Barnevern	24 545	25 333	23 262	- 2 071
Grunnskole øvrig	14 394	15 040	14 283	- 757
Grunnskoler kommunale	91 612	103 230	107 368	4 138
Helsestasjon	10 073	8 776	9 154	379
Oppvekst felles	4 430	6 131	3 861	- 2 270
PPT	4 811	5 104	4 519	- 586
Læringssenteret	4 341	4 824	4 834	10
Levangsheia oppvekstsenter	7 739	5 981	5 625	- 356
Netto driftsresultat	226180,417	241 674	241 737	62

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner kommunalområdet oppvekst.

	Oppvekst			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	274 053	289 002	295 683	6 681
Øvrige Inntekter	-47 872	-47 328	-53 947	-6 618
Netto driftsresultat	226 180	241 674	241 737	62
Avsetning/bruk fond	-196	-196	-675	-480
Regnskapsmessig resultat	225 985	241 479	241 062	-417

*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner

Barnehage øvrig

I barnehage øvrig har utgifter til private barnehager blitt noe høyere enn budsjettet. Dette skyldes til dels at kommunen som følge av manglende kommunale barnehageplasser har måttet ta i bruk maksimalt antall plasser i de private barnehagene. Økte utgifter i barnehage øvrig skyldes i tillegg at de private barnehagene blir kompensert for prisstigning i henhold til deflator på slutten av året. Høy deflator bidrar også til merforbruket.

	Barnehage øvrig			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	18 167	18 591	19 769	1 177
Øvrige Inntekter	-311	-311	-890	-578
Netto driftsresultat	17 856	18 280	18 879	599
Avsetning/bruk fond	0	0	-84	-84
Regnskapsmessig resultat	17 856	18 280	18 795	514

*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner

Barnehager kommunale

De kommunale barnehagene har et overforbruk på 1,0 mill. kroner. Overforbruket skyldes i hovedsak et høyt korttidsfravær med tilsvarende behov for vikarer, uten at sykelønnsrefusjon utløses.

Barnehagene er pliktet å følge bemanningsnorm i tråd med barnehageloven, og det er barnegruppens sammensetning som bestemmer bemanningen.

	Barnehager kommunale			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	56 136	58 730	61 233	2 504
Øvrige Inntekter	-9 755	-9 755	-11 282	-1 527
Netto driftsresultat	46 381	48 975	49 951	977
Avsetning/bruk fond	0	0	-44	-44
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	46 381	48 975	49 907	933
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Barnevern

Barnevernstjenesten hadde et mindreforbruk i 2023. Dette skyldes i hovedsak færre institusjonsplasseringer enn budsjettet. Kommunens egenandel for plassering på institusjon er 2 mill. kroner, og en oppgang eller nedgang i antall plasseringer på institusjon får derfor store økonomiske konsekvenser.

	Barnevern			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	38 134	38 922	36 895	-2 027
Øvrige Inntekter	-13 589	-13 589	-13 633	-44
Netto driftsresultat	24 545	25 333	23 262	-2 071
Avsetning/bruk fond	0	0	-310	-310
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	24 545	25 333	22 952	-2 381
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Grunnskole øvrig

Grunnskole øvrig har et mindreforbruk. Mindreforbruket er hovedsakelig relatert til en reduksjon i utgifter til skoleskyss og til økte inntekter for Kragerø Maritime Leirskole.

	Grunnskole øvrig			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	21 236	21 882	22 911	1 029
Øvrige Inntekter	-6 842	-6 842	-8 628	-1 786
Netto driftsresultat	14 394	15 040	14 283	-757
Avsetning/bruk fond	0	0	-26	-26
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	14 394	15 040	14 257	-783
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Grunnskole kommunale

Grunnskolene har hatt et merforbruk i 2023. Merforbruket skyldes i all hovedsak merutgifter til lønn. Høyt korttidsfravær som i liten grad kompenseres av sykelønnsrefusjon er en av årsakene til merforbruket. I tillegg skyldes merforbruket økte lønnsutgifter til særskilt norskopplæring.

Merforbruket til økte lønnsutgifter til særskilt norskopplæring må sees i sammenheng med mindreforbruket på oppvekst felles, hvor tilførsel av midler til særskilt norskopplæring har blitt postert.

Merforbruket i grunnskole kommunale skyldes også lavere inntekter enn budsjettet. Dette som følge av innstramming av ordningen hos Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) hvor kommunen gjennom flere år har søkt om midler. Disse midlene dekker nå kun utgifter øremerket flyktninger med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker.

	Grunnskoler kommunale			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	102 541	113 560	116 212	2 652
Øvrige Inntekter	-10 929	-10 329	-8 844	1 486
Netto driftsresultat	91 612	103 230	107 368	4 138
Avsetning/bruk fond	0	0	90	90
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	91 612	103 230	107 458	4 228
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Helsestasjon

I tabellen nedenfor vises det et merforbruk. Årsaken til merforbruket skyldes hovedsakelig en økning i lønnsutgifter til deltakere i ulike prosjekter. Helsestasjonen har gjennom 2022 gjennomført vaksinasjonsprogrammet for covid, og disse oppgavene er videreført inn i 2023 uten at det er hensyntatt i rammen til virksomheten og merutgiftene skyldes også dette.

	Helsestasjon			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	10 950	9 652	10 937	1 285
Øvrige Inntekter	-876	-876	-1 782	-906
Netto driftsresultat	10 073	8 776	9 154	379
Avsetning/bruk fond	0	0	35	35
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	10 073	8 776	9 190	414
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Læringssenteret

Læringssenteret har hatt økte utgifter i 2023 i forbindelse med økt antall flyktninger. Utgiftene er kompensert med økte inntekter i løpet av året, noe som har bidratt til et budsjett i balanse.

	Læringssenteret			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	9 313	9 852	12 238	2 386
Øvrige Inntekter	-4 972	-5 028	-7 404	-2 376
Netto driftsresultat	4 341	4 824	4 834	10
Avsetning/bruk fond	-196	-196	-216	-20
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	4 145	4 629	4 618	-10
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Oppvekst felles

Mindreforbruket på Oppvekst felles må sees opp imot merforbruket på grunnskoler kommunale. Det er midler på fellespotten som med fordel kunne vært budsjettregulert ut til virksomhetene, men som ikke har blitt gjennomført. Mindreforbruket bidrar således til å gjøre resultatet for oppvekst totalt sett bedre.

	Oppvekst felles			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	4 625	6 326	4 859	-1 468
Øvrige Inntekter	-196	-196	-997	-802
Netto driftsresultat	4 430	6 131	3 861	-2 270
Avsetning/bruk fond	0	0	-112	-112
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	4 430	6 131	3 750	-2 381

**Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner*

PPT

Tjenesten har et mindreforbruk tilsvarende en stilling som er holdt vakant gjennom deler av året og fordi kommunen har gått til innkjøp av logopedtjenester. Mindreforbruket er som forventet.

	PPT			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	4 811	5 104	4 569	-535
Øvrige Inntekter	0	0	-51	-51
Netto driftsresultat	4 811	5 104	4 519	-586
Avsetning/bruk fond	0	0	0	0
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	4 811	5 104	4 519	-586

**Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner*

4.6 Kommunalområdet samfunn

Kommunalområde Samfunn har et netto driftsresultat som viser et merforbruk på 7,7 mill. kroner, men et regnskapsmessig resultat som viser et merforbruk på 9,3 mill. kroner når en tar hensyn til bruk av fondsmidler. En benytter avsatte bundne fondsmidler for å gjennomføre utsatt aktivitet fra tidligere perioder.

Tabell 7.1 – Budsjett gjennomføringen netto drift kommunalområdet samfunn.

	Samfunn			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Brann og feievesen	14 980	15 190	15 266	76
Bygg og Areal	6 495	6 732	8 114	1 381
Eiendom	38 679	39 582	40 736	1 154
Kultur	17 001	17 295	17 703	408
NAV	41 687	49 143	58 644	9 500
Næringsavfall	- 4 041	- 3 980	- 5 481	- 1 501
Samfunn felles	8 846	8 954	5 937	- 3 018
Vei og park	10 386	12 905	12 641	- 264
Netto driftsresultat	134 033	145 823	153 559	7 736

Tabell 7.2 – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner kommunalområdet samfunn.

	Samfunn			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	185 304	198 027	235 754	37 727
Øvrige Inntekter	-51 271	-52 004	-82 929	-30 925
Netto driftsresultat	134 033	146 023	152 825	6 802
Avsetning/bruk fond	-1 350	-1 200	613	1 813
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	132 683	144 823	153 438	8 615
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Brann og feievesen

Brann- og feiervesen er overført GBR fra 1.1.22. Ansvarer for alt materiell er også overført GBR. Eierbidraget er overført i tråd med avtale.

	Brann og feievesen			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	14 980	15 190	16 277	1 087
Øvrige Inntekter	0	0	-1 011	-1 011
Netto driftsresultat	14 980	15 190	15 266	76
Avsetning/bruk fond	0	0	0	0
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	14 980	15 190	15 266	76
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Bygg og areal (ikke selvkost)

Innenfor driftsområdet bygg og areal forvaltning, med eiendomstaksering, eiendomsskatt, landbruksforvaltning, kart, kommuneplan og plansaksbehandling utenfor selvkostområdet, viser netto driftsresultat for 2023 et merforbruk som i hovedsak henger sammen med bruk av konsulenttenester i forbindelse med planarbeid på Fikkjebakke og KDP-byggegrense. Økt bemanning og lønnskostnader er også en bidragsgivende faktor ift. merforbruket.

Stillingen som vannområdekoordinator og miljøvernrådgiver er besluttet flyttet til Virksomhet for bygg og areal. Stillingen er pr.dags dato ikke besatt. Det jobbes med rekruttering.

	Bygg og Areal			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	6 695	6 933	9 299	2 366
Øvrige Inntekter	-201	-201	-1 185	-985
Netto driftsresultat	6 495	6 732	8 114	1 381
Avsetning/bruk fond	0	0	41	41
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	6 495	6 732	8 155	1 423
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Eiendom

Eiendom har et netto driftsresultat som viser et merforbruk på 1,4 mill. kroner i 2023. Avviket skyldes i hovedsak høyere driftskostnader på grunn av gamle anlegg i kommunale bygg og rehabilitering av skadet røranlegg i svømmehallen. Kragerø kommune har ikke mottatt betaling for skaden fra forsikringsselskapet. Byggdrift har hatt fokus på energisparing i 2023 som tidligere år. Renholdsavdelingen har merforbruk på grunn av ekstra ressurser til nye lokaler i 2023 som ikke er budsjettet. Eiendom har hatt mindre inntekter på grunn av stengt svømmehall fra mars til juni.

	Eiendom			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	43 830	44 933	53 304	8 372
Øvrige Inntekter	-5 150	-5 150	-12 569	-7 418
Netto driftsresultat	38 679	39 782	40 736	954
Avsetning/bruk fond	-350	-200	225	425
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	38 329	39 582	40 961	1 379
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Kultur

Merforbruket i Kultur skyldes i hovedsak at det vedtatte innsparingstiltaket på 350 000 kroner ikke ble effektuert i 2023. Dette er nå fulgt opp. Det har vært gjennomført en prosess i 2024 som medfører at innsparingstiltaket blir iverksatt fra 1.4.2024.

Det vedtatte innsparingstiltaket på 100 000 kroner på kinoen ble heller ikke gjennomført i 2023. Dette blir fulgt opp i 2024, og det er allerede iverksatt tiltak.

	Kultur			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	21 212	21 106	25 170	4 065
Øvrige Inntekter	-4 210	-3 810	-7 467	-3 657
Netto driftsresultat	17 001	17 295	17 703	408
Avsetning/bruk fond	0	0	-90	-90
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	17 001	17 295	17 613	317
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

NAV

NAV har et netto driftsresultat som viser et merforbruk på 9.5 mill. kroner i 2023. Budsjettet til NAV var tilrettelagt for mottak av 90 flyktninger. Kragerø hadde vedtatt å kunne ta imot 100 flyktninger i 2023. Det ankom 93 flyktninger i 2023. Merkostnaden på introduksjonsprogrammet omhandler økt bosetting av flyktninger som er ført på NAV, mens inntektene på 6,3 mill. kroner til de siste ankomende flyktninger er ført på kommune felles. Korrigert for dette er det reelle budsjettavviket på NAV 3,2 mill. kroner.

Merforbruket skyldes hovedsakelig økonomisk sosialhjelp for flyktninger og andre. Merkostnaden på økonomisk sosialhjelp for flyktninger omhandler boutgifter, etableringer av nye bosettinger, strøm, livsopphold og lege/tannlege.

NAV erfarer gjennom 2023 at flere innbyggere enn foregående år har hatt behov for å søke økonomisk sosialhjelp på grunn av økte levekostnader. De postene innen økonomisk sosialhjelp som NAV erfarer har de største markante økninger i deres utbetalinger er boutgifter, etablering av bolig, lege/tannlege, lån, nødhjelp, midlertidig boliger, høye erstatningskrav på utleieboliger på det private boligmarkedet.

I tillegg så har NAV kjøpt institusjonsplass på GUTS for en bostedsløs med helseutfordringer innen rus og psykiatri.

	NAV			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	43 873	51 330	61 841	10 511
Øvrige Inntekter	-2 187	-2 187	-3 198	-1 011
Netto driftsresultat	41 687	49 143	58 644	9 500
Avsetning/bruk fond	0	0	-20	-20
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	41 687	49 143	58 624	9 480
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Næringsavfall

Det ble en krevende start på 2023 med lave inntekter, og et uanmeldt tilsyn fra statsforvalter som medførte at vi måtte "stoppe" mottak av avfall inntil avviket ble lukket. Trenden ble snudd og det ble levert inn svært mye næringsavfall mot slutten av året som medførte et positivt avvik.

	Næringsavfall			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	2 209	2 270	5 105	2 836
Øvrige Inntekter	-6 250	-6 250	-10 586	-4 336
Netto driftsresultat	-4 041	-3 980	-5 481	-1 501
Avsetning/bruk fond	0	0	30	30
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	-4 041	-3 980	-5 451	-1 471
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Samfunn felles

Samfunn felles (Boligkontor, Tomteforvaltning, Miljørådgiver) har et netto driftsresultat som viser et samlet mindreforbruk på 3 mill. kroner. Det er i hovedsak knyttet til overføringer til andre: tilskudd til tilrettelegging bolig vanskeligstilte, og må sees i sammenheng med bruk av fond.

	Samfunn felles			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	36 108	36 217	40 497	4 280
Øvrige Inntekter	-27 263	-27 263	-34 560	-7 297
Netto driftsresultat	8 846	8 954	5 937	-3 018
Avsetning/bruk fond	-1 000	-1 000	-993	7
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	7 846	7 954	4 943	-3 011
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Vei og park

Avviket på Vei og park skyldes i hovedsak større utgifter til vintervedlikehold. Både drivstoff og timepriser for brøyting har økt siden i fjor. I tillegg skyldes noe av merforbruket avskrivningstap på fordringer grunnet uenighet i inngått avtale.

	Vei og park			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	16 397	20 049	24 994	4 945
Øvrige Inntekter	-6 011	-7 144	-12 353	-5 209
Netto driftsresultat	10 386	12 905	12 641	-264
Avsetning/bruk fond	0	0	1 420	1 420
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	10 386	12 905	14 061	1 156
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

4.7 Selvkost

Selvkostområdet er todelt. Det er Vann, avløp og renovasjon (VAR) som skal være selvfinansierende gjennom kommunale avgifter. Det andre området er bygg og plan som er vedtatt skal være selvfinansierende gjennom gebyrinntekter. Her kan kommunestyre vedta en redusert selvfinansierungsgrad, men da må redusert grad av selvfinansiering dekkes opp ved bruk av de frie inntektene. Det lages et eget regnskap for selvkostområdene for å sikre at de kommunale avgiftene er i samsvar med utgiftene. Avvikene avregnes mot selvkostfondene når det er mulig.

Tabell – Budsjett gjennomføringen netto drift området selvkost.

	Selvkost			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Selvkost ByggAreal	42	560	6 604	6 044
Selvkost VARFS	- 24 568	- 23 399	- 12 470	10 929
Netto driftsresultat	- 24 526	- 22 839	- 5 866	16 973

Selvkost bygg og areal

Store kostnader knyttet til kjøp av eksterne konsulenttenester for behandling av byggesøknader medførte et stort merforbruk på selvkostområde i 2023. Tapte gebyrinntekter på plan og byggesak har også bidratt til avviket. Avtalen med Sweco er nå formelt avsluttet og kostandene knyttet til bruk av konsulenttenester vil bli betydelig redusert for innværende år.

Virksomheten er styrket med flere årsverk. Det er i hovedsak oppbemanning av byggesaksavdelingen som har vært prioritert. Det har vist seg utfordrende å få tak i erfarne byggesaksbehandlere. Det er mange nye og "uerfarne" saksbehandlere som nødvendigvis vil trenge tid for å opparbeide seg kompetanse og erfaring. Virksomheten Bygg og areal og avdelingene for bygg, plan og oppmåling er pr.dags dato fullt bemannet.

Arbeidet med å fastsette ny gebyrforskrift er under arbeid. Virksomheten jobber med å revidere gebyrforskriften og planlegger behandling av denne i kommunestyret i april 2024.

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisp. på området selvkostområdet bygg og areal

	Selvkost ByggAreal			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	11 489	12 007	13 879	1 872
Øvrige Inntekter	-11 447	-11 447	-7 275	4 172
Netto driftsresultat	42	560	6 604	6 044
Avsetning/bruk fond	0	0	0	0
<i>Regnskapsmessig resultat</i>	42	560	6 604	6 044
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

Vann, avløp og renovasjon (VAR)

VAR leverer et betydelig negativt avvik i 2023 grunnet store og uforutsette utgifter til blant annet drift av renseanleggene, økte utgifter til transport og behandling av avfall samt pilotprosjekt med digitale vannmålere. Sistnevnte utgift er bokført på driftsbudsjettet da det ikke ble bevilget ekstra midler til pilotprosjektet.

Over en femårsperiode skal selvkostregnskapet gå i balanse, selv om det årlige resultatet viser et under- eller overskudd. Dersom summen av fremførbare underskudd for gebyrtjenestene er vesentlig, vil dette også påvirke kommunens netto driftsresultat. Imidlertid så har kommunen virkemidlene for å gå i balanse neste gang. Underskudd i 2023 må dekkes gjennom å øke gebyrene fra 2024.

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner på området VARFS

	Selvkost VAR			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	66 012	67 181	78 005	10 824
Øvrige Inntekter	- 90 580	- 90 580	- 90 475	105
Netto driftsresultat drift	- 24 568	- 23 399	- 12 470	10 929
Avs./bruk fond eget ansvar	-	-	70	70
<i>Regnskapsmessig resultat drift</i>	- 24 568	- 23 399	- 12 400	10 999
Avs./bruk fond ansvar kom.felles	- 1 464	- 1 464	- 4 767	- 3 303
<i>Regnskapsmessig resultat totalt</i>	- 26 032	- 24 863	- 17 167	7 695
<i>*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner</i>				

4.8 Driftsområdet kommunedirektør

Kommunalområdet omfatter omstillingsprogrammet, næringsaktiviteter, samt kommunedirektør og tilskudd. Driftsområdet har et netto mindreforbruk. Under tilskudd er økte overføringer til Kragerø fjordbåtselskap registrert. Det er egentlig ingen driftsavvik av betydning på dette driftsområdet, da avvik er av regnskapsteknisk karakter når en bruker midler fra fond.

Tabell – Budsjett gjennomføringen netto drift for områdene kommunedirektør og omstillingsprogrammet.

	Kommunedirektøren			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Kommunedirektør	2 295	2 367	429	- 1 938
Næringsaktivitet	4 637	5 799	3 904	- 1 895
Omstillingsprogrammet	684	711	- 766	- 1 477
Tilskudd	11 648	15 877	16 086	209
Netto driftsresultat	19 264	24 754	19 653	- 5 101

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner for områdene kommunedirektør og omstillingsprogrammet.

	Kommunedirektøren			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	25 674	31 164	29 355	-1 809
Øvrige Inntekter	-6 410	-6 410	-9 702	-3 292
Netto driftsresultat	19 264	24 754	19 653	-5 101
Avsetning/bruk fond	-1 050	-6 209	-2 083	4 125
Regnskapsmessig resultat	18 214	18 545	17 570	-976

*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner

4.9 Politikk

Regnskapet viser at aktiviteten i politisk virksomhet har vært i tråd med vedtatt budsjett.

Tabell – Budsjett gjennomføringen inkl årsoppgjørdisposisjoner for området politikk.

	Politikk			
	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap 2023	Avvik 2023
Utgifter inkl refusjoner fravær	8 114	7 979	8 125	146
Øvrige Inntekter	0	0	-125	-125
Netto driftsresultat	8 114	7 979	8 000	21
Avsetning/bruk fond	0	0	0	0
Regnskapsmessig resultat	8 114	7 979	8 000	21

*Merforbruk (avvik i forhold til budsjett) er pluss. Mindreinntekter er pluss. Alle tall i 1000 kroner

5.0 Investeringer

Tabellen nedenfor viser en samlet oversikt over investeringsregnskapet for hele kommunen.

Tabell – Økonomisk oversikt investeringer Kragerø kommune 2023

Økonomiske oversikt - investeringer 2023	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Bevilgningsoversikt - invest. (regnskap)				
1 Investeringer i varige driftsmidler	118 439 036	167 840 890	142 580 000	99 821 855
2 Tilskudd til andres investeringer	280 000	100 000	-	11 942 796
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 524 414	3 000 000	3 000 000	2 355 279
4 Utlån av egne midler	-	-	-	-
5 Avdrag på lån	-	-	-	-
6 Sum investeringsutgifter	121 243 450	170 940 890	145 580 000	114 119 931
7 Kompensasjon for merverdiavgift	3 963 039	3 166 355	3 166 355	2 819 950
8 Tilskudd fra andre	3 730 326	-	-	21 167 465
9 Salg av varige driftsmidler	2 814 763	4 776 812	11 000 000	1 733 862
10 Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-
11 Utdeling fra selskaper	-	-	-	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-
13 Bruk av lån	110 867 371	162 997 723	131 413 645	100 424 396
14 Sum investeringsinntekter	121 375 499	170 940 890	145 580 000	126 145 673
15 Videreutlån	63 840 540	50 000 000	50 000 000	42 223 981
16 Bruk av lån til videreutlån	50 000 000	50 000 000	50 000 000	42 223 981
17 Avdrag på lån til videreutlån	26 174 278	20 000 000	20 000 000	25 628 491
18 Mottatte avdrag på videreutlån	20 305 974	20 000 000	20 000 000	21 305 379
19 Netto utgifter videreutlån	19 708 844	-	-	4 323 112
20 Overføring fra drift	-	-	-	-
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	2 421 700	-	-	24 048
22 Bruk av bundne investeringsfond	- 180 000	-	-	-
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	-	-	-	7 678 583
24 Bruk av ubundet investeringsfond	-	-	-	-
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	2 241 700	-	-	7 702 631
27 Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	21 818 495	-	-	-

Oversikten viser at det er 21,8 mill. kroner som er udekt i investeringsregnskapet. Dette må dekkes inn i 2024, jfr § 14-11 i kommuneloven. Det som er udekt skyldes manglende inntekter for dekning av pålagt kjøp av aksjer i KLP, avvik på videreutlån av startlån, samt en teknisk føring knyttet til merforbruk videreutlån av startlån.

Tabell – Spesifisering av fremført udekket beløp i investeringsregnskapet 2023

Fremført til inndekning (udekket beløp)	Regnskap 2023
Merforbruk videreutlån	13 840 540
Netto utgifter videreutlån av startlån (avdrag)	5 868 304
Manglende inndekning ved kjøp andeler KLP	2 109 651
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	21 818 495

Kragerø kommune må betale avdrag til husbanken på inngåtte lån mellom partene. Disse avdragsutgiftene skal balansere mot mottatte avdrag fra startlånkundene. Risikoen for ubalanse øker med størrelsen på låneportefolien. I 2023 har Kragerø kommune betalt 5,8 mill. kroner mere i avdrag enn det som er mottatt. Dette skyldes at 28,5 mill. kr ikke er lånt ut og at avdragstiden for startlånkundene er økt uten at avdragstiden på lånene til husbanken er økt tilsvarende.

Med unntak av å bruke ubrukte lånemidler kan ikke kommunen lånefinansiere det udekte beløpet for 2023. Det er mulig å dekke dette via disposisjonsfond (drift), men det er nå null etter merforbruket i 2023. I tillegg til å benytte ubrukte lånemidler foreslår Kommunedirektøren at ubundet investeringsfondet på 7,67 mill. kroner benyttes i sin helhet til å dekke denne differansen i 2024. Det er ingen regnskapsregler som begrenser bruken av dette fondet innenfor investeringsregnskapet. Gjeldende investeringsfond er fra forsikringsoppgjøret for brannen ved Kalstad barnehage. Forsikringsoppgjøret var på 8 mill. kr, men noen midler ble brukt i 2022 til å dekke rydding av branntomten. De øvrige 0,3 mill. kroner som er udekt i 2023 må dekkes gjennom økt salg av eiendomer/tomter i 2024, noe som må gjenspeile seg i nytt budsjett 2024.

Tabell – Forslag til inndekning av fremført udekket beløp i investeringsregnskapet 2023

Inndekning fremført udekket beløp i inv.regnskapet 2023	
Bruk av ubrukte startlånsmidler	13 840 540
Ubundet Investeringsfond	7 678 583
Annet salg 2024	299 372
Sum	21 818 495

Prosjektene i investeringsregnskapet fordeles mellom selvkostprosjekter og øvrige prosjekter. Alle vedtatt midler til KKF er overført til denne virksomheten og tallene representerer ikke fremdriften til prosjektene. Tabellen nedenfor viser summen av alle åpne prosjekter ved utgangen av 2022.

Tabell – Status investeringsområder

Område	Bevilget budsjett	Regnskap pr 311223	Avvik
Kragerø Kirkelig fellesråd	5 550 000	5 450 000	-100 000
Selvkost investeringer	311 566 178	274 755 228	-36 810 950
Øvrige investeringer	105 292 472	98 164 167	-7 128 306
Totalt	422 408 650	378 369 395	-44 039 256

Det er ønskelig av fremdriften i prosjektene er tilpasset låneopptaket. Tabellen viser et totalt avvik på 44 mill. kroner som er opplånte midler til prosjekter som ennå ikke er gjennomført. Avviket på KKF er en feil i regnskapet. Totalt avvik styrker likviditeten tilsvarende da innlånte midler står på «bok».

Selvkost har de største prosjektene, og dette område har det største avviket mellom budsjett og regnskap. Til tross for at fremdriften er god og at dette ble grundig vurdert og nedskalert i økonomirapport 1 tertial, er det et avvik på 36,8 mill. kroner. Avviket oppfattes ikke som vesentlig og status fremkommer i vedlegg 1. Det er også et avvik knyttet til øvrige investeringer. Avviket oppfattes ikke som vesentlig og status fremkommer også i vedlegg 1.

Noen prosjekter er fullført og kan avsluttes. Avslutta prosjekter vil bli vurdert opp mot vedtatt låneopptak for 2024 og eventuelt andre prosjekter i tertialrapporten 2024. Alle prosjekter som ikke avsluttes videreføres i 2024, se vedlegg 1 - Status og oppfølging investeringsprosjekter. Det innebærer at tidligere bevilgninger overføres til 2024. Avslutta prosjekter vil påvirke lånerammen for 2024 og inngår i beregning av ny låneramme etter 1 tertial 2024.

Tabellen nedenfor viser prosjekter som er fullført og som kan avsluttes.

Tabell – Oversikt prosjekter som er fullført og som kan avsluttes

Oversikt avslutta investeringsprosjekter				
Beskrivelse	Bevilget budsjett	Regnskap pr 311223	Avvik	
Digitalisering 2018-2022	24 449 229	24 249 316	-	199 914
Datasikkerhet	800 000	813 795		13 795
Nettbrett til politikere 2022	1 350 000	609 709	-	740 291
Brannstasjonen - rehabilitering	1 400 000	2 262 420		862 420
Kalstad Barnehage - Riving	-	458 510		458 510
Parkbenker/bygge om fontener	250 000	236 826	-	13 174
Liten hjullaster (oppgradering maskinpark)	1 350 000	1 894 194		544 194
Tårnbrygga gjestehavn	2 000 000	2 542 433		542 433
Kalstadveien 16E - brukerleilighet	600 000	752 798		152 798
Sum øvrige investeringer	32 199 229	33 820 001		1 620 771
Utredning/renovering hovedvannforsyning N	39 400 000	38 263 175	-	1 136 825
Tilstandsvurdering samtlige høydebasseng	1 000 000	-	-	1 000 000
Sum selvkost	40 400 000	38 263 175	-	2 136 825
Totalt	72 599 229	72 083 176	-	516 054

Avslutta prosjekter vil bli vurdert opp mot vedtatt låneopptak for 2024 og eventuelt andre prosjekter i tertialrapporten 2024. Alle prosjekter som ikke avsluttes videreføres i 2024, se vedlegg 1 - Status og oppfølging investeringsprosjekter. Det innebærer at tidligere bevilgninger overføres til 2024. Avslutta prosjekter vil påvirke lånerammen for 2024 og inngår i beregning av ny låneramme etter 1 tertial 2024.

6.0 Øvrige økonomiområder

6.1 Finans og Låneopptak

Utfordringen i 2023 har vært den økende renten og stor usikkerhet i lånemarkedet. Kragerø kommune benytter Bergen Capital Management (BCM) for å gjennomføre låneopptak. Hyppige refinansieringer gjør det nødvendig med bistand til denne oppgaven for å sikre de beste betingelsene i markedet. BCM skal gjennomføre låneopptak i tråd med økonomi- og finansreglementet. Alle beslutninger knyttet til låneopptak gjennomføres av Kragerø kommune.

Tabell - Krav til gjeldende økonomi- og finansreglement

Krav i gjeldende reglement			Status
Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets gunstigste betingelser. Det skal normalt innhentes minst 2 konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Det gjøres unntak fra regelen dersom kommunen velger å legge ut sertifikat – eller obligasjonslån gjennom å gi en tilrettelegger et eksklusivt mandat. Prinsippet kan også fravikes ved låneopptak i Husbanken.			OK
Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.			OK
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal til en hver tid være mellom 1 – 3 år.			OK
Gjeldsporteføljen gis følgende sammensetning:			OK
Tidsperiode	Hovedstrategi	Avvik +/-	
Flytende rente	65 %	15 %	
Fast rente 1-5 år	30 %	15 %	
Fast rente 5-10 år	5 %	5 %	
For utøvelsen av finansreglementet 2020-2024 kan rådmannen binde renten i 3-10 år utover det som hovedstrategien i tabellen angir. Som en forutsetning for å gjøre dette må aktuell fastrente være mindre enn 2 %.			OK
Rapportering i henhold til gjeldende reglement og forskrift.			OK
Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån. Under ellers like forhold skal kommunen fordele låneopptakene på flere långivere.			OK
Det skal være en jevn forfallsstruktur og lån med hovedstolforfall inntil ett år frem i tid skal maksimalt utgjøre 30 prosent av gjeldsporteføljen i en normalsituasjon			OK
Krav til forvaltning av gjeldsporteføljen i henhold til gjeldende finansreglement. Kommentar kun dersom det er avvik fra finansreglement.			

Låneopptak er gjennomført i tråd med vedtaket for årsbudsjettet 2023 og korreksjoner i 1. tertial 2023. Låneopptak omfatter også refinansieringer av gamle lån. I 2022 var det mange lån til forfall, noe som avviker fra reglementet. Gjennom låneopptak i 2022 og 2023 er det lagt vekt på å tilrettelegge for jevn fordeling av forfall.

Tabell – Oversikt alle låneopptak 2023

Låneopptak 2023				
Lånegiver	Dato	Lånebeløp	Rente	Merknad
Dnb	26.01.2023	170 676 616	3,404	Refinansiering. Lånet ble refinansiert i sertifikatmarkedet med 5 mnd løpetid med bakgrunn i forfallsstruktur og rentekurven
SEB MB	24.04.2023	280 000 000	4,045	Refinansiering. 5 års fast ble valgt for å øke fastrenteandelen og rentebindingstiden til gjeldsporteføljen. 5-års løpetid ble valgt for å få tilbud fra KBN, men de var ikke konkurransedyktig.
Handelsbanken	26.06.2023	170 676 616	4,257	Refinansiering. Lånet ble refinansiert i sertifikatmarkedet med 3 mnd løpetid med bakgrunn i forfallsstruktur, rentekurven og interessen i verdipapirmarkedet
KBN	21.08.2023	112 736 429	5,500	Nytt låneopptak. Ordinært PT lån pga usikkerheten i markedet. Lånet er redusert til 61 486 429 nov 2023 pga samlet avdragsnedbetaling
Dnb	26.09.2023	170 676 616	5,273	Refinansiering. Lånet ble refinansiert med 6 mnd løpetid med bakgrunn i forfallsstruktur og markedsforhold. Lånet er refinansiert i april 2024 til 4,7% rente
Delsum - omsetning		904 766 277		
Husbanken	28.02.2023	30 000 000	3,873	Ihht vedtak
Husbanken	29.08.2023	20 000 000	3,873	Ihht vedtak
Totalt - omsetning		954 766 277		

Rentene har økt i perioden 2022 og 2023, noe som ikke er gunstig for økonomien til Kragerø kommune som har mye gjeld.

Tabell – Renteutviklingen 2020-2023

Renteutvikling				
	Gj.sn. rente 311220	Gj.sn. rente 311221	Gj.sn. rente 311222	Gj.sn. rente 311223
Kommunalbanken	1,573	1,385	3,685	5,061
Verdipapirmarkedet	1,900	1,655	2,590	3,269
Husbanken	0,718	0,719	1,732	3,873
Sum	1,594	1,594	2,681	3,850

Tabellen nedenfor viser en oversikt over all gjeld og rentebetingelser.

Tabell – Fordeling lånebeløp og gjennomsnittsrenter

Oversikt lånebeløp, rentebetingelser og rentekostnader pr 311223				
	Lånebeløp	i % av gjeld	Gj.snitt rente	P.a. rente
Kommunalbanken	409 933 429	26 %	5,061	20 746 346
Verdipapirmarkedet	865 759 616	55 %	3,269	28 298 826
Delsum	1 275 693 045	81 %	3,845	49 045 172
Husbanken	308 952 856	20 %	3,873	11 965 744
Totalt	1 584 645 901		3,850	61 010 916

Det bør være en fordeling mellom fast og flytende rente. Porteføljer med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Porteføljer med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet likt vil en slik forutsigbarhet ha en pris («forsikringspremie»), som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Fordelingen mellom fast og flytende rente utgangen 2023 ansees som god. Fordelingen av forfall er også i tråd med kravene økonomi- og finansreglementet.

Tabell – Fordeling lånebeløp og rentebinding

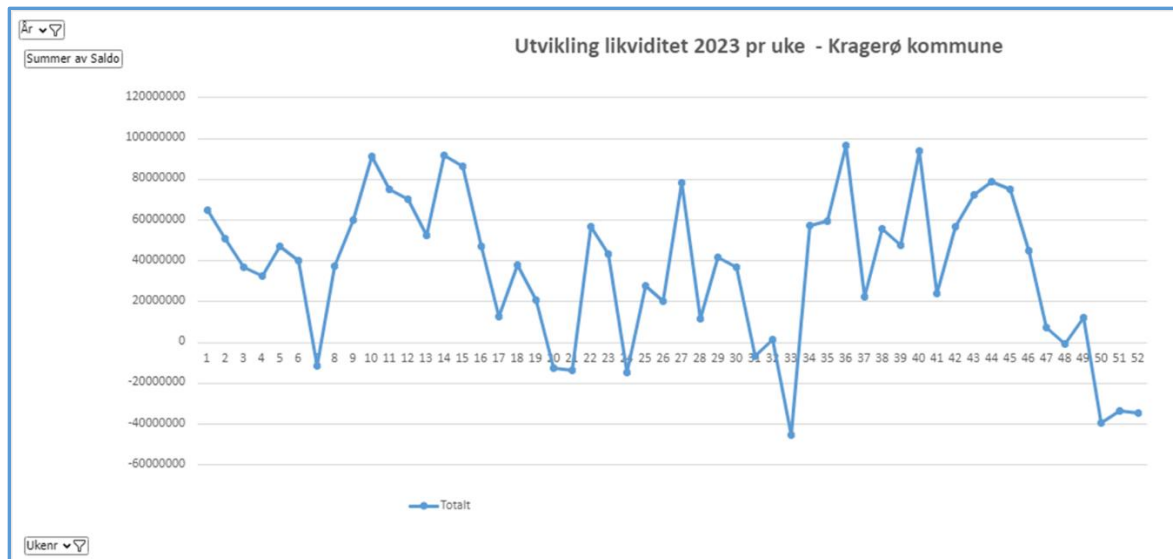
Fordeling rentebinding (inkl husbanken) pr 311222			
	Saldooversikt	Andel	Andel avtalt gjeld
Gjeld til fastrente (over 1 år)	695 083 000	43,9 %	57 %
Gjeld på flytende rente (under 1 år)	519 123 616	32,8 %	43 %
Delsum ord. Gjeld	1 214 206 616	76,6 %	100 %
Flytende rente (Husbanken/PT)	370 439 285	23,4 %	
Totalt	1 584 645 901	100,0 %	

6.2 Likviditet

Ryggraden i likviditeten er statlige overføringer som gjennomføres 10 måneder i året. Redusert låneopptak vil redusere likviditeten til Kragerø kommune, men det viktigste for likviditeten er at utgiftene ikke er større enn inntektene. Når netto driftsresultat har et betydelig merforbruk i 2022 og 2023 svekkes likviditeten. Økte avdrag vil også påvirke likviditeten negativt. Noe svak fremdrift på investeringsprosjektene, samt mindre videreformidling av startlån gir derimot en bedre kortsiktig likviditet. Som en sikkerhet for tilstrekkelig likviditet ble kassakreditten økt til 100 mill. kroner i 2.

tertial rapport 2023. Utviklingen viser at det var helt nødvendig. Figuren nedenfor viser likviditetsutviklingen i 2023 og den viser at det har vært nødvendig å benytte kassakreditt i 2023 i flere perioder. I 2023 har en benyttet opptil 50 mill. kroner av kassakreditten.

Figur – Utvikling likviditet Kragerø kommune i 2023

Den blå linjen viser tilgjengelige midler på konto. Ved utgangen av uke 52 var det -40 mill. kroner på konto. Trenden er at likviditeten gradvis blir dårligere, og at kassakreditten bør økes for å sikre at Kragerø kommune kan innfri sine forpliktelser til egne ansatte og leverandører.

6.3 Startlån

Startlånet er et statlig virkemiddel for å hjelpe husstander med varige lave inntekter til å kjøpe egen bolig. Startlån bevilges av husbanken. Kommunene låner midler i husbanken til videreformidling utfra behov, samt kredittvurderinger utført av kommunen. Kragerø kommune har satset på bruken av startlån som virkemiddel og har lånt inn betydelig beløp til videreformidling. Tallene viser at utlån økte i 2023 i forhold til 2022. Tilgang på aktuelle boliger er en sannsynlig årsak til dette.

Tabell – Oversikt innlån startlån for perioden 2021-2023

Regnskap startlån	2021	2022	2023
Utlån	52 856 902	42 223 981	63 840 540
Innlån	75 000 000	60 000 000	50 000 000
Sum saldo periode	24 635 004	42 411 023	42 411 023

Den største andelen startlån er gitt etter 2018, slik at hovedstolen lite endret fra opprinnelig lånebeløp. Hovedtyngden av lånene er i utgangspunktet gitt på 25 år, men det kan benyttes løpetid opp mot 50 år. Låntagere med svak økonomi kan få lån med lang løpetid for å redusere den månedlige belastningen, selv om dette totalt gir økte renteutgifter og gebyrer for låntager når en beregner dette over hele tilbakebetalingsperioden. Saldo utgangen 2023 reduserer til 28,57 mill. kroner når dette blir redusert med ubrukte lånemidler. I praksis betyr det at Kragerø kommune har 28,57 mill. kroner i startlån som ikke er lånt ut ved inngangen til 2024.

Tabell – Oversikt formidling startlån 2021-2023

	31.12.2021	31.12.2022	31.08.2023
Opprinnelig lånebeløp	264 080 686	290 068 746	319 883 251
Lånesaldo*	233 599 690	256 314 582	284 933 191
Antall engasjementer (lån)	229	243	253
Inkasso (hovedstol)	1 420 377	1 034 736	1 033 622
Utestående betaling (hovedstol)	17 812 885	29 498 818	22 003 321
*omfatter startlån og eldre etableringslån			

Utlån av startlån er i tillegg til være et boligsosialt tiltak også kommunal bankvirksomhet. Mislighold av startlån er alltid en risiko ved utlån. Derfor må kommunen også vurdere søkerens økonomiske forutsetninger som en del av saksbehandlingen. Status pr utgangen 2023 viser at mislighold på lån (hovedstol) er på totalt 22 mill. kroner. Det er en nedgang fra 2022. Når mislighold går til inkasso kan realisering av pant bli den endelige løsningen. Det er tapsdeling mellom kommunen og husbanken. Husbanken har prioritet på 75% av pantet ved tapsdeling.

Det spesielle med startlån er at avdrag føres i investeringsregnskapet og renter føres i driftsregnskapet.

Tabell – Differanser for startlån i investeringsregnskap og driftsregnskap 2023

Konto	Regnskap 2023
05120 Avdrag på lån til videreutlån	26 174 278
09220 Mottatte avdrag på viderelån	- 20 305 974
Avvik Investeringsregnskapet	5 868 304
15000 Provisjoner og andre finansutgifter	7 679 839
19005 Renteinntekter startlån	- 7 534 430
Differanse Driftsregnskapet	145 409

Kragerø kommune må betale avdrag til husbanken på inngåtte lån mellom partene. Disse avdragsutgiftene skal balansere mot innbetalte avdrag fra startlånskundene. Risikoen for ubalanse øker med størrelsen på låneportefolien. I 2023 har Kragerø kommune betalt 5,8 mill. kroner mere i avdrag enn det som er kommet inn fra kundene. Dette skyldes at 28,5 mill. kr ikke er lånt ut og at avdragstiden for startlånskundene er økt uten at avdragstiden på lånene til husbanken er økt tilsvarende. Et udekket beløp på 5,8 mill. kroner i investeringsregnskapet i 2023 må dekkes inn i 2024 av Kragerø kommune. Dette er midler kommunen ikke kan låne, men det må dekkes via ubundet investeringsfond eller salg av eiendom/tomter/anleggsmidler. Det er mulig å dekke dette via disposisjonsfond (drift), men det er nå null etter merforbruket i 2023. Avdragstiden på lånene til husbanken er nå økt, men det får ingen påvirkning på resultatet for 2023.

Renteutgiftene har også økt for alle lån i husbanken. Det er en rentemargin på 0,25% mellom lån til kunder og det kommunene betaler til husbanken. Denne differansen benyttes til drift av boligkontoret som administrerer og følger opp startlån. I 2023 viser denne differansen at renteutgiftene er større enn renteinntektene. Dette skyldes en kombinasjon av økte renter og at innlån av formidlingslån ikke er lånt ut i tilstrekkelig grad. Kragerø kommune må dekke denne differansen og drift av boligkontoret i sin helhet. Dette er en del av driftsresultatet for 2023.

6.4 Kommunal innkreving

Innfordring av kommunale utstående krav er av betydning for kommunens likviditet, samt for å opprettholde den generelle betalingsmoralen i samfunnet. Det omfatter i hovedsak ubetalte krav knyttet til kommunale avgifter, parkering, SFO og barnehage.

Tabell – Oversikt kommunal innkreving av utestående innbetalinger

Innkreving kommunale krav (eks startlån)	2021	2022	2023
Utestående	7 506 328	7 309 001	4 950 777
Antall åpne saker	753	601	176
Antall avsluttede saker	1128	1002	819
* 2021 og 2022 er tall fra procasso og 2023 er fra Intrum			

Mange saker løses på bakgrunn av utsendt inkassovarsel og betalingsoppfordringer, men enkelte saker krever mer omfattende oppfølging. Ved manglende betaling kan det bli nødvendig for kommunen å benytte seg av tynge innfordring. Utviklingen viser mindre utestående i 2023 enn tidligere og færre åpne saker enn tidligere.

Innkreving av utestående krav gjennomføres for å opprettholde den generelle betalingsmoralen i samfunnet og i kommunen. Alle blir behandlet likt og alle må betale. Dette er innarbeidet i vår samfunnsstruktur og det forventes at alle gjør opp for seg uavhengig av inntekt. Det forventes ikke minst av alle de som betaler sine regninger til fellesskapet.

Det gjennomføres flere tiltak for at skyldner skal betale det vedkommende skylder til fellesskapet. Tvangssalg er det siste tiltaket som gjennomføres for å kreve inn utestående kommunale avgifter. I 2023 ble sent ut 770 purringer knyttet til kommunale avgifter. De aller fleste sakene er løst. Bare 11 av disse sakene gikk til tvangsbegjæring og 8 av disse ble igjen løst. Da gjenstår 3 tvangsbegjæringssaker fra 2023. Det kan gå lang tid før slike saker kommer til et tvangssalg og konsekvensene blir vurdert svært nøye før det eventuelt gjennomføres.

7.0 Ansatte

Dette punktet omfatter forhold knyttet til ansatte. Det er sykefravær, antall årsverk, likestilling og etisk standard.

7.1 Sykefravær

Økningen vi så fra 2021 til 2022 fortsatte over i 2023 og endte på et samlet sykefravær på 11,2 %. Med unntak av en liten nedgang i kommunalområdet Samfunn, gjør økningen seg gjeldende innenfor alle kommunalområdene. Størst økning finner vi i det legemeldte fraværet som har gått fra 8,03% i 2022 til 9,42% i 2023. Motsatt har det egenmeldte fraværet sunket fra 2,21 % i 2022 til 1,79% i 2023. Økningen i langtidsfravær over 60 dager fortsetter å øke. Langtidsfraværet i 2023 har nå kommet opp i 7,75%.

Tabell – Utvikling sykefravær Kragerø kommune

Utvikling sykefravær					
Områder	2019	2020	2021	2022	2023
Helse og omsorg	10,9 %	9,6 %	11,1 %	12,7 %	13,68 %
Oppvekst	6,9 %	8,0 %	8,5 %	9,6 %	10,74 %
Støtte og utvikling	4,9 %	3,7 %	4,9 %	5,5 %	8,12 %
Samfunn (inkl selvkost)	7,4 %	6,5 %	5,4 %	7,3 %	7,05 %
Totalt	8,3 %	8,1 %	8,7 %	10,2 %	11,20 %
* Område kommunedirektør er ikke spesifisert, men inngår i totalen					
** Kilde er Visma BI					

Oppfølging av sykefraværet er en lederoppgave. Sentral oppfølging av sykefraværet ble videreført i 2023 med fokus på virksomheter med høyt fravær. Det gjennomføres tettest mulig oppfølging av de som blir sykemeldt, og lederne veiledes i denne oppgaven, noe som krever økt kapasitet i virksomhet HR. Denne kapasiteten er planlagt økt i 2024.

Se vedlegg 3 for ytterligere detaljer angående avvik, skader og sykefravær.

7.2 Årsverk

Kragerø kommune har rammestyring, noe som betyr at antall stillinger må tilpasses tildelt budsjettramme. Begrepet stillingshjemler benyttes ikke utover at antall årsverk er tilpasset budsjettrammen. Årsverk omfatter stillingstype F (F for faste) ved utgangen året.

Hovedtrenden er at det skjer en økning på helse og omsorg og en nedgang på oppvekst. I løpet av 5 år er antall netto årsverk økt med 50,5 årsverk. Det omfatter en økning på 65,51 årsverk i kommunalområdet helse og omsorg og en reduksjon i kommunalområdet oppvekst på 16,2 årsverk.

Tabell – Utvikling årsverk Kragerø kommune

Utvikling antall årsverk						Endring
	2019	2020	2021	2022	2023	2019 til 2023
Kommunedirektøren	1,5	1,5	1,5	2,0	2,0	0,5
Støtte og utvikling	31,2	26,6	27,0	28,2	27,6	-3,6
Oppvekst	301,4	287,8	282,2	288,7	285,2	-16,2
Helse og omsorg	266,2	283,1	287,1	309,8	331,3	65,1
Samfunn	93,8	93,3	91,1	90,0	92,7	-1,0
Selvkost	25,2	26,3	22,6	26,0	31,0	5,8
Totalt	719,3	718,6	711,5	744,7	769,8	50,5
<i>*Alle tall fra HRM systemet stillingstype F</i>						

Tabellen nedenfor viser at omfanget av deltidsstillinger er klart størst innen kommunalområdet helse og omsorg. Tallene viser også at antall heltidsstillinger øker i de store kommunalområdene i perioden 2019 til 2023. Heltidsstillinger økte fra 32,23% til 48,9% fra 2019 til 2023. Det er påfallende at det i samme periode er økende utfordringer knyttet til å skaffe vikarer ved fravær. Økt antall heltidsstillinger og reduksjon i deltidsstillinger gir heller ikke lavere sykefravær.

I løpet av 5 år er andelen deltidsstillinger under 50% nokså uforandret. Innenfor helse og omsorg er 10,8% av deltidsstillinger under 50%. Totalt er 11,6% av deltidsstillingene under 50% i 2023.

Tabell 16 – Utvikling deltid Kragerø kommune

	2019		2023	
	Andel deltid	Andel heltid	Andel deltid	Andel heltid
Kommunedirektøren	33,3 %	66,7 %	0,0 %	100,0 %
Støtte og utvikling	19,2 %	80,8 %	25,9 %	74,1 %
Oppvekst	31,6 %	68,4 %	22,8 %	77,2 %
Helse og omsorg	67,7 %	32,3 %	51,1 %	48,9 %
Samfunn	31,8 %	68,2 %	23,4 %	76,6 %
Selvkost	0,5 %	99,5 %	3,2 %	96,8 %
Totalt	43,3 %	56,7 %	34,3 %	65,7 %
<i>*Alle tall fra HRM systemet stillingstype F</i>				

7.3 Likestilling

Som i alle andre kommuner er det flest tilsatte kvinner i Kragerø kommune. Andelen tilsatte årsverk kvinner er 80,5% utgangen 2023, noe som er en svak økning fra 2022. Kjønnsfordelingen er i liten endring. Med unntak av selvkostområdet og kommunalområdet samfunn har alle øvrige kommunalområdene en overvekt av årsverk kvinner. Dette er kommunalområdet helse og omsorg som har den klart største andelen kvinner.

Tabell 17 – Fordeling årsverk på menn og kvinner i Kragerø kommune

Fordeling menn og kvinner faste årsverk*				
	2022		2023	
Område	Andel kvinner	Andel menn	Andel kvinner	Andel menn
Kommunedirektøren	0,0 %	100,0 %	0,0 %	100,0 %
Støtte og utvikling	66,0 %	34,0 %	65,0 %	35,0 %
Oppvekst	83,1 %	16,9 %	84,8 %	15,2 %
Helse og omsorg	91,3 %	8,7 %	91,2 %	8,8 %
Samfunn	56,2 %	43,8 %	57,5 %	42,5 %
Selvkost	12,9 %	87,1 %	11,5 %	88,5 %
Totalt	79,7 %	20,3 %	80,5 %	19,5 %
*Alle tall fra HRM systemet stillingstype F				

Ved rekruttering av ansatte legges det vekt på at dette gjennomføres uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Dette påvirker i liten grad utviklingen i kjønnsfordelingen.

7.4 Etisk standard

Alle ansatte skal forhold seg til etisk standard for Kragerø kommunes. Den etiske standard bygger først og fremst på felles nasjonale verdier som blant annet individets rettssikkerhet og personvern. Arbeidet med etisk bevissthet i kommunen er en kontinuerlig aktivitet, både blant folkevalgte og i administrasjonen. Ytrings- og åpenhetskultur er viktige elementer i vårt samfunn, og må kontinuerlig vernes om og utvikles.

Kragerø kommune har nulltoleranse for vold, trusler, mobbing og trakassering. Disse grunnleggende verdiene skal prege hele kommunens virksomhet, internt og eksternt. Det gjennomføres opplæring i forebygging og håndtering av vold og trusler for aktuelle yrkesgrupper.

8.0 Internkontroll

Internkontrollen skal sikre at kommunen har den ønskede utvikling, at lover og regler overholdes, at det er kvalitet og effektivitet i tjenestene, og at omdømme og legitimitet styrkes.

Kommunedirektøren skal sikre at lovkravet oppfylles gjennom helhetlig styring og kontroll med virksomheten. Kommunedirektørens ledergruppe skal kontrollere at dette fungerer som planlagt, ved å evaluere internkontrollen på overordnet nivå minst en gang i året.

Rapporten for 2023 bygger på resultatene fra «selvangivelsen» der ledere rapporterer egen aktivitet knyttet til internkontroll. 59 av om lag 80 ledere har besvart, noe som er nær en fordobling fra året før. Spørsmålene er laget med utgangspunkt i Plan for styrking av internkontroll og dekker samtlige av kravene i internkontrollforskriften.

Ifølge kommuneloven § 25-1 har kommunedirektøren ansvar for at følgende krav knyttet til internkontroll gjennomføres og følges opp:

Beskrivelse av kommunens hovedoppgaver, mål og organisering

Kommunens hovedoppgaver, mål og organisering på overordnet nivå skal dokumenteres skriftlig og er beskrevet i budsjett og økonomiplanen. På virksomhetsnivå, er målsettingene beskrevet i årlige handlings-/virksomhetsplaner.

Rutiner og prosedyrer

95% av lederne som har svart sier at de helt eller delvis har skriftlige prosedyrer/rutiner for kritiske områder i driften.

Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

Det ble meldt 1977 avvik i 2023. Ved utgangen av året var nær samtlige avviksmeldinger behandlet og lukket. I 2023 ble det gjennomført 38 risikovurderinger i Kragerø kommune, hvorav 15 gjaldt trusler og vold.

Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig

Om lag 80% av lederne som har svart sier at de lagrer dokumentasjonen helt eller delvis i internkontrollsystemet, mens 20% sier de mangler slik dokumentasjon. Pr. 31.12. 23 var det lagret nærmere 2000 dokumenter i kommunens internkontrollsystem.

Evaluerer og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

I h.h.t. retningslinje for internkontroll skal kommunedirektørens ledergruppe evaluere internkontrollen på overordnet nivå enn gang i året.

Figur – Totalt antall avvik i perioden 2021-2023

9.0 Oppfølging handlingsplaner

Fra 2023 er handlingsplanen en del av økonomiplanen for Kragerø kommune. Fra 2023 vil tilbakemelding på status og gjennomføring av handlingsplanene fremkomme i årsberetningen.

Alle kommunalområder har i sine handlingsplaner mål og vedtatt tiltak som skal utføres i løpet av året. Handlingsplanene omfatter såkalte ikke-økonomiske forhold. Handlingsplanen er behandlet og besluttet gjennom vedtak i økonomi- og handlingsplanen 2023-2026.

Det er en omfattende tilbakemelding på handlingsplanene. **Se vedlegg 2 – Status og oppfølging handlingsplaner 2023.**

Vedlegg

Vedlegg 1 - Status og oppfølging investeringsprosjekter

Rapportering øvrige investeringer	Budsjett	Regnskap	Avvik	
Sum utvalg	105 292 472	98 164 167	- 7 128 306	
Beskrivelse	Budsjett	Regnskap	Avvik	Status
Helle skole - Sikring av leseterrassen	150 000	0	-150 000	Planlagt gjennomført
Brannstasjonen - rehabilitering	1 400 000	2 262 420	862 420	Avsluttet
Låssystem kommunal bygg 2018-2021	1 300 000	1 207 815	-92 185	Videreføres over flere år
Kragerø sykehus -investeringer Multiconsults rapport	17 000 000	16 095 646	-904 354	Videreføres over flere år
Rehabilitering EL anlegg	3 029 404	2 678 329	-351 075	Videreføres over flere år
Brannokumentasjon for kommunale bygg	1 040 000	567 498	-472 502	Videreføres over flere år
Utfasing av oljefyringsanlegg	3 000 000	2 559 479	-440 521	Videreføres over flere år
Desinfiseringsrobot og renholdsmaskiner	550 000	571 127	21 127	Videreføres over flere år
Flerbrukshall	1 000 000	0	-1 000 000	Videreføres over flere år
Kragerø Rådhus - rehabilitering utvendig	1 600 000	0	-1 600 000	Videreføres over flere år
Energisparing- bytte ut gamle lyskilder over til LED	200 000	200 878	878	Videreføres over flere år
Kalstad Barnehage - Riving	0	458 510	458 510	Avsluttet
Brannsikring Ytre Strandvei 16 (maxbobygget)	500 000	267 188	-232 812	Videreføres over flere år
Gatelys - Utskifting ... EPC	3 000 000	2 938 295	-61 705	Videreføres over flere år
Parkbenker/bygge om fontener	250 000	236 826	-13 174	Avsluttet
Opprustning kommunale trapper	150 000	120 457	-29 543	Planlagt gjennomført
Oppgradering kommunale veier	1 349 728	940 820	-408 908	Planlagt gjennomført
Livsløpsanlegg Kalstad	9 600 000	9 283 017	-316 983	Planlagt gjennomført
Rassikring veier 2017-2021	5 004 587	3 518 136	-1 486 451	Planlagt gjennomført
Fortau Rørviklia	500 000	687 213	187 213	Utsatt
Flomsikringstiltak	1 000 000	657 135	-342 865	Videreføres over flere år
Liten hjullaster (oppgradering maskinpark)	1 350 000	1 894 194	544 194	Avsluttet
Anleggsbidrag strøm Fikkjebakke	-1 810 476	-33 664	1 776 812	Videreføres over flere år
Ledningsstrekke gatelys (i bakken)	1 500 000	1 054 086	-445 914	Videreføres over flere år
Tårnbrygga gjestehavn	2 000 000	2 542 433	542 433	Avsluttet
Havnefront øya	500 000	0	-500 000	Utsatt
Badebinge stabbestad	500 000	0	-500 000	Utsatt
Kalstadveien 16E - brukerleilighet	600 000	752 798	152 798	Avsluttet
Sum	105 292 472	98 164 167	-7 128 306	

Rapportering selvkost	Budsjett	Regnskap	Avvik	
Sum alle	311 566 178	274 755 228	-36 810 950	
				Klikk og velg
Beskrivelse	Budsjett	Regnskap	Avvik	Status
Tilkoble nye abonnementer i eksisterende boligområder (slipper direkte ut nå). K	8 769 761	4 158 912	-4 610 849	Videreføres over flere år
Omlastningsbygg og gjennvinningstasjon	16 000 000	9 842 987	-6 157 013	Planlagt gjennomført
Rehabilitering/omlegging avløp Symreveien	20 200 000	12 663 542	-7 536 458	Videreføres over flere år
Etablering vannmålersoner (HPVA16-26)	3 114 720	2 763 925	-350 795	Videreføres over flere år
Kartlegge direkteutslipp og overløp (HPVA16-26)	1 200 000	242 599	-957 401	Videreføres over flere år
Nye avløpspumpestasjoner (HPVA16-26)	13 000 000	5 435 700	-7 564 300	Videreføres over flere år
Rehabilitering vann og avløpssystem (HPVA16-26)	158 381 697	169 277 038	10 895 341	Videreføres over flere år
Utredning/renovering hovedvannforsyning Mian	39 400 000	38 263 175	-1 136 825	Avsluttet
Overvåking av alle anlegg - årlig utsikting automasjonsskap	4 000 000	1 818 706	-2 181 294	Videreføres over flere år
Oppdatere ROS analyse VA	100 000	0	-100 000	Blir aldri iverksatt
Kartlegging manglende registrerte tilknytninger, gratisavtaler og svømmebasseng	500 000	0	-500 000	Planlagt gjennomført
Vedta bruk av standard abonnementsvilkår,	100 000	0	-100 000	Planlagt gjennomført
Oppdatere VA-norm	300 000	0	-300 000	Planlagt gjennomført
Overordnet rapport for ledningsnett i sjø	500 000	239 390	-260 610	Videreføres over flere år
Tilstandsvurdering samtlige høydebasseng	1 000 000	0	-1 000 000	Avsluttet
Teknisk oppgradering av trykkøkningsstasjoner	1 500 000	2 235 795	735 795	Videreføres over flere år
Utredning hovedvannledning Grøtvann - Mian HB	200 000	166 624	-33 376	Videreføres over flere år
Årlig fornying sjøledninger vann, 1000m	3 500 000	3 369 239	-130 761	Videreføres over flere år
Etablere ringsystemer	12 000 000	1 743 367	-10 256 633	Videreføres over flere år
Nytt sentralrenseanlegg	5 000 000	3 216 144	-1 783 856	Videreføres over flere år
Overføringsledninger til nytt sentralrenseanlegg	500 000	967 627	467 627	Videreføres over flere år
Årlig fornying ledningsnett sjøledninger, 1000 m	3 500 000	1 516 061	-1 983 939	Videreføres over flere år
Sanere områder med spredt avløp iht. plan	6 000 000	10 280 417	4 280 417	Videreføres over flere år
Etablere reservevannsforsyning (HPVA 21-31)	500 000	1 732 149	1 232 149	Videreføres over flere år
Nytt septikmottak	4 000 000	1 645 189	-2 354 811	Planlagt gjennomført
Utvide råvannsbasseng og etablere nytt rentvannsbasseng	500 000	0	-500 000	Planlagt gjennomført
Nytt høydebasseng Grøtvann	100 000	0	-100 000	Planlagt gjennomført
Nødvannstanker	2 400 000	42 642	-2 357 358	Planlagt gjennomført
Utskifting renovasjonsbiler	5 300 000	3 134 000	-2 166 000	Videreføres over flere år
sum	311 566 178	274 755 228	-36 810 950	

Vedlegg 2 - Status og oppfølging handlingsplaner

	Tjenesteområde:	Komunaldirektør		
Nr	Innsatsområde	Målsetting	Handlingstiltak	Rapportering 2023
1	Gode opplevelser	Vi skal bidra til å ivareta og videreutvikle Jomfruland nasjonalpark og besøkssenter	Sørge for finansiering av et fremtidig besøkssenter på Jomfruland	Planlagt besøkssenter er nedskalert til å gjelde en formidlingsbase på Jomfruland og i Kragerø sentrum. Det er inngått avtaler i forhold til Stasjonen og Fyrmesterboligen for å sikre gode arenaer.
2	Gode opplevelser	Vi skal synliggjøre og videreutvikle gode opplevelser i Kragerø som en bærekraftig næring og Kragerø som en helårsdestinasjon	Følge opp reiselivsplanen/næringslivsplanen i samarbeid med reiselivsaktørene	Næringslivsplanen er fulgt opp og videreutviklet sammen med Kragerø Næringsforening og andre reiselivsaktører
3	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal se næringsutvikling i sammenheng med andre viktige områder som boligutvikling, inkludering, stedsutvikling og tilflytting	Slutføre omstillingsprogrammet i tråd med de vedtatte planene	Omstillingsprogrammet er forlenget til og med 2023 og er inne i sin avsluttende fase. Dette programmet vil bli videreført gjennom en ny Strategisk næringsplan i 2024.
4	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal tilrettelegge for næringsarealer med tilgang fra vei og sjø	Etablering av fylkesveier i skjærgården	Det er etablert fylkesveier i tråd med de planene som var vedtatt sammen med fylkeskommunen. Fylkesvei på Jomfruland forventes avklart innen november 2023.
5	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal tilrettelegge for næringsarealer med tilgang fra vei og sjø	Ferdigstille områdeplan for Fikkjebakke i samarbeid med næringslivet	Områdeplanen er ikke ferdigstilt og arbeidet vil fortsette i 2024. Årsaken er i all hovedsak arbeidet med ny E18 som er forsinket ift opprinnelig fremdriftsplan.
	Kom.området:	Støtte og utv		
6	Aktiv alderdom	Vi skal sikre de eldres trygghet for helse og velferd gjennom digitalisering og velferdsteknologi	Innføre digital hjemmeoppfølging	Helse og omsorg og legene har ikke hatt kapasitet til å innføre digital hjemmeoppfølging.
7	Aktiv alderdom	Vi skal sikre de eldres trygghet for helse og velferd gjennom digitalisering og velferdsteknologi	Vurdere å innføre et felles pasientjournalssystem for legene i Kragerø	Arbeidet er iverksatt.
8	Gode opplevelser	Vi skal synliggjøre og videreutvikle gode tjenester i Kragerø som en bærekraftig næring og som en helårsdestinasjon	Vise Kragerøs kvaliteter gjennom en aktiv markedsføring på Kragerø kommunes hjemmeside og i sosiale medier	Gjennom økt bruk av bilder og egne artikler på kommunens facebookside ser vi en klar økning i engasjement rundt de ulike facebookinnleggene. Vi har også i større grad lyktes med å bringe frem positive og gode omtaler av de ulike kommunale tjenestene og
9	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjonen	Innføre NyBy	Ny prosjektleder IT er på plass og arbeidet er påbegynt.
10	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal ta i bruk nye samarbeidskonstellasjoner, nye tilnærmingmåter, nye arbeidsformer og etablere kulturer for nytenking både i privat og offentlig sektor	Aktiv bruk av digitale møteplattformer	Det tilrettelegges for økt bruk av Teams med Teams møterom utstyr slik at terskelen for å benytte dette verktøy senkes. Det er gjennomført opplæring av dette utstyret. Det er målt en økt bruk av Digitale møter generelt og over tid er reiseutgiftene halvert i kommunen.

11	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal ta i bruk nye samarbeidskonstellasjoner, nye tilnærmingsmåter, nye arbeidsformer og etablere kulturer for nytenking både i privat og offentlig sektor	Implementere nytt sakssystem og e-byggesak	Systemet ble implementert 13.6.23. Det arbeides med avleveringen. Fra Acos sin side gjenstår Eiendom+ og Arkiv+ som skal effektivisere og forenkle arbeidsflyten. Dette forventes implementert Q3 2024.
12	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal ta i bruk nye samarbeidskonstellasjoner, nye tilnærmingsmåter, nye arbeidsformer og etablere kulturer for nytenking både i privat og offentlig sektor	Revidere Kragerø kommunes digitaliseringsstrategi	Arbeidet er foreløpig utsatt på grunn av mangel på kapasitet. Denne prosessen vil startes opp igjen ved første anledning og inntil videre gjelder dagens digitaliseringsstrategi.
13	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal ta i bruk nye samarbeidskonstellasjoner, nye tilnærmingsmåter, nye arbeidsformer og etablere kulturer for nytenking både i privat og offentlig sektor	Bidra til å anskaffe og implementere et energioppfølgingssystem for kommunale bygg	Arbeidet er iverksatt.
14	Attraktivt bosted	Vi skal tilrettelegge for arbeidsplasser og fellesskap i kommunen	Bidra til omdømmebygging ved tettere støtte og oppfølging av nye ledere/ledere	Det er utarbeidet rutiner som er vedtatt og implementert i organisasjonen.
15	Attraktivt bosted	Vi skal tilrettelegge for arbeidsplasser og fellesskap i kommunen	Implementere vedtatt arbeidsgiverpolitikk i Kragerø kommune	Det er vedtatt en arbeidsgiverstrategi for Kragerø kommune. Det arbeides med en handlingsplan og tiltak for å følge opp den vedtatte arbeidsgiverpolitikken og arbeidsgiverstrategien.
16	Aktiv alderdom	Vi skal sikre de eldres trygghet for helse og velferd gjennom digitalisering og velferdsteknologi	VKP	Kragerø kommune har ventet på å koble seg på Velferdsteknologisk knutepunkt (VKP) via Norsk helsenett i flere år. Vi står nå i kø for for å starte prosessen. Uklart oppstarttidspunkt
17	Aktiv alderdom	Vi skal sikre de eldres trygghet for helse og velferd gjennom digitalisering og velferdsteknologi	Samhandlingstavler del 2	Videre fremdrift er avhengig av implementering av VKP
18	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal ta i bruk nye samarbeidskonstellasjoner, nye tilnærmingsmåter, nye arbeidsformer og etablere kulturer for nytenking både i privat og offentlig sektor	Kobo	Boligkontoret arbeider med å innføre Kobo fra Husbanken. Dette er et saksbehandler system samt en bedre oversikt over kommunens boligmasse. Egne boliger og stiftelsens boliger skal legges inn. Systemet tas i bruk i 2024.
Kom.området:		Oppvekst		
19	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Barnekoordinator-ordningen skal gjøres kjent og virke etter hensikt	Tiltaket må videreføres.
20	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Barnevernet kompetansehever i barnesamtale (DCM) til miljøterapeuter/miljøarbeidere i skole	Utført

21	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Etablere tverrfaglig psykisk helse- og rusteam for barn under 18 år	Det er etablert tverrfaglig rusforeb. team. Inntak v/ avdelingsleder AMT, Helse og omsorg.
22	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Helsestasjonen vil i samarbeid med barnevern videreutvikle prosjektene "Foreldrestøttende tiltak" og "Tidlig innsats gir trygge barn"	Medarbeidere er sendt på kursing. "Foreldrestøttende prosjekt" utvides til også å gjelde for foreldre til tenåring/ ungdom. Ansatte skoleres blant annet i Cos P. Prinsippene i COS P bringes inn i foreldreveiledningskurset for foreldre til tenåring/ungdom. Det er gjennomført 5 kurs a med 8-10 foreldre med barn fra 0-5 år i 2023. Det er planlagt foreldreveiledningskurs for foreldre til ungdom i aldersgruppen 13-18 år, 7 treff før sommeren.
23	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Implementere endringer i tjenesten som en følge av ny Barnevernslov som trer i kraft 1.1.2023	Utført
24	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Implementere kommunal Handlingsplan for økt skolenærvær.	Arbeidet med implementeringen er påstartet.
25	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Implementere kragerøbarnehagens nye observasjons- og kartleggingsrutiner	Iverksatt, men er ikke ferdig utført. Det er behov for mer tid til evaluering og eventuell justering. Barnehagene bruker observasjons- og kartleggingsvektøyene i drift.
26	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Implementere ny læreplan i skole, tema: vurdering	Tiltak er iverksatt og underveis. Kragerø Læringscenter deltar i Statsforvalterens decomp og har gitt høringssvar på ny læreplan for grunnskole for voksne.
27	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Implementere ny læreplan i skole, tema: vurdering	Tiltak er iverksatt og underveis.
28	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Implementere Rammeplan for SFO, tema: verdigrunnlaget	Tiltaket er iverksatt og underveis.
29	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Iverksette prosjektet "Sammen er vi dynamitt" med målsetting om å øke gjennomføring på videregående skole for alle våre elever.	Tiltaket er iverksatt og underveis.
30	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Jobbe systematisk med Oppvekstreformen	Tiltaket er iverksatt, og arbeidet med å utvikle en helhetlig plan for oppvekst videreføres i prosjekt sammen er vi dynamitt/ Ung fremtid.

31	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Kompetanseløftet for inkludering videreføres i alle virksomheter i Oppvekst.	Tiltaket er iverksatt og underveis.
32	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Laget rundt barnet øker tilstedeværelse i skole og barnehage - tidlig tverrfaglig innsats i Kragerø styrkes (TIK)	Både helsestasjonen, PPT og barneverntjenesten er tilstede i tverrfaglig arbeid. Økt tilstedeværelse har ikke latt seg gjøre grunnet prioriteringer foretatt i budsjettarbeidet.
33	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Nye læreplaner for voksne implementeres	Utført.
34	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Opprettholdende faktoranalyse på alle ressursteam i skole	Utført.
35	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Planen for Den kulturelle skolesekken med kulturarrangementer for barn og elever gjennomføres.	Utført.
36	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Videreføre satsingen på Llv og røre i alle kommunens offentlige skoler og barnehager	Utført. Viser til kvalitetsmeldingen for grunnskole.
37	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Videreføre satsingen på Llv og røre i alle kommunens offentlige skoler og barnehager	Utført
38	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Voksenopplæring: ta i bruk nye rutiner for saksbehandling for brukerne	Utført
39	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Voksenopplæring: ta i bruk nye rutiner for saksbehandling for brukerne	Tiltaket er iverksatt og underveis.
40	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Øke kompetanse i skole og barnehage innen digitalpedagogisk arbeid på digitale flater	Tiltaket er iverksatt og underveis.
41	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Antall skoler og barnehager skal vurderes i henhold til elevtall og kommunens økonomiske situasjon	Tiltaket er iverksatt og underveis.

Kom.området:		Helse og Omsorg		
42	God oppvekst	Vi skal legge til rette for at alle barn og unge har muligheter til å delta i organisert og uorganisert fritidsaktiviteter	Etablere samarbeid mellom UngArena og kommunens øvrige ungdomstilbud	Flytte ungdomstilbudene til nye lokaler på Stasjonen
43	God oppvekst	Vi skal legge til rette for at alle barn og unge har muligheter til å delta i organisert og uorganisert fritidsaktiviteter	Styrke fagkompetanse rettet mot barn og unge	Rekruttere kommunepsykolog
44	Attraktivt bosted	Vi skal legge til rette for tilgang til boliger der folk vil bo og tilrettelagt for ulike livsfaser og behov	Etablere botilbud med oppfølging for ROP-brukere	Økt antall boliger
45	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Gjennom prosjektet "Fremtidsrettet omsorg" etablere arbeidsformer og planlegge bemanning som er av mer langsiktig og stabil karakter.	Prosjektgruppen vil legge frem forslag til tiltak
46	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Styrke dag- og aktivitetstilbudet	Øke tilbudet med 2 dager per uke
47	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Styrke omsorgstilbudet ved Sannidal bokollektiv/Gul bolig	Ansette flere fagpersoner
48	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Tilpasse og organisere tjenester i tråd med endrede behov	Etablere fagteam
49	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Utvide tilgjengelighet av velferds- og trygghets teknologi	Øke antall personer som bruker velferdsteknologi
50	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Øke bemanning i hjemmetjenesten øremerket hverdagsrehabilitering	Øke kapasitet i hverdagsrehabilitering med inntil 100 personer
51	Aktiv alderdom	Vi skal sørge for at offentlige tjenester videreutvikles og tilpasses langsiktige endringer i den demografiske situasjon	Øke bemanning i sykehjem og bokollektiv	Ansette fagpersonell og ledelsesfunksjon i nye stillinger
Kom.området:		Samfunn		
52	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Deltakelse i etablerte tverrfaglige møtearenaer	Samordning av løpende prosjekter og etablerte ordninger for barn og unge i lavinntektsfamilier, rus og utenforskap.
53	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Deltakelse i plangrupper	Arbeidet med Helhetlig boligplan er en del av planstrategien og har ikke startet opp.

54	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	Gjennomføring av kurset "Når veven rakner"	Avsluttes i juni 2024.
55	God oppvekst	Vi skal arbeide systematisk for å gi alle barn og unge like muligheter, hindre utenforskap, med fokus på tverrfaglig hjelp, tett på og tidlig innsats	NAV-veileder i videregående skole	Ordningen med NAV-veileder i videregående skole opphørte fra høsten 2023
56	Attraktivt bosted	Vi skal bidra til at alle opplever sosial tilhørighet og trivsel. Det gjelder for både for etablerte og nye bofaste innbyggere	Veiledning i møte med brukere	Gode og varierte kulturtilbud til barn og unge bidrar positivt ift tilflytting.
57	Gode opplevelser	Vi skal bidra til å ivareta og videreutvikle Jomfruland nasjonalpark og besøkssenter	Skjærgårdsparken skal være bidragsyter inn i Nasjonalparken	Skjærgårdstjenesten utfører endel oppgaver på oppdrag fra nasjonalparkforvalteren i løpet av året. Men det er Skjærgårdspark også utenfor Nasjonalparken.
58	God oppvekst	Vi skal legge til rette for at alle barn og unge har muligheter til å delta i organisert og uorganisert fritidsaktiviteter	Ungdomstiltak er et koordinert og helhetlig tilbud i Kragerø kommune	Kragerø kommune tilbyr flere aktiviteter via kulturskolen og ungdomsklubbene. Kultur yter tilskudd til deltakelse i aktiviteter gjennom bl.a Kontingentkassa. Livsløpsparken er blant annet tilrettelagt for uorganisert fritidsaktivitet for barn og ungdom.
59	Aktiv alderdom	Vi skal legge til rette for at de eldre kan bidra som ressurs i samfunnet, gjøre selvstendige valg og ta vare på egen alderdom	Senior'n driver prosjektet "Aldersvennlig samfunn" hvor også "Verktøy for deltakelse".	Spørreundersøkelsen er gjennomført i 2023.
60	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal legge til rette for delingsordninger som reduserer forbruk	Forberede anskaffelse av el-biler	Anskaffelser av el-biler er tillagt innkjøpsansvarlig i hvert kommunalområdet. Virksomhetene bytter driftsstofbiler ut til EL biler der som det er mulighet, med bruk av EL biler.
61	Aktiv alderdom	Vi skal legge til rette for lett tilgjengelig bysentrum, lokalsentre, nærmiljøaktiviteter og sosiale møteplasser, også mellom barn, unge og eldre	Livsløpsparken skal være et tilbud for alle	Kultur driver Senior'n, men ønsker mer samarbeid med frivilligheten og kommunalområdet Helse og Omsorg og vil ta initiativ til det.
62	Attraktivt bosted	Vi skal legge til rette for tilgang på boliger der folk vil bo og tilrettelagt for ulike livsfaser og behov	Anskaffelse av boliger til brukere med samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (ROP-brukere)	Kragerø kommune har kjøpt 2 stk hus (i 2023 og 2024) som skal brukes til vanskeligstilte personer med rus- og psykiske problemer. (ROP-boliger)- Disse blir tatt i bruk ila 2024.
63	Attraktivt bosted	Vi skal legge til rette for tilgang på boliger der folk vil bo og tilrettelagt for ulike livsfaser og behov	Forberede etablering av Sollia Vest boligfelt	Investeringsmidlene til dette prosjektet ble ikke vedtatt for 2023, men utsatt.
64	God oppvekst	Vi skal legge til rette for trygge bomiljøer, lekeområder og trafiksikkerhet	Søke trafiksikkerhetsmidler	Det jobbes med trafiksikkerhet i de fleste virksomheter. I tillegg søkes det om trafiksikkerhetsmidler og gjennomfører tiltak i henhold til handlingsplanen i trafiksikkerhetsplanen.

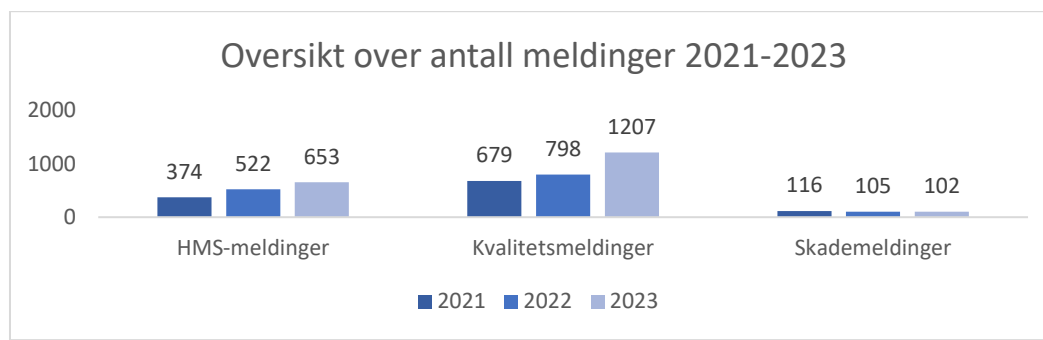
64	God oppvekst	Vi skal legge til rette for trygge bomiljøer, lekeområder og trafikkssikkerhet	Søke trafikkssikkerhetsmidler	gjennomfører tiltak i henhold til handlingsplanen i trafikkssikkerhetsplanen.
65	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal sette krav til bærekraftig utvikling innen eksisterende og nye virksomheter, herunder reduksjon av utslipp og klimagasser og fremtidsrettet bruk av energi	Rullering av Klima- og energiplanen i 2023	Klima- og energiplanen er under revidering og tiltak som ikke er gjennomført, samt nye tiltak er lagt inn i Framsikt
66	Aktiv alderdom	Vi skal sikre at kommunikasjon og infrastruktur er tilgjengelig og universelt utformet	Opparbeiding av den gamle jernbanestrekningen som turveg	Tverrfaglig arbeidsgruppe er under etablering.
67	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal sikre nødvendig vannforsyning, god avløpshåndtering og vannkvalitet i både kystvann og ferskvann	Følge opp tiltak i lokal vannforvaltningsplan 2022-27	Statsforvalter har pålagt kommunen og få på plass reservevannsløsning og sekundærrensning ved rensesanleggene innen 2027. Det er i hovedplan VA 2021-31 vedtatt at det skal bygges nytt sentralrenseanlegg og vannverk som vil sikre nødvendig vannforsyning og riktig avløpshåndtering når disse er på plass.
68	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal sikre nødvendig vannforsyning, god avløpshåndtering og vannkvalitet i både kystvann og ferskvann	Gjennomføring av prosjekt "Ren Fjord Kalstadkilen"	Ansettelse av prosjektleder/konsulent er gjennomført i 2023.
69	Grønn verdiskapning og innovasjon	Vi skal sikre nødvendig vannforsyning, god avløpshåndtering og vannkvalitet i både kystvann og ferskvann	Videreføring av arbeidet med utredninger knyttet til nytt vannverk	Utredninger mht. plassering av et evt. nytt vannverk er i slutfasen, og vi forventer en konklusjon i løpet av 2024
70	Gode opplevelser	Vi skal synliggjøre og videreutvikle gode opplevelser i Kragerø som en bærekraftig næring og Kragerø som en helårsdestinasjon	Munch-tavle (informasjonstavle) skal plasseres i Kragerø sentrum	Prosjektet er satt på vent til vi finner en aktuell plassering.
71	Attraktivt bosted	Vi skal tilrettelegge for gode vei- og sjøforbindelser, gang- og sykkelveier, tilrettelagt kollektiv transport og utbygd digitalt bredbånd til alle	Utbedre toppdekket Tjenna-stien	Det meste av stien er tilrettelagt, resten venter på at VA-prosjektet skal ferdigstilles.
72	Gode opplevelser	Vi skal tilrettelegge for samfunnsutvikling og verdiskapning til beste for både innbyggere og besøkende	Tett oppfølging av et utvalg brukere med særskilte behov	Prosjektet Aldersvennlig Samfunn gjennomført og avsluttes mars 2024. Det videre arbeidet ses i smh med Demensvennlig Samfunn.
73	Gode opplevelser	Vi skal tilrettelegge for samfunnsutvikling og verdiskapning til beste for både innbyggere og besøkende	Videreføre og etablere nye avtaler med Frivilligheten	Arbeidet ses i sammenheng med NYBY og kommunens Frivillighetsplan (del av Planstrategien)
74	Aktiv alderdom	Vi skal utvide antall institusjonsplasser og ha godt tilrettelagte omsorgsboliger	Sikre god kvalitet i renholdet i helseinstitusjoner	Renholdstjenesten har fortsatt stor fokus på opplæring og bruk av NS6600 til å sikre god kvalitet.

Vedlegg 3 - Årsrapport Avvik, skader og sykefravær 2023

Rapporteringen 2023 gir et oversiktsbilde av situasjonen knyttet til avvik, skader og sykefravær i 2023. For nærmere detaljer på enkeltområdene vises det til redegjørelsen fra kommunalsjefene.

Totaloversikt

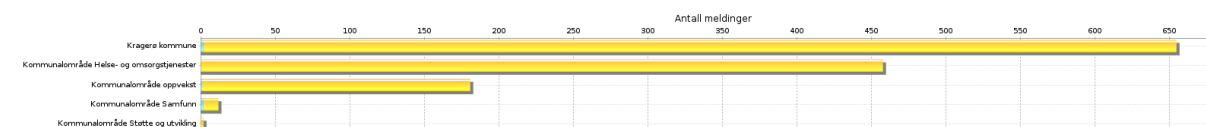
Diagrammet viser oversikt over det totale antallet meldinger i Kragerø kommune de tre siste årene.

Ved utgangen av året var 3 av meldingene under behandling, mens de øvrige var lukket.

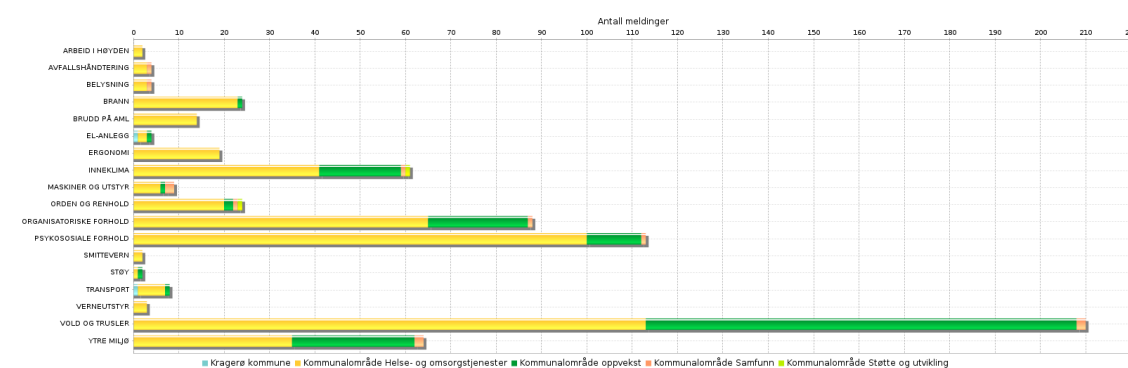
HMS- avvik

Fordeling på kommunalområde

Det ble meldt i alt 653 HMS-avvik i 2023. Økningen på 130 fra året før stammer hovedsakelig fra Helse og omsorg, der det er meldt inn 458 avvik, mot 348 året før. Oppvekst har også en liten økning til 180, mot 164 året før. I Samfunn er tallet relativt stabilt med 10 avviksmeldinger, mot 7 året før. I Støtte og utvikling er det registrert 2 HMS-avvik i 2023.

Fordeling på kategori

323 avvik, d.v.s. om lag halvparten av HMS-meldingene, gjelder vold og trusler eller psykososialt arbeidsmiljø. Samlet sett utgjør dette en økning på om lag 60 fra året før.

Som vanlig er det de to store kommunalområdene Helse og omsorg og Oppvekst som dominerer statistikken. I likhet med ellers i landet, har vi økende utfordringer knyttet til vold og trusler i skolen og antallet meldinger nærmer seg nå det vi i lengre tid har sett i Helse og omsorg.

Kommunalsjefenes kommentarer

Kommunalsjef for Helse og omsorg

Det er ca 115 HMS-meldinger innenfor risiko-området *vold og trusler*. Meldingene inneholder oftest utskjelling/ukvemsord (55 meldinger), og verbale trusler om vold/drapstrusler (42 meldinger). Det er typisk for disse meldingene at de er knyttet til tjenestene som jobber med psykisk helse og rus, i omsorgsboliger med psykisk utviklingshemmede eller demente. Våre medarbeidere oppgir også at de er utsatt for fysisk vold (slag, spark, biting, lugging, kasting av gjenstander mm) ca 20 meldinger om dette.

Det er 100 HMS-meldinger innenfor risiko-området *psykososiale forhold*. Her omhandler mange av meldingene mye av det samme som vold og trusler, for eksempel knyttet til beboeres utageringer og utskjellinger, som i sin tur gir en psykisk belastning på arbeidstaker. Men det meldes også om belastninger som følge av utilstrekkelig bemanning og andre kollegiale forhold. Det er 65 HMS-meldinger innenfor risiko-området *organisatoriske forhold* og dette omhandler ofte opplevde problemer knyttet til bemanningssituasjonen.

Det har vært noe redusert oppslutning om kurs for forebygging og håndtering av vold og trusler grunnet høyt fravær. Dette gjelder likevel ikke alle avdelinger. Samtidig har flere avdelinger implementert trening og vedlikehold av kompetansen som kursene gir. Dette gjelder spesielt de avdelingene som har den største risikoen for volds- og truslepisoder.

Det er gjennomført ca 190 ROS-analyser i kommunalområdet i 2023, for å systematisk analysere risiko-faktorer i arbeidet. Ca 80 av analysene er knyttet til vold og trusler. Så det jobbes med problematikken på flere måter i organisasjonen. Samtlige HMS-meldinger fra 2023 er lukket.

Kommunalområdet har hatt tilsyn fra Arbeidstilsynet i Tangeheia bokollektiv i 2023 med utgangspunkt i arbeidsmiljølovens bestemmelser. Tilsynet avdekket ingen lovbrudd, men ga kommunen tre merknader som er håndtert og utbedret.

Kommunalsjef for Oppvekst

Totalt er det registrert 181 avviksmeldinger for kommunalområdet i 2023. 50% av meldingene omhandler vold og trusler og psykososiale forhold. Majoriteten av avvikene er registrert i skolene, men avvik meldes også i barneverntjenesten og i barnehagene. Dette er en ikke ønsket, men likevel kjent situasjon i organisasjonen. Arbeidet med forebygging og håndtering av vold og trusler har fokus i virksomhetene og det blir viet ekstra oppmerksomhet i KAMU oppvekst. Det er startet et arbeid med å utarbeide en kommunal plan for å forebygge, og håndtere vold og trusler. Det er også registeret avvik knyttet til organisatoriske forhold i barnehage. Dette relateres til det høye sykefraværet, utfordringer med å skaffe vikarer, og behov for en omorganisering i virksomheten som krever at leder trer inn i grunnbemanningen. Kragerø Læringscenter rapporterer om utfordringer med å regulere inneklima.

Kommunalsjef for Samfunn

Samfunn har 12 HMS-avvik i 2023 (9 i 2022) ; Bygg og areal (2), Eiendom (2), VAR (1), Vei og park (5) og Stab (1). Dette gjelder følgende hendelser: avfallshåndtering, satt fast i heis, saksbehandlingstid, vold og trusler, ytre miljø, organisatoriske forhold, orden og renhold, belysning og inneklima . 2 avvik er avvist, resten av avvikene er fulgt opp og lukket.

NAV benytter det statlige avvikssystemet for HMS-avvik etter avtale i partnerskapet, og derfor er ikke alle avvik fra NAV registrert her.

Kommunalsjef for Støtte og utvikling

Kommunalområde Støtte og utvikling har to HMS-avvik i 2023. Avvikene gjelder orden og renhold og innelklima. Begge avvikene er behandlet og lukket.

Varslingssaker

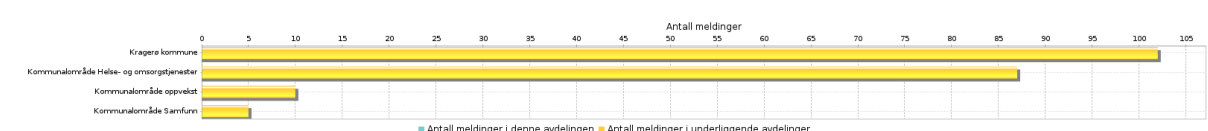
Kragerø kommune behandlet 7 varslingssaker i 2023. 3 av sakene hadde utspring i kommunalområde Helse og omsorg og omhandlet følgende:

Generell bekymring om uforsvarlige arbeidsforhold og et varsel mot leder om uforsvarlig arbeidsmiljø. Den 3. saken ble definert som trakasseringssak og behandlet i tråd med interne rutiner for trakassering.

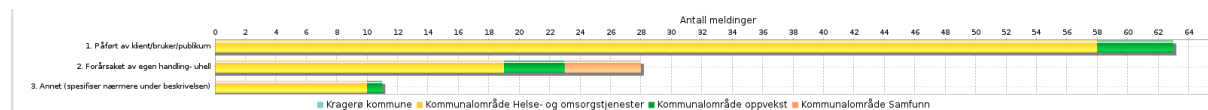
1 sak hadde utspring i Støtte og utvikling og omhandlet brudd på taushetsplikt og tilbakeholdelse av informasjon. 2 saker ble formidlet gjennom pressen og behandlet eksternt, da den omhandlet kommunens ledelse.

Skademeldinger

Oversikt over kommunalområder

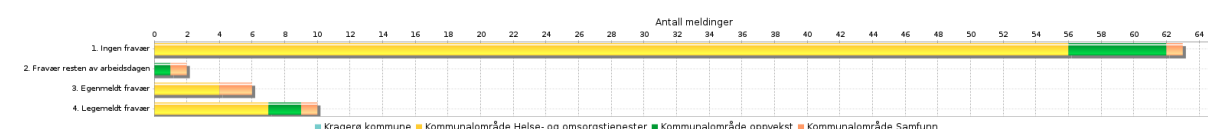
Skaden er:

Alvorlighetsgrad

Fravær som følge av skaden

Antall og forhold knyttet til skademeldinger i Kragerø kommune holder seg fortsatt stabilt. I 2023 kom det inn 102 skademeldinger 105 året før. Nærmere 90 av dem er meldt fra kommunalområde Helse og omsorg, hvorav 2/3 kommer fra virksomhet Bemannede omsorgsboliger og er forårsaket av klient/bruker/pasient. Oppvekst melder om 10 skadetilfeller, hvorav 5 er påført av barnehagebarn eller elever. Samfunn har 5 skademeldinger i 2023.

Halvparten av meldingene førte til ubetydelig skade, i 13 tilfeller var det behov for enkel førstehjelp på arbeidsplassen, 16 trengte legebehandling, mens i 4 tilfeller var det behov for sykehusbehandling. 63 av skadetilfellene medførte ikke fravær, mens 16 medførte egenmeldt eller legemeldt fravær.

Kommunalsjefenes kommentarer

Kommunalsjef for Helse og omsorg

Skademeldingene bør sees i sammenheng med HMS-meldingene innenfor vold og trusler og viser en del av arbeidshverdagen i tjenestene.

Alle meldingene er lukket og det vises til arbeidet med ROS-analyser i kommunalområdet for hvordan det arbeides forebyggende for å hindre skademeldinger påført av pasient/bruker.

Kommunalsjef for Oppvekst

Det er totalt rapportert 10 skademeldinger i 2023. Meldingene er behandlet og lukket. Det er både rapportert om skade forårsaket av klient/ bruker /publikum og skade forårsaket av egen handling/ uhell. Av skade som er påført ansatt er det meldt totalt tre avvik. Skadene er relatert til slag, spark og stein kastet mot ansatt.

Kommunalsjef for Samfunn

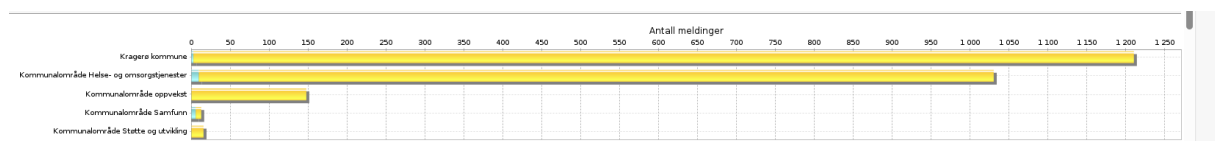
Samfunn har 5 skademeldinger i 2023 (7 i 2022), alle innenfor Vei og park. Dette gjelder skader forårsaket av egen handling – uhell som fremmedlegeme i øye og slag i albue/overarm. Skadene er lettere skader som ikke har medført sykefravær. Alle skadene er behandlet og lukket.

Kommunalsjef for Støtte og utvikling

Ingen skader.

Kvalitetsavvik

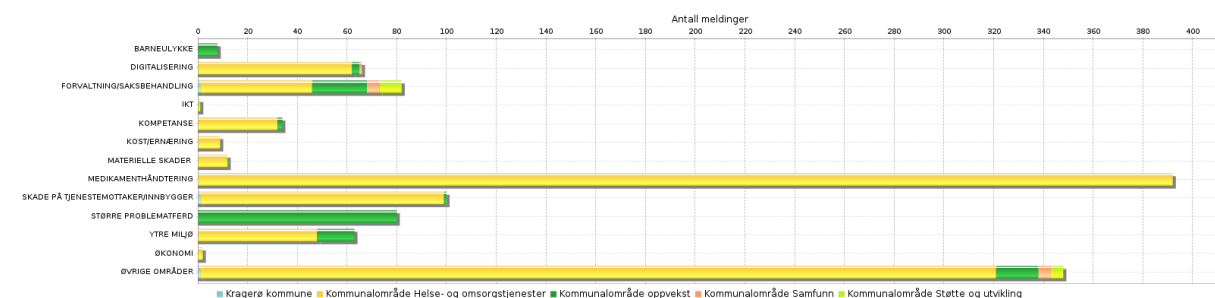
Oversikt over kommunalområder

Antallet kvalitetsavvik har økt betydelig fra 798 i 2022 til 1207 2023. Vel 1000 av meldingene er registrert i kommunalområde Helse og omsorg og representerer alene en økning på 400, tilsvarende den samlede økningen fra året før. Den største økningen finner vi innenfor kategoriene Medikamenthåndtering og Øvrige områder. Førstnevnte økte med 100, mens Øvrige områder doblet seg fra året før.

Av de øvrige kommunalområdene finner vi 150 avviksmeldinger i Oppvekst, 16 i Støtte og utvikling og 13 i Samfunn.

Kvalitetsområde

Kommunalsjefenes kommentarer

Kommunalsjef for Helse og omsorg

Det er fokus på å registrere og melde kvalitetsavvik i helse og omsorg. Kvalitetshåndboken qm+ er oppdatert med felles faglige og administrative prosedyrer for hele kommunalområdet og det jobbes med implementering av kvalitetsarbeidsrutiner – hvordan jobbe med kvalitetsutvikling. Arbeid med kvalitetsavvik er en viktig del av dette, det samme er arbeidet i Kvalitetsutvalget som ble nedsatt i 2023.

Av de ca 1030 meldingene er 750 avvik – resterende er uønskede hendelser, og juli er den måneden med flest meldinger. Det er ca 390 meldinger om medikamentbruk.

Det er 320 meldinger innenfor kategorien øvrige områder. En god del meldinger var knyttet til Gamle Kragerøveilegesenter – spesielt telefon og ventetid ved senteret i sommer, som ble en utfordring. I øvrig omhandler ofte meldingene personalmangel eller for lav bemanning. Meldingene kan også gis i "bølger" som ved Sannidal bokollektiv som hadde tre kvalitetsmeldinger jan-juni – og 27 meldinger i juli alene – hvor de fleste omhandler bemanning.

Det er manglende bemanning og svikt i det tverrfaglige samarbeidet som oftest angis å ligge til grunn for kvalitetsmeldingene. Det meldes også om svikt i saksbehandling og mangelfull journalføring som tjenestoområder med avvik.

I 2023 har revisjonen gjennomført en forvaltningsrevisjon av Bemannede omsorgsboliger og vurdert virksomhetens arbeid med internkontroll, ressursbruk og brukerinvolvering. Revisjonen har konkludert at det er svak økonomi og lav ressursbruk, tilfredsstillende internkontrollsystem og forbedringsområder innen brukerinvolvering i det systematiske kvalitetsarbeidet. Brukerinvolvering vil ha fokus i 2024.

Kommunalsjef for Oppvekst

Når det gjelder kvalitetsmeldinger så er det i 2023 registrert 142 avvik i kommunalområdet Oppvekst. Majoriteten av avvikene gjelder større problemadferd. Dette er avvik som kan og bør sees i sammenheng med avviksrapporteringen innenfor HMS meldinger og vold og trusler som er beskrevet under HMS meldinger. I arbeidet med å utarbeide en plan for forebygging og håndtering av vold og trusler vil det gjøres en vurdering av valgt meldingskategori slik at rapporteringen gir et mer korrekt bilde.

Kommunalsjef for Samfunn

Samfunn har 13 kvalitetsavvik i 2023 (10 i 2022). Dette gjelder Eiendom (7), NAV (1), VAR (1) og Dokumentsenteret (4).

Dette omfatter forvaltning/saksbehandling, digitalisering, hærverk og øvrige områder (åpne vinduer, besøkstolett, kortleser og container som ikke var låst).

11 av tiltakene er behandlet og lukket mens 2 av avvikene er sendt saksbehandler.

Kommunalsjef for Støtte og utvikling

Det er registret 16 kvalitetsavvik i Støtte og utvikling. Disse kan forøvrig gjelde hele organisasjonen. Avvikene handler i hovedsak om mangler knyttet til forvaltning/saksbehandling.

Sykefravær

Økningen vi så fra 2021 til 2022 fortsatte over i 2023 og endte på et samlet sykefravær på 11,2 %.

Med unntak av en liten nedgang i Samfunn, gjør økningen seg gjeldende innenfor alle kommunalområdene.

Størst økning finner vi i det legemeldte fraværet som har gått fra 8,03% i 2022 til 9,42% i 2023. Motsatt har det egenmeldte fraværet sunket fra 2,21 % i 2022 til 1,79% i 2023.

Økningen i langtidsfravær over 60 dager fortsetter å øke. Fra 2,03% i 2020 til 6,26% i 2022, er langtidsfraværet i 2023 kommet opp i 7,75%. For detaljer vises det til kommunalsjefenes kommentarer.

Kilde: Visma BI

Kommunalsjefenes kommentarer

Kommunalsjef for Helse og omsorg

Sykefraværet er høyt, og er svært krevende og belastende for kommunalområdet – spesielt ut ifra et lederperspektiv er et slikt nivå på fraværet krevende å håndtere. Det er utfordrende å få tilstrekkelig med vikarer og overtidbruken var spesielt høy i 2023. Det jobbes systematisk med arbeidsmiljøet i hele kommunalområdet, både gjennom oppfølging av 10-faktor, arbeidsmiljøundersøkelsen, i lokale HMS-planer og det er skrevet ny samarbeidsavtale med bedriftshelsetjenesten. I tillegg er det iverksatt prosjekter som TØRN ved Marienlyst, bemanningsteam som utarbeider turnuser og økt grunnbemanning gjennom prosjektet Fremtidens omsorg i Sannidal bokollektiv. Det er en forventning til at alle disse innsatsene vil føre til et lavere sykefravær.

Kommunalsjef for Oppvekst

Det er PPT, barneverntjenesten og barnehagene som har det høyeste sykefraværet i Oppvekst i 2023. Fraværet i disse tjenestene er først og fremst relatert til langtidssykefravær. Fraværet følges opp i tråd med kommunens rutiner. Sykefraværet oppleves som høyt, svært krevende og belastende for kommunalområdet, spesielt fra et lederperspektiv. Det er utfordrende å få tilstrekkelig med vikarer i barnehagene, og det er utfordrende å få kvalifiserte vikarer i barneverntjenesten. Det jobbes systematisk med arbeidsmiljøet i hele kommunalområdet, både gjennom oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen 10-faktor, i lokale HMS-planer, det er skrevet ny samarbeidsavtale med bedriftshelsetjenesten, initiert et samarbeid med NAV for å rekruttere vikarer til barnehagene, og det

er iverksatt ny møtestruktur for kommunalombudet hvor driftsdialog med oppfølging av sykefravær vil være fast på agendaen.

Kommunalsjef for Samfunn

Kommunalmrådet hadde i 2023 et sykefravær på 7,05% mot 7,32 % i 2022 og 5,44 % i 2021. Det egenmeldte fraværet er på 1,50%, mens legemeldt sykefravær er på 5,54%.

Fordelt på varighet:

- 1,30 % 1-8 dager
- 0,34 % 9-16 dager
- 1,12 % 17-60 dager
- 4,28 % over 60 dager

Sykefraværet i 2023 varierer mellom virksomhetene. Flere av virksomhetene har hatt en nedgang i sykefraværet i 2023 sammenlignet med 2022. Virksomhetene som har hatt en økning har likevel en nedadgående trend i sykefraværet i 2023. Ingen av virksomhetene har sykefravær over 10% siste 12 mnd. Sykefraværet skyldes i hovedsak noen få ansatte, og langtidsfravær, som gjør prosentvis store utslag i små avdelinger. Fraværet følges opp i tråd med kommunens rutiner. Ved lavt sykefravær er forebyggende sykefraværarbeid i fokus.

Kommunalsjef for Støtte og utvikling

Kommunalmråde Støtte og utvikling har hatt et høyt sykefravær i 2023. Det var en økning fra 5,5% i 2022 til 8,1% i 2023. Sykefraværet varierer mellom virksomhetene. For en av virksomhetene har dette vært veldig krevende bemanningsmessig. Majoriteten av sykefraværet er langtidsfravær og gjelder noen få ansatte. Fraværet følges opp i tråd med kommunens rutiner.

1.0 Innledning

En KOSTRA analyse er ikke en fasit for ressursbruken, men den vil være en del av kunnskapsgrunnlaget for å kunne oppnå en bærekraftig kommuneøkonomi i den kommende økonomiplanprosessen. Beregninger av handlingsrommet viser hvilke områder som kan bli mer kostnadseffektive sammenlignet med andre kommuner og den vil også vise områder hvor egen kommune er mere kostnadseffektiv enn sammenlignbare kommuner.

KOSTRA analysen 2023 omfatter kun overordnede ressursanalyser uten at enkelt områder belyses.

1.1 Hva er KOSTRA

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjonen om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike tjenesteområder registreres og sammenstilles for å gi relevant informasjon til beslutningstagere. KOSTRA som system er nå veletablert, og det finnes for de fleste områder indikatorer for flere år tilbake. Dette gjør at man også har et grunnlag for å følge utviklingen over tid.

SSB publiserer foreløpige tall for kommunene 15. mars og endelige tall 15. juni hvert år. Grunnlaget for KOSTRA rapporteres direkte fra kommunene til SSB og fra nasjonale registre utenfor SSB. **Tallene i denne analysen bygger på foreløpige tall for 2023 som var tilgjengelig fra 15. mars 2024.**

En indikator beregnet på grunnlag av KOSTRA tall forteller utelukkende hvor mye en kommune bruker på de enkelte tjenesteområdene i forhold til de den sammenligner seg med. Det forteller ingenting om hvorfor det er slik. Indikatorene er et utgangspunkt for å finne ut om man ønsker at det skal være slik, eller om det er mulig å oppnå et bedre samlet tjenestetilbud gjennom å disponere ressursene på en annen måte.

En KOSTRA analyse tar utgangspunkt i funksjoner, som er en del av kontostrengen (dimensjon) i regnskapet. Innhold og omfang av funksjoner er definert i KOSTRA veilederen. Denne veilederen er felles for alle kommuner. Funksjoner er uavhengig av kommunens organisering av tjenestene og går dermed på tvers av kommunalområder og virksomheter. Oppbyggingen av budsjettet bygger på ansvar som er en annen regnskapsdimensjon. Ansvarsområder settes sammen til virksomheter og kommunalområder. Dette vil variere mellom kommuner og er ikke egnet til sammenligning mellom kommuner, men benyttes for å definere budsjettansvar med dertil tilhørende rapportering og styring. Noen funksjoner er godt avgrenset i forhold til egen organisering, mens andre funksjoner dekker flere kommunalområder og virksomheter. Et godt utgangspunkt er at ressursbruken innenfor egne kommunalområder og virksomheter er i tråd med bevilgninger, det vil også påvirke resultatet for ressursbruken på funksjoner.

Sett i lyset av de pågående demografiske endringene i Kragerø kommune, gir denne KOSTRA analysen en indikasjon på hvor det kan være et behov for driftstilpasninger. Skal en gjøre dypdykk eller mer detaljerte undersøkelser er det likevel viktig at "de store talls lov" bør gjelde i sammenligninger og utviklingstrekk. KOSTRA kan ikke brukes som beslutningsgrunnlag alene. Et godt

råd er derfor alltid å bruke statistikk med sunn fornuft, ved at man ser etter tendenser og ikke leter etter absolutte svar.

Ved gjennomføring av KOSTRA analysen blir valget av sammenligningskommuner avgjørende for hva rapporten forteller. Valg av sammenligningskommuner blir viktig for vurderinger av handlingsrommet til Kragerø kommune. *Handlingsrommet er et alternativt kostnadsnivå til Kragerø kommune utfra kostnadsnivået i sammenligningskommunene eller KOSTRA grupper.* Utvikling i egen kommune gjøres i begrenset grad i analysen

1.2 Sammenligningskommuner

Det vil ikke være noe problem å finne frem til kommuner som er «dårligere» eller «bedre» enn egen kommune. For at KOSTRA analysen skal være anvendelig, blir det derfor viktig å finne frem til kommuner som har de samme driftsutfordringene og tilsvarende rammebetingelser som egen kommune. Ved sammenligning med andre kommuner benyttes KOSTRA tall fra siste tilgjengelig periode. Sammenligning over tid med andre kommuner kan bli usikre ved at det er muligheter for endringer i registreringspraksis og endringer i rammebetingelser.

Inndelinger i ulike KOSTRA grupper utføres av SSB. Fra 2020 er alle KOSTRA grupper blitt endret – se vedlegg 1. Kragerø kommune tilhører nå KOSTRA gruppe 7, som inneholder kommuner med 10000 til 19999 innbyggere som har lave frie disponible inntekter per innbygger – se vedlegg 2. KOSTRA gruppe 1 inneholder kommuner med 2000 til 9999 innbyggere med de samme økonomiske rammebetingelsene som gruppe 7 – se vedlegg 3. Kragerø er ikke langt unna gruppe 1, slik at her er det også kommuner Kragerø kan sammenligne seg med.

For å finne frem til reelle sammenligningskommuner er det tatt utgangspunkt i KOSTRA gruppe 7 og KOSTRA gruppe 1. Sammenligningskommunene en har benyttet i KOSTRA analysen 2023 blir videreført fra analysen i 2022. Det viktigste kriteriet er befolkningssammensetningen, slik at en sammenligner Kragerø kommune med kommuner med tilsvarende demografiske utfordringer. Det innebærer bl.a. at andelen av befolkning over 67 år er over 20%. Geografisk nærhet er også vektlagt, slik at Risør kommune og Bamle kommune benyttes som en del av sammenligningsgrunnlaget. Det er naturlig å sammenligne seg mot egen KOSTRA gruppe 7, samt mot KOSTRA gruppe 1. Det er derimot ikke greit å sammenligne egen kommune mot et landsgjennomsnitt. Landet består av mange små kommuner og flere større byer, slik at dette gir et gjennomsnitt som egentlig ikke representerer en reell kommune. Det er for store forskjeller. Tabellen nedenfor viser sammenligningskommuner med aktuell bakgrunnsinformasjon.

Tabell – Oversikt sammenligningskommuner og KOSTRA grupper til sammenligning

Befolkningsindikatorer for sammenligningskommuner 31.12.23				
	Antall innb.	Andel 0-5 år	Andel 6-15 år	Andel o 67 år
3814 Kragerø	10445	4,7 %	10,3 %	23,8 %
4201 Risør*	6825	4,7 %	10,3 %	23,9 %
3813 Bamble	14269	5,3 %	11,0 %	21,0 %
3808 Notodden	13266	5,3 %	11,2 %	20,5 %
3401 Kongsvinger	18058	4,8 %	10,6 %	22,6 %
3446 Gran	13593	4,3 %	11,0 %	20,8 %
5054 Indre Fosen	10023	5,1 %	11,8 %	22,2 %
Kostragruppe 7	582955	6,2 %	12,6 %	17,2 %
Kostragruppe 1	254440	5,7 %	12,0 %	19,4 %
* Risør kommune er Kostragruppe 1, øvrige sammneligningskommuner er i kostragruppe 7				

For KOSTRA gruppe 7 er gjennomsnittet 15341 innbyggere. Kragerø kommune er den minste kommunen i KOSTRA gruppe 7. Andel av befolkningen over 67 år i Kragerø er den høyeste i KOSTRA gruppe 7. 10 av 38 kommuner i KOSTRA gruppe 7 har en andel på over 20% av befolkningen over 67 år. Det er en økning på 3 siden forrige måling. For KOSTRA gruppe 1 er gjennomsnittet 6484 innbyggere og av kommunene i KOSTRA gruppe 1 er det 15 kommuner som har en andel på over 20% av befolkningen over 67 år. Det er en økning på 2 siden forrige måling. Risør kommune har en veldig lik befolkningssammensetning som Kragerø kommune. En legger merke til at kommunene i KOSTRA gruppe 1 har en noe eldre befolkningssammensetning enn kommuner i KOSTRA gruppe 7. Dette gjenspeiler demografi utfordringene i de små kommunene i distriktene.

Ved valg av sammenligningskommuner legges det vekt på at kommunene har et relativt likt inntektsgrunnlag. Ingen kommuner i KOSTRA gruppe 7 eller 1 har spesielt høye enhetsinntekter. Sett i forhold til driftsinntekter pr innbygger legger en merke til at det er Kragerø som har nest høyeste driftsinntekter av de valgte sammenligningskommunene, og de høyeste driftsutgiftene. Gjennomsnittet i både KOSTRA gruppe 7 og KOSTRA gruppe 1 viser gjennomsnittlig lavere driftsinntekter og driftsutgifter enn Kragerø kommune.

Tabell – Oversikt økonomiske indikatorer sammenligningskommuner og KOSTRA grupper

Økonomiske Indikatorer for sammenligningskommuner 2023				
	Driftsinnt. pr innb.	Driftsutg. Pr innb.	Differanse	Resultatgrad
3814 Kragerø	118 231	122 441	-4 210	-5,9 %
4201 Risør*	108 139	112 589	-4 450	-3,3 %
3813 Bamble	104 435	109 427	-4 992	-0,5 %
3808 Notodden	119 362	117 334	2 028	0,1 %
3401 Kongsvinger	107 659	105 666	1 993	-0,1 %
3446 Gran	104 088	103 106	982	0,0 %
5054 Indre Fosen	118 178	120 775	-2 597	-4,2 %
Kostragruppe 7	102 072	101 892	180	0,3 %
Kostragruppe 1	106 635	107 337	-702	-0,9 %
* Risør kommune er Kostragruppe 1, øvrige sammneligningskommuner er i kostragruppe 7				

En legger merke til at Notodden kommune har relativt like nivåer på valgte indikatorer som Kragerø kommune. Notodden har de høyeste enhetsinntekter av sammenligningskommunene, som er litt mer enn Kragerø kommune. Antall innbyggere er litt over Kragerø, men andelen personer over 67 år er noe lavere. Dette er en nokså god sammenligningskommune som er lokalisert i samme fylke som Kragerø. Indre Fosen ser også ut som en god sammenligningskommune ved at inntekter, befolkningstall og andel innbyggere over 67 år er tilnærmet likt til Kragerø, men denne kommunen ligger i et annet fylke.

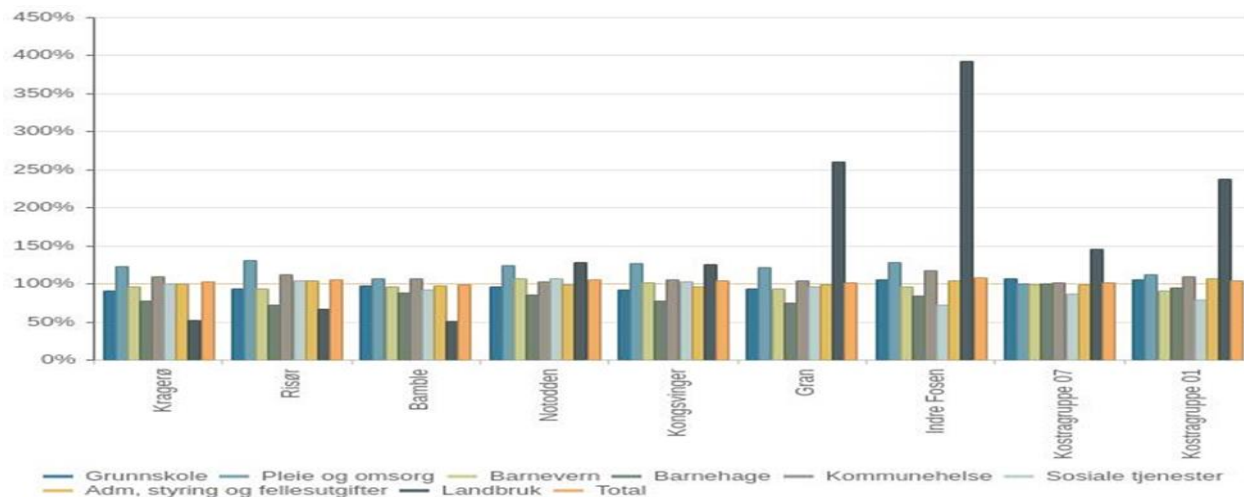
2.0 Samlet vurdering

2.1 Overordnet ressursbruk

Tallene fra KOSTRA oversikter viser tydelige differanse mellom beregnet utgiftsbehov og faktisk ressursbruk i Kragerø kommune sammenlignet mot gjennomsnittet for landet. Dette gjelder også for flere av sammenligningskommunene. Utgiftsbehov er statens beregning av kommunens utfordringer på det aktuelle tjenestoområdet basert på ulike indikatorer. Utgiftsbehovet tilsvarer utgiftsutjevningen i rammeoverføringen fra staten.

Differansen mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk gir en indikasjon på at ressursbruken, herunder bevilgninger fra kommunestyret, er prioritert annerledes enn det som er forutsetningen i inntekts beregningen fra staten.

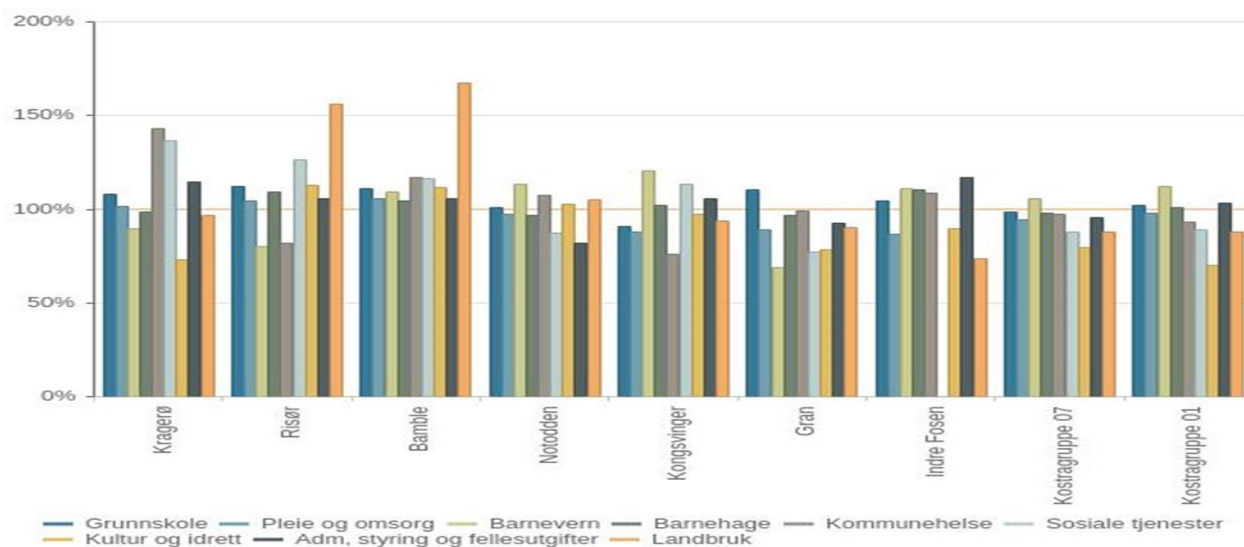
Figur - Beregnet utgiftsbehov 2022 i forhold til gjennomsnitt landet

Grafen viser utgiftsbehov for egen kommune og sammenligningskommuner både sammenlagt og per tjenesteområde. Utgiftsbehovet gjenspeiler fordeling av befolkningsgrupper. Siden Kragerø har en større andel eldre innbyggere enn landsgjennomsnittet er det beregnet at utgiftsbehovet også er større enn gjennomsnittet for landet innen pleie og omsorg. Videre er det beregnet et utgiftsbehov på skoler og barnehage som er lavere enn landsgjennomsnittet, fordi Kragerø har færre barn under 15 år enn gjennomsnittet for landet. Innen landbruk er det store variasjoner, men det vektlegges ikke utfra at Kragerø ikke har mye landbruk.

Dersom det er store avvik mellom utgiftsbehov og ressursbruk er det knyttet til prioriteringene gjort av eget kommunestyret. Slik fungerer lokalstyre, men det blir utfordrende når ressursbruken overstiger inntektene.

Figur – Ressursbruken 2022 i forhold til gjennomsnitt landet

KOSTRA måler bruken av ressurser til alle kommuner. Tallene er basert på regnskap 2023. Tallene korrigeres for kommunens utgiftsbehov, slik at de kan sammenlignes. Dette sammenlignes med gjennomsnitt for landet og gir en indikasjon på ressursbruken i egen kommune. Er ressursbruken høyere enn 100% så bruker kommunen mer penger enn landsgjennomsnittet – og motsatt.

Grafen viser at ressursbruken i Kragerø på pleie og omsorg er omtrent på gjennomsnittet for landet. Sett i forhold til budsjettavviket på pleie og omsorg i 2023 tyder det på bevilgningene er for lave utfra at andelen innbyggere over 67 år er høyere enn landsgjennomsnittet. Budsjettavviket var også betydelig innen kommunehelse og figuren viser også at ressursbruken på dette området er betydelig høyere enn gjennomsnittet for landet. Sett i forhold til budsjettavviket på dette område i 2023 er bevilgningene i tråd med beregnet utgiftsnivå. Ressursbruken innen kommunehelse i Kragerø er på et høyt nivå i forhold til disse beregningene. Videre viser figuren at det benyttes mere ressurser til grunnskole og barnehage enn landsgjennomsnittet.

Tallene i KOSTRA viser flere store differanser mellom beregnet utgiftsbehov og faktisk ressursbruk i Kragerø kommune sammenlignet mot gjennomsnittet for landet. Differansen mellom utgiftsbehov og ressursbruk indikerer hvilke tjenestekområder som blir prioritert og hvilke tjenestekområder som blir nedprioritert.

Dette kan også til en viss grad vurderes opp mot budsjettavvikene i 2023. Positive avvik viser at området tilføres mere midler enn landsgjennomsnittet, mens negative avvik viser det motsatte.

Tabell – Avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø kommune i forhold til landet

Beregnet utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø kommune i forhold til landet - 2023						
	Grunnskole	Pleie/omsorg	Barnevern	Barnehage	Kommunehelse	Sosiale tj.
Beregnet utgiftsbehov 2023	91,2	123,0	96,4	77,7	109,7	100,6
Ressursbruk 2023	107,8	101,4	89,8	98,6	143,0	136,3
Avvik 2023	16,6	-21,6	-6,6	20,9	33,3	35,7

Det er et stort negativt avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk på pleie og omsorg. Beregnet utgiftsbehov er tilpasset befolkningssammensetningen og behovet for omsorgstjenester. Budsjettavviket i 2023 er stort og økende på dette området, men det gir ikke vesentlig utslag på ressursbruken i forhold til 2023. Tallene viser også et stort avvik innen kommunehelse og det har en klar sammenheng med budsjettavviket for 2023 som har et høyt ressursbruk.

Det er et positivt avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk for grunnskole og barnehage. Tallene viser at kommunen prioriterer grunnskole og barnehager. Tallene viser også at kommunen nedprioriterer pleie og omsorg. Beregninger tyder på at disse relativt store differansene skyldes den demografiske utviklingen de siste 10 år og at ressursbruken ikke er blitt tilpasset tilsvarende. En bedre prioritering av ressursbruken til gjeldende befolkningssammensetningen vil være en stor utfordring for alle distriktskommuner som er berørt av de demografiske endringene som pågår.

Når det gjelder sammenligningskommunene er det tydelig at prioriteringene er preget av demografiutvikling. Skole og barnehage blir prioritert og pleie og omsorg blir mindre prioritert. I forhold til sammenligningskommunene er det tydelig at Kragerø har de største differanse mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk innen kommunehelse og sosiale tjenester.

Tabell – Avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk for sammenlign.kom. i forhold til landet

Beregnet avvik mellom utgiftsbehov og ressursbruk alle sammenligningskommuner - 2023						
Sammenligningskommuner	Grunnskole	Pleie/omsorg	Barnevern	Barnehage	Kommunehelse	Sosiale tj.
3814 Kragerø	16,6	-21,6	-6,6	20,9	33,3	35,7
4201 Risør*	18,8	-25,6	-13,3	37,0	-30,7	22,7
3813 Bamble	13,4	-1,3	12,9	16,3	9,7	24,5
3808 Notodden	4,7	-26,4	6,5	11,1	4,0	-19,6
3401 Kongsvinger	-1,3	-38,2	18,8	24,7	-29,9	10,1
3446 Gran	17,1	-32,4	-24,6	21,9	-5,1	-18,7
5054 Indre Fosen	-1,3	-41,2	15,0	26,4	-8,5	-121,8
Kostragruppe 07	-9,0	-6,2	7,3	-1,6	-3,5	1,9
Kostragruppe 01	-4,1	-14,0	21,7	6,7	-16,9	9,6

* Risør kommune er Kostragruppe 1, øvrige sammenligningskommuner er i kostragruppe 7

Utviklingen i avvik mellom utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø over tid kan indikere noe om driftsendringen og prioritering av ressurser. Avvikene for grunnskole, barnehage og pleie/omsorg har relativt stabile avvikstall over tid. Det tyder på et jevnt driftsnivå i perioden 2020-2023 og at prioriteringen er stabile i perioden. For Kommunehelse derimot er avviket, herunder ressursbruken, klart økende. Sett i forhold til budsjettavviket på område er ressursbruken økt mere enn bevilgningen skulle tilsi. Det viser at legesituasjonen er svært utfordrende i Kragerø kommune.

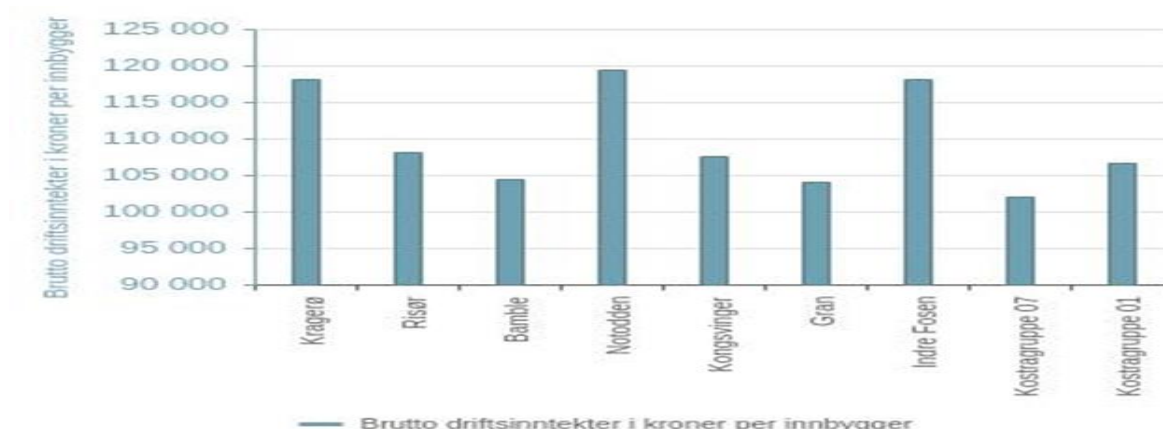
Tabell – Utvikling avvik mellom beregnet utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø kommune i forhold til landet

Utvikling avvik mellom utgiftsbehov og ressursbruk i Kragerø kommune i forhold til landet						
Periode	Grunnskole	Pleie/omsorg	Barnevern	Barnehage	Kommunehelse	Sosiale tj.
2020	18,4	-26,8	9,1	20,3	-10,6	14,1
2021	16,2	-23,5	10,5	31,1	-15,7	17,0
2022	15,7	-24,1	2,2	25,7	17,0	4,8
2023	16,6	-21,6	-6,6	20,9	33,3	35,7

2.2 Hovedtall drift

For egen kommune er det vesentlig over tid at tjenestetilbudet i kommunen er tilpasset inntektene, slik at kommunen imøtekommer kommunelovens krav til økonomisk styring. Ansvar for dette ligger hos kommunestyret.

Figur - Brutto driftsinntekter i kroner per innbygger

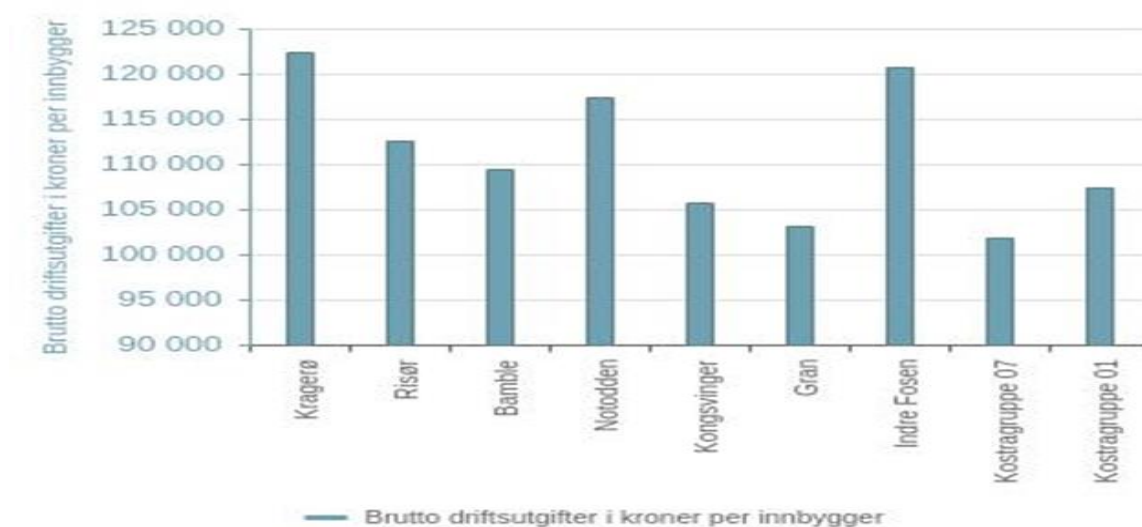

Indikatoren viser kommunens brutto driftsinntekter i kroner per innbygger. Brutto driftsinntekter er de samlede kommunale driftsinntektene, og inkluderer alt fra skatteinntekter og rammetilskudd til alle typer salgs- og leieinntekter, samt eiendomsskatt.

Med ett unntak har alle disse kommunene og KOSTA gruppe 7 og 1 lavere inntekter pr innbygger enn Kragerø kommune. Notodden kommune og Indre Fosen kommune har et inntektsnivå på samme nivå som Kragerø. Det er en oppfatning av at Kragerø er en økonomisk svak kommune, men tallene viser at det er mange andre som har et dårligere inntektsgrunnlag.

Ulike oversikter viser med all tydelighet at inntektene er den største kostnadsdriveren til en kommune. Alle midler disponeres for å gi et best mulig tjenestetilbud i kommunen. Større inntekter vil nødvendigvis ikke føre til et større overskudd, men til høyere utgifter. Figuren nedenfor viser denne sammenhengen ved at de tre kommunene med høyest inntektsgrunnlag også har tilsvarende høyere driftsutgifter.

Figur - Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger

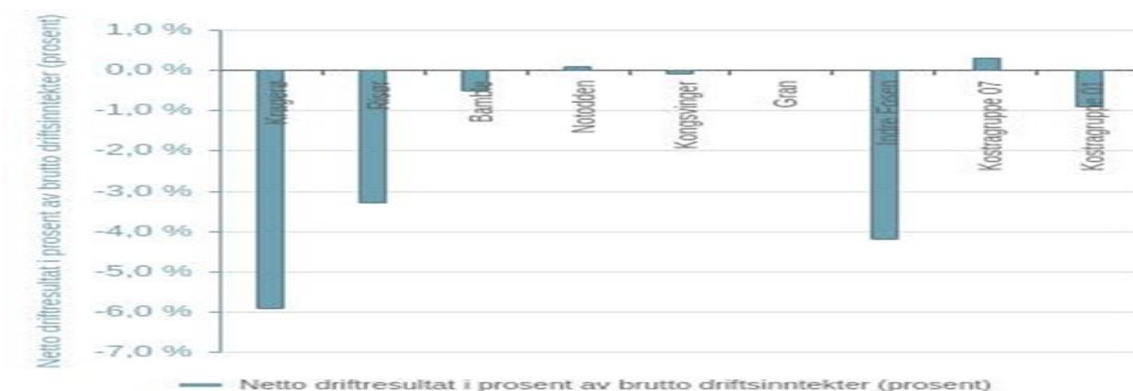

Indikatoren viser brutto driftsutgifter (konsern) i kroner per innbygger. Brutto driftsutgifter er de samlede driftsutgiftene inkludert avskrivninger korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/internkjøp mv. Brutto driftsutgifter per innbygger i kommunekonsernet viser enhetskostnaden ved den totale kommunale virksomheten.

Kommuneoppdraget er å levere velferdstjenester til befolkning. Mye av dette er lovregulert, men standarden på leverte tjenester er ikke regulert. Videre er endel tilbud ikke regulert, slik at ressursbruken avgjøres av kommunens prioriteringer og tilgang på inntekter.

Sammenhengen mellom driftsinntekter og driftsutgifter fremkommer gjennom netto driftsresultat. Figuren nedenfor viser at det er flere kommuner som har et negativt netto driftsresultat, inkl. Indre Fosen som har et tilsvarende inntektsgrunnlag som Kragerø. Kragerø har det dårligste økonomiske resultat av sammenligningskommunene i 2023, noe som også var tilfelle i 2022.

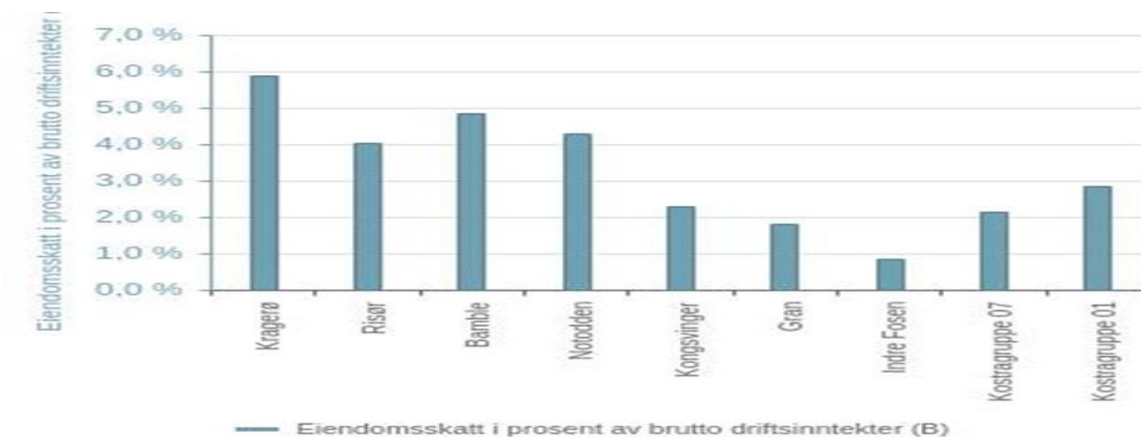
Figur - Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (resultatgrad)

Indikatoren viser netto driftsresultat i forhold til brutto driftsinntekter. I 2023 ble ikke skatt og rammeoverføringen like høye som i årene 2021 og 2022. Flere kommuner leverer et underskudd, men Kragerø leverer det dårligste resultatet av de en sammenligner seg med. Et dårlig netto driftsresultat kan på kort sikt kompenseres ved å benytte midler fra disposisjonsfondet.

Eiendomsskatt er en del av inntektsgrunnlaget. Figuren nedenfor viser at eiendomsskatt er viktig for inntektsgrunnlaget til Kragerø kommune.

Figur – Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter

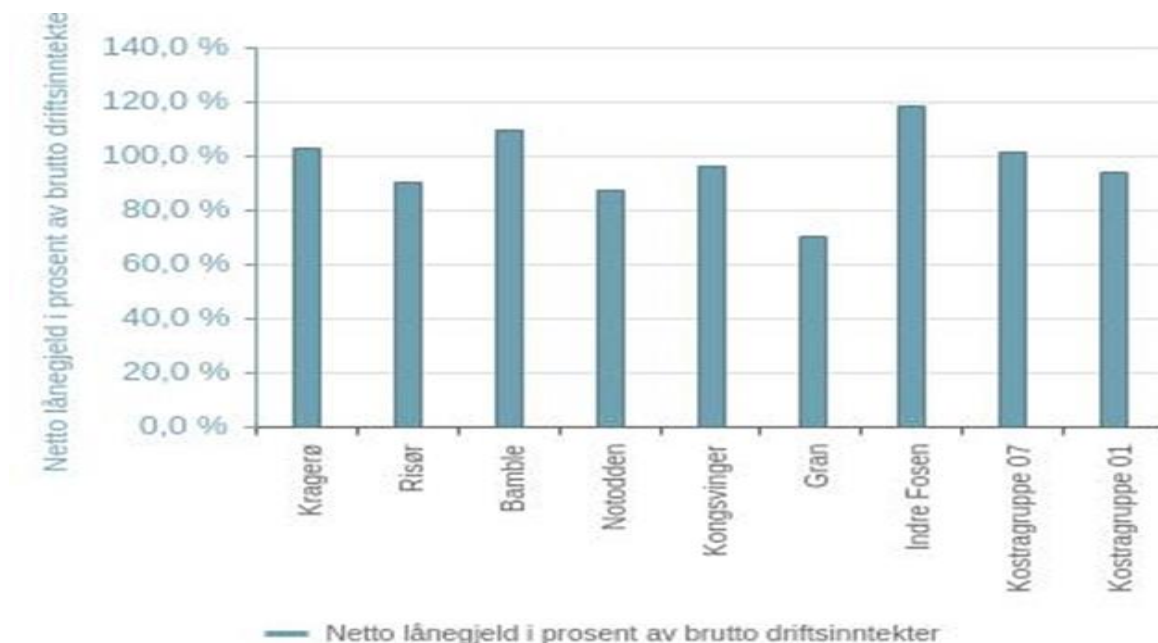

Indikatoren viser eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter. Eiendomsskatt er det kommunene selv som skriver ut og nivået bestemmes av kommunestyret innenfor gitte rammer. En legger merke til at Indre Fosen har den laveste andelen eiendomsskatt, noe som tyder på at de har andre inntekter som kompenserer for dette.

Eiendomsskatten er en viktig inntektskilde for Kragerø kommune. For Kragerø kommune utgjør eiendomsskatten i 2023 i underkant av 6 % av brutto driftsinntekter pr innbygger. I forhold til sammenlignbare kommuner og KOSTRA gruppene 7 og 1 er dette det høyeste nivået på eiendomsskatt. Eiendomsskatten ble økt i 2020 for å kunne håndtere avdragene på den høye gjelden til Kragerø kommune etter at avdragsreglene ble endret, men økningen i eiendomsskatten var ikke tilstrekkelig for imøtekomme økningen i avdragsutgiftene. Det medfører et behov for effektivisering på andre tjenesteområder for å legge til rette for en bærekraftig kommuneøkonomi.

Det er vedtatt at eiendomsskatten økes noe fra 2024, og den kan økes ytterligere dersom kommunestyret ønsker det.

Figur - Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Indikatoren viser kommunenes netto gjeld (eks startlån) i forhold til brutto driftsinntekter. Låneopptak besluttet av kommunestyret. Kragerø har en høy gjeld, men det er faktisk flere av sammenligningskommunene som også har høy gjeld. Indre Fosen har den største gjeldsbyrden av alle. Gjeld til VAR dekkes av kommunale avgifter, men det fremkommer ikke av tallgrunnlaget hvor stor andel dette utgjør av gjelden. Høy gjeld og høy eiendomsskatt henger ofte sammen, da kommuner uten høye kraftinntekter trenger midler til å betjene den høye gjelden uten at dette i stor grad skal begrense tjenesteproduksjonen. Utgifter til renter og avdrag kompenseres ikke gjennom inntektsmodellen.

Konsekvensene av gjeldsnivået i form av renter og avdrag er det kommunen har råd til over tid. Resultatene kan tyde på at flere kommuner må tilpasse driftsnivået til denne kostnaden. Det er ikke på det rene om alle sammenligningskommuner benytter minimumsavdrag for å redusere driftsbelastningen av avdrag. Renteutgiftene følger renteutvikling og inngåtte renteaftaler på kort og lang sikt. Høy gjeld gir høy renteesponering som er en åpenbar økonomisk risiko.

2.3 Beregnet handlingsrom

Grunnlaget for beregningen er regnskap 2023. For Kragerø kommune fremkommer beregningen fra avviket i netto enhetskostnader mellom Kragerø kommune og de utvalgte sammenligningskommunene og KOSTRA gruppene. Beregningen av et handlingsrom eller et alternativt driftsnivå, fremkommer i tabellen nedenfor.

Tabell - Oversikt handlingsrommet ift. sammenligningskommuner og KOSTRA grupper (mill. kr)

	Risør	Bamble	Notodden	Kongsvinger	Gran	Indre Fosen	Kostra-gruppe 7	Kostra-gruppe 1
Grunnskole	-7,0	-5,6	11,3	27,7	-4,7	5,9	15,4	9,8
Pleie og omsorg	-10,6	-14,1	13,0	45,0	40,7	48,7	22,8	12,7
Barnevern	2,6	-5,3	-6,4	-8,3	5,6	-5,8	-4,3	-6,1
Barnehage	-9,6	-5,0	1,7	-3,4	1,6	-10,7	0,4	-2,2
Kommunehelse	33,0	14,2	19,3	36,1	23,8	18,5	24,5	26,9
Sosiale tjenester	4,4	9,1	22,2	10,5	27,0	85,0	21,9	21,7
Kultur og idrett	-13,6	-13,3	-10,2	-8,3	-1,7	-5,6	-2,2	1,0
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	3,8	1,4	6,0	6,3	6,9	11,4	6,8	6,3
Adm. styring og fellesutgifter	5,6	5,7	21,1	5,6	14,1	-1,7	12,2	7,2
Andre områder	-9,6	1,4	15,1	11,8	-13,0	4,7	11,2	8,6
Totalt	-0,9	-11,4	92,9	123,0	100,3	150,6	108,8	85,9
Totalt (eks pleie og omsorg)	9,7	2,7	79,9	78,0	59,6	101,9	86,0	73,2
Totalt (eks pleie/oms. Og sos.tj)	5,3	-6,4	57,7	67,5	32,6	16,9	64,1	51,5

Negative tall viser at Kragerø kommune har et lavere kostnadsnivå enn de en sammenligner seg med. Positive tall viser at Kragerø kommune har et høyere kostnadsnivå enn de en sammenligner seg med.

Tallene i tabellen viser handlingsrommet på de ulike områdene i forhold til sammenligningskommunene og KOSTRA gruppene. Handlingsrommet viser både negative og positive tall. Handlingsrommet er spesifisert på de store områdene. Flere mindre områder inngår ikke i denne oversikten. Alle områdene har store tall og beregningen oppfattes som pålitelig. Tallene viser store variasjoner i utgiftsnivå og at Kragerø har et høyt driftsnivå på mange områder sammenlignet andre kommuner og KOSTRA grupper.

Det en legger spesielt merke til er at sammenlignet med KOSTRA gruppe 7 og 1 har de samlet en mer effektiv drift enn Kragerø på de fleste områdene. Det er bare innenfor barnevern og kultur/idrett at Kragerø har et driftsnivå på omtrent samme nivå som KOSTRA gruppe 7 og 1. Totalt handlingsrom er på 108,8 mill. kroner sammenlignet med KOSTRA gruppe 7 (gjennomsnitt av 38 kommuner). Korrigert for pleie og omsorg og sosiale tjenester er handlingsrommet redusert til 86 mill. kroner. Av dette utgjør kommunehelse 24,5 mill. kroner.

En legger også merke til at kommunene Risør og Bamble har en mindre effektiv drift enn Kragerø kommune. Videre er tallene for Indre Fosen preget av stor variasjon og et ekstremt lavt driftsnivå på sosiale tjenester og til dels også innen pleie og omsorg. Tallene for Indre Fosen kan være fordelt feil, slik at Indre Fosen egner seg dårlig for videre sammenligning. Videre tilsier tallene at det er Notodden kommune som peker seg ut som en bra sammenligningskommune.

I forhold til Notodden kan Kragerø forbedre det totale handlingsrommet med 92,9 mill. kroner. Korrigert for pleie og omsorg og sosiale tjenester er handlingsrommet redusert til 57,7 mill. kroner. Av dette utgjør kommunehelse 19,3 mill. kroner. Resultatet for 2023 tilsier at Kragerø må redusere driftsnivået med 50-70 mill. kroner, dvs til samme driftsnivå som Notodden kommune. Her kan det være mye å lære!

Det er store variasjoner mellom sammenligningskommunene på område pleie og omsorg, slik at det gir ingen entydig styringsinformasjon utover at det er ulike organisering av pleie og omsorg. En

nærmere analyse av institusjonsbruk, som er det mest kostbare innen pleie og omsorg, vil gi et bedre grunnlag for vurderingen av dette området.

Selv om det er variasjoner i ressursbruken innen områdene kommunehelse, sosiale tjenester og plan/kulturminner, er det entydig at alle sammenligningskommuner har en mer effektiv drift enn Kragerø på disse områdene. Det er et størst effektiviseringspotensialet innenfor kommunehelse.

En annen beregningen av handlingsrommet fremkommer i tabellen nedenfor. Her legger en til grunn utgiftskorrigert gjennomsnitt for sammenligningskommunene. Dette nøytraliserer ikke handlingsrommet innen pleie og omsorg, men det reduseres i forhold til den forrige tabellen. Det tyder på at valgte sammenligningskommuner har tilsvarende utfordringer som Kragerø kommune på dette området.

Tabell - Oversikt handlingsrom ift gjennomsnitt sammenligningskommuner (mill. kr)

Formål	Kragerø	Risør	Bamble	Notodden	Kongsvinger	Gran	Indre Fosen	Gjennomsnitt for valgte kommuner	Teoretisk handlingsrom i mill.
Grunnskole	18 589	19 320	19 180	17 404	15 679	19 080	17 970	18 106	4,6
Pleie og omsorg	26 442	27 263	27 536	25 430	22 944	23 273	22 654	24 850	20,5
Barnevern	2 401	2 142	2 923	3 037	3 224	1 847	2 975	2 691	-2,9
Barnehage	10 845	12 031	11 465	10 636	11 259	10 648	12 159	11 366	-4,2
Kommunehelse	6 722	3 842	5 487	5 042	3 575	4 650	5 105	4 617	24,1
Sosiale tjenester	5 911	5 488	5 040	3 796	4 916	3 337	-2 182	3 399	26,4
Kultur og idrett	2 419	3 722	3 690	3 398	3 209	2 584	2 953	3 259	-8,8
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 676	1 310	1 540	1 103	1 077	1 012	583	1 104	6,0
Adm, styring og fellesutgifter	7 177	6 637	6 624	5 149	6 634	5 821	7 337	6 367	8,4
Brann og ulykkesvern	1 453	1 442	933	1 538	2 007	1 110	1 140	1 362	1,0
Samferdsel	2 826	1 475	1 434	2 523	2 156	2 541	1 951	2 013	8,5
Næringsforv. og konsesjonskraft	-1 456	704	611	-2 361	-2 104	644	-156	-444	-10,6
Kirke	795	973	993	817	614	829	880	851	-0,6
Landbruk	135	218	234	147	131	126	103	160	-0,1
Sum teoretisk gj.snitt handlingsrom									72,3
Totalt (eks pleie og omsorg)									51,8
Totalt (eks pleie/oms. Og sos.tj)									25,4

Negative tall viser at Kragerø kommune har et lavere kostnadsnivå enn de en sammenligner seg med. Positive tall viser at Kragerø kommune har et høyere kostnadsnivå enn de en sammenligner seg med.

Tabellen viser handlingsrommet på de ulike områdene i forhold til utgiftskorrigert gjennomsnitt for sammenligningskommunene. Handlingsrommet (alternativt driftsnivå) er spesifisert på de store områdene. Tallene viser variasjoner i utgiftsnivå og at Kragerø har et høyere driftsnivå på mange områder sammenlignet andre kommuner. Utslagene er ikke like store som i forrige tabell.

Det er stor forskjell på det totale teoretiske handlingsrommet i forhold til gjennomsnittet og når handlingsrommet er korrigert på pleie og omsorg samt sosiale tjenester. Handlingsrommet er da beregnet til bare 25,4 mill. kroner, noe som er 50% lavere enn tilsvarende beregning i forhold til KOSTRA gruppe 7. Det er fremdeles et stort handlingsrom.

Handlingsrommet er beregnet i forhold til regnskap 2023. Tallene forholder seg ikke til budsjettavvik. For Kragerø kommune hadde kommunalområde helse og omsorg et merforbruk i forhold til budsjett i 2023. Det omfatter både pleie og omsorg og kommunehelse. Det teoretiske handlingsrommet i forhold til gjennomsnittet av sammenligningskommunene tyder på at merforbruket er høyere enn

det en burde forvente. Analysen viser at område pleie og omsorg kan forbedres noe. Områdene grunnskole, sosiale tjenester og en del andre mindre områder også kan effektiviseres.

Med utgangspunkt den overordna KOSTRA analysen 2024 er det store muligheter for å gjennomføre økonomisk driftstilpasning på flere områder for å oppnå en bærekraftig kommuneøkonomi. Forøvrig tilsier misforholdet mellom inntekter og driftsutgifter i Kragerø kommune at økonomiske driftstilpasninger er nødvendig. KOSTRA analysen kan gi retning for de økonomiske driftstilpasningene som må gjennomføres for å komme ut av ROBEEK og for å sikre god nok likviditet.

Kostra vedlegg

Kostra vedlegg 1 - Oversikt alle KOSTRA grupper

Oversikt kostragrupper	
Kostragruppe	Merknader
KOSTRA-gruppe 1	Kommuner med 2 000 til 9 999 innbyggere, lave bundne kostnader og lave frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 2	Kommuner med 2 000 til 9 999 innbyggere, lave bundne kostnader og middels frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 3	Kommuner med 2 000 til 9 999 innbyggere, lave bundne kostnader og høye frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 4	Kommuner med 2 000 til 9 999 innbyggere, middels bundne kostnader og lave frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 5	Kommuner med 2 000 til 9 999 innbyggere, middels bundne kostnader og middels frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 6	Kommuner med 2 000 til 9 999 innbyggere, middels bundne kostnader og høye frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 7	Kommuner med 10 000 til 19 999 innbyggere og lave frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 8	Kommuner med 10 000 til 19 999 innbyggere og middels eller høye frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 9	Kommuner med 20 000 til 29 999 innbyggere
KOSTRA-gruppe 10	Kommuner med 30 000 til 44 999 innbyggere
KOSTRA-gruppe 11	Kommuner med 45 000 til 74 999 innbyggere
KOSTRA-gruppe 12	Kommuner med 75 000 til 300 000 innbyggere
KOSTRA-gruppe 13	Oslo kommune
KOSTRA-gruppe 14	Kommuner med 600 til 1 999 innbyggere og lave eller middels frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 15	Kommuner med 600 til 1 999 innbyggere og høye frie disponible inntekter per innbygger
KOSTRA-gruppe 16	Kommuner med mindre enn 600 innbyggere
KOSTRA-gruppe 17	De kommunene med høyest skatteinntekter per innbygger.

Kostra vedlegg 2 - KOSTRA gruppe 7

07459: Befolkning, etter statistikkvariabel, region, år, kjønn og alder						
Kostragruppe 7						
Befolkning pr 31.12.23						
		sortert etter 67år og eldre				
		størst andel til minste andel				
	Befolkning	Kommune	0-5 år	6-15 år	16-66 år	over 67 år
K-4014 Kragerø	10445	K-4014 Kragerø	4,7 %	10,3 %	61,1 %	23,8 %
K-3401 Kongsvinger	18058	K-3401 Kongsvinger	4,8 %	10,6 %	62,1 %	22,6 %
K-5054 Indre Fosen	10023	K-5054 Indre Fosen	5,1 %	11,8 %	60,9 %	22,2 %
K-3442 Østre Toten	14840	K-3442 Østre Toten	5,1 %	10,7 %	63,1 %	21,0 %
K-4012 Bamble	14269	K-4012 Bamble	5,3 %	11,0 %	62,6 %	21,0 %
K-3446 Gran	13593	K-3446 Gran	4,3 %	11,0 %	63,9 %	20,8 %
K-4005 Notodden	13266	K-4005 Notodden	5,3 %	11,2 %	63,0 %	20,5 %
K-4621 Voss	16471	K-4621 Voss	6,4 %	12,2 %	61,3 %	20,1 %
K-3443 Vestre Toten	13691	K-3443 Vestre Toten	5,1 %	10,5 %	64,4 %	20,0 %
K-5059 Orkland	18793	K-5059 Orkland	5,6 %	11,9 %	62,5 %	20,0 %
K-5038 Verdal	15193	K-5038 Verdal	5,7 %	11,4 %	63,0 %	19,9 %
K-3316 Modum	14665	K-3316 Modum	5,7 %	11,1 %	63,5 %	19,8 %
K-3214 Frogn	16244	K-3214 Frogn	4,9 %	11,2 %	64,2 %	19,7 %
K-1520 Ørsta	10958	K-1520 Ørsta	6,6 %	12,4 %	61,5 %	19,4 %
K-1579 Hustadvika	13437	K-1579 Hustadvika	6,0 %	12,5 %	62,9 %	18,6 %
K-4020 Midt-Telemark	10904	K-4020 Midt-Telemark	5,5 %	11,8 %	64,3 %	18,4 %
K-3226 Aurskog-Høland	18058	K-3226 Aurskog-Høland	5,7 %	11,8 %	64,2 %	18,3 %
K-1577 Volda	11093	K-1577 Volda	6,4 %	11,2 %	64,1 %	18,2 %
K-4602 Kinn	17349	K-4602 Kinn	5,5 %	12,9 %	63,8 %	17,9 %
K-4215 Lillesand	11523	K-4215 Lillesand	5,7 %	13,4 %	63,1 %	17,8 %
K-1101 Eigersund	15221	K-1101 Eigersund	6,4 %	12,6 %	63,7 %	17,3 %
K-3314 Øvre Eiker	20779	K-3314 Øvre Eiker	6,2 %	11,7 %	65,3 %	16,8 %
K-4225 Lyngdal	10835	K-4225 Lyngdal	6,6 %	14,1 %	62,9 %	16,4 %
K-4614 Stord	19287	K-4614 Stord	6,4 %	13,5 %	63,8 %	16,3 %
K-3212 Nesodden	20521	K-3212 Nesodden	6,5 %	13,8 %	63,5 %	16,2 %
K-5028 Melhus	17560	K-5028 Melhus	6,5 %	12,9 %	64,4 %	16,2 %
K-3216 Vestby	19493	K-3216 Vestby	6,7 %	13,4 %	63,8 %	16,1 %
K-1130 Strand	13703	K-1130 Strand	7,3 %	14,3 %	63,4 %	15,0 %
K-4223 Vennesla	15452	K-4223 Vennesla	6,5 %	13,2 %	65,5 %	14,8 %
K-1127 Randaberg	11742	K-1127 Randaberg	6,6 %	13,7 %	65,3 %	14,3 %
K-3220 Enebakk	11482	K-3220 Enebakk	5,7 %	13,5 %	66,7 %	14,1 %
K-1119 Hå	19827	K-1119 Hå	7,5 %	15,0 %	63,5 %	14,0 %
K-1121 Time	19910	K-1121 Time	7,1 %	14,2 %	64,8 %	13,9 %
K-5031 Malvik	14783	K-5031 Malvik	6,9 %	14,1 %	65,5 %	13,5 %
K-3224 Rælingen	20099	K-3224 Rælingen	7,3 %	13,2 %	67,1 %	12,3 %
K-1120 Klepp	20900	K-1120 Klepp	7,5 %	13,9 %	66,4 %	12,2 %
K-3238 Nannestad	16126	K-3238 Nannestad	7,4 %	12,2 %	68,3 %	12,1 %
K-1122 Gjesdal	12362	K-1122 Gjesdal	7,3 %	16,2 %	65,1 %	11,5 %
Sum kostragruppe 7	582955	Sum kostragruppe 7	6,2 %	12,6 %	64,0 %	17,2 %
Gj.snitt kommunestr	15341					

Kostra vedlegg 3 - KOSTRA gruppe 1

07459: Befolkning, etter statistikkvariabel, region, år, kjønn og alder						
Kostragruppe 1						
Befolkning pr 31.12.23						
sortert etter 67år og eldre						
størst andel til minste andel						
	Befolkning	Kommune	0-5 år	6-15 år	16-66 år	over 67 år
K-3417 Grue	4532	K-3417 Grue	3,7 %	7,8 %	60,8 %	27,6 %
K-3418 Åsnes	7339	K-3418 Åsnes	4,3 %	9,0 %	61,9 %	24,7 %
K-3414 Nord-Odal	4992	K-3414 Nord-Odal	3,8 %	9,6 %	62,2 %	24,4 %
K-4201 Risør	6825	K-4201 Risør	4,7 %	10,3 %	61,1 %	23,9 %
K-3122 Marker	3658	K-3122 Marker	5,2 %	10,6 %	60,4 %	23,8 %
K-1566 Surnadal	5953	K-1566 Surnadal	5,9 %	10,8 %	60,6 %	22,7 %
K-3448 Nordre Land	6510	K-3448 Nordre Land	5,1 %	10,8 %	62,2 %	21,9 %
K-1525 Stranda	4348	K-1525 Stranda	4,8 %	9,8 %	63,7 %	21,7 %
K-3441 Gausdal	6177	K-3441 Gausdal	4,9 %	10,3 %	63,2 %	21,6 %
K-4213 Tvedestrand	6323	K-4213 Tvedestrand	5,3 %	10,8 %	62,4 %	21,5 %
K-1539 Rauma	7299	K-1539 Rauma	5,9 %	12,5 %	60,5 %	21,1 %
K-5053 Inderøy	6938	K-5053 Inderøy	6,0 %	12,4 %	61,0 %	20,7 %
K-1554 Averøy	5955	K-1554 Averøy	5,3 %	11,6 %	62,7 %	20,4 %
K-4206 Farsund	9876	K-4206 Farsund	5,7 %	12,3 %	61,7 %	20,3 %
K-3415 Sør-Odal	8112	K-3415 Sør-Odal	5,3 %	10,1 %	64,5 %	20,2 %
K-1528 Sykkylven	7617	K-1528 Sykkylven	5,2 %	12,2 %	62,8 %	19,8 %
K-3412 Løten	7929	K-3412 Løten	5,9 %	11,7 %	62,7 %	19,7 %
K-5526 Sørreisa	3485	K-5526 Sørreisa	5,4 %	11,9 %	63,1 %	19,5 %
K-3112 Råde	7883	K-3112 Råde	6,0 %	11,3 %	63,4 %	19,4 %
K-3120 Rakkestad	8420	K-3120 Rakkestad	5,5 %	11,4 %	63,8 %	19,2 %
K-1515 Herøy (Møre og Romsdal)	8968	K-1515 Herøy (Møre og Romsdal)	6,1 %	11,9 %	62,8 %	19,2 %
K-3236 Jevnaker	7037	K-3236 Jevnaker	5,8 %	11,4 %	63,6 %	19,2 %
K-5027 Midtre Gauldal	6140	K-5027 Midtre Gauldal	6,3 %	12,1 %	62,4 %	19,1 %
K-4651 Stryn	7271	K-4651 Stryn	5,6 %	12,7 %	62,9 %	18,7 %
K-4630 Osterøy	8200	K-4630 Osterøy	6,6 %	12,4 %	62,6 %	18,4 %
K-3234 Lunner	9357	K-3234 Lunner	5,8 %	11,6 %	64,6 %	18,0 %
K-3116 Skiptvet	3919	K-3116 Skiptvet	5,1 %	12,7 %	64,5 %	17,7 %
K-1160 Vindafjord	8938	K-1160 Vindafjord	6,4 %	13,2 %	62,9 %	17,6 %
K-4612 Sveio	5742	K-4612 Sveio	6,2 %	14,2 %	62,2 %	17,5 %
K-1517 Hareid	5322	K-1517 Hareid	6,1 %	14,0 %	62,5 %	17,4 %
K-3310 Hole	6989	K-3310 Hole	5,8 %	13,8 %	63,2 %	17,3 %
K-1516 Ulstein	8861	K-1516 Ulstein	6,5 %	12,8 %	64,6 %	16,1 %
K-1532 Giske	8691	K-1532 Giske	7,2 %	14,2 %	62,8 %	15,8 %
K-1531 Sula	9720	K-1531 Sula	6,8 %	14,6 %	63,2 %	15,4 %
K-4214 Froland	6236	K-4214 Froland	6,9 %	13,0 %	64,8 %	15,2 %
K-4216 Birkenes	5480	K-4216 Birkenes	6,5 %	14,5 %	63,9 %	15,0 %
K-3230 Gjerdrum	7398	K-3230 Gjerdrum	5,9 %	12,4 %	66,9 %	14,9 %
K-5029 Skaun	8484	K-5029 Skaun	6,6 %	15,4 %	63,7 %	14,3 %
K-3114 Våler (Østfold)	6145	K-3114 Våler (Østfold)	7,4 %	14,3 %	64,6 %	13,8 %
Sum kostragruppe 1	254440	Sum kostragruppe 1	5,7 %	12,0 %	62,9 %	19,4 %
Gj.snitt kommunestr	6524					